

Näringsliv

24

Förslag till statsbudget för 2000

Näringsliv

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Lagförslag	13
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet	13
3	Näringsliv	15
3.1	Omfattning	15
3.2	Utgiftsutveckling	15
3.3	Resultatbedömning	17
3.4	Skatteavvikelser	17
4	Regional näringspolitik	21
4.1	Inledning	21
4.2	Omfattning, tidsplan	21
4.3	Resultatbedömning	22
4.4	Regeringens bedömning samt utgångspunkter för fortsatt arbete	23
4.5	Frågor inom politikområden av betydelse för arbetet med regionala tillväxtavtal	25
4.5.1	Näringsliv och arbetsmarknad	25
4.5.2	Regionalpolitikens område	27
4.5.3	Strukturfondsprogram och regionala tillväxtavtal	27
4.5.4	Utbildningspolitikens område	27
4.5.5	Jämställdhetsperspektivet i tillväxtavtalen	28
4.5.6	Miljöpolitikens område	28
4.5.7	Näringslivsutveckling i Östersjöregionen	29
4.5.8	Storstadspolitiken	29
4.6	Finansiering av tillväxtavtalen	29
4.7	Förhandlingsunderlag	32
4.8	Vissa regeländringar av betydelse för de regionala tillväxtavtalen	32
4.9	Uppföljning och utvärdering av tillväxtavtalen	33
5	Näringspolitik	35
5.1	Omfattning	35
5.2	Utgiftsutveckling	35
5.3	Resultatbedömning	36

5.3.1	Tillståndet och utvecklingen inom området	36
5.3.2	De viktigaste statliga insatserna inom området	37
5.3.3	Effekter av de statliga insatserna.....	40
5.3.4	Regeringens slutsatser	41
5.4	Revisionens iakttagelser	41
5.5	Anslag	41
A1	Närings- och teknikutvecklingsverket: Förvaltningskostnader	41
A2	Småföretagsutveckling	43
A3	Stöd till kooperativ utveckling	44
A4	Turistfrämjande	45
A5	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.....	46
A6	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	47
A7	Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	48
A8	Fortsatt program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt.....	49
A9	Miljöteknikdelegationen	49
5.6	Övrig statlig verksamhet	50
6	Teknologisk infrastruktur.....	51
6.1	Omfattning	51
6.2	Utgiftsutvecklingen.....	51
6.3	Resultatbedömning.....	52
6.3.1	Tillståndet och utvecklingen inom området	52
6.3.2	De viktigaste statliga insatserna inom området	52
6.3.3	Effekter av insatserna	53
6.4	Revisionens iakttagelser	53
6.5	Anslag	53
B1	Patentbesvärsträtten	53
B2	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	55
B3	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Bidrag till riksmätplatser.....	57
B4	Elsäkerhetsverket.....	58
B5	Bidrag till standardisering, provnings- och mätteknisk FoU m.m.....	60
6.6	Övrig statlig verksamhet	61
7	Konkurrensfrågor.....	65
7.1	Omfattning	65
7.2	Utgiftsutveckling.....	65
7.3	Resultatbedömning.....	66
7.3.1	Tillståndet och utveckling inom området	66
7.3.2	De viktigaste statliga insatserna inom området	67
7.3.3	Effekter av de statliga insatserna.....	67
7.3.4	Slutsatser.....	67
7.4	Revisionens iakttagelser	67
7.5	Anslag	68
C1	Konkurrensverket.....	68
C2	Konkurrensforskning.....	69

7.6	Övrig statlig verksamhet.....	69
8	Teknisk forskning och utveckling	73
8.1	Omfattning.....	73
8.2	Utgiftsutvecklingen	73
8.3	Resultatbedömning	73
8.4	Förändringar	74
8.5	Prioriteringar	74
8.6	Revisionens iakttagelser	74
8.7	Anslag.....	74
	D1 Teknisk forskning och utveckling	74
	D2 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	77
	D3 Rymdverksamhet	78
	D4 Bidrag till Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet.....	80
	D5 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	81
9	Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	83
9.1	Omfattning.....	83
9.2	Utgiftsutveckling	83
9.3	Resultatbedömning	84
9.3.1	Tillståndet och utvecklingen inom området.....	84
9.3.2	De viktigaste statliga insatserna inom området.....	84
9.3.3	Effekterna av de statliga insatserna	85
9.3.4	Regeringens slutsatser.....	85
9.4	Revisionens iakttagelser	85
9.5	Anslag.....	85
	E1 Kommerskollegium	85
	E2 Exportfrämjande verksamhet.....	87
	E3 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning.....	88
	E4 Investeringsfrämjande	89
	E5 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen.....	91
	E6 Avgifter till internationella handelsorganisationer	91
9.6	Övrig statlig verksamhet.....	92
10	Konsumentfrågor.....	95
10.1	Omfattning.....	95
10.2	Utgiftsutvecklingen	95
10.3	Resultatbedömning	97
10.4	Revisionens iakttagelser	97
10.5	Anslag.....	97
	F1 Marknadsdomstolen	97
	F2 Konsumentverket.....	99
	F3 Allmänna reklamationsnämnden	101
	F4 Fastighetsmäklarnämnden.....	102
	F5 Stöd till konsumentorganisationer	104
	F6 Stöd till konsumentforskning	105
	F7 Bidrag till miljömärkning av produkter.....	106
11	Övriga åtaganden.....	109
11.1	Omfattning.....	109

11.2	Utgiftsutveckling	109
G1	Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.	109
G2	Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen.....	110
G3	Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.....	110
G4	Avgifter till vissa internationella organisationer	112

Bilaga: Småföretagsdelegationen - Regeringens åtgärder för ett bättre
småföretagsklimat

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	10
3.1 Utgiftsutvecklingen	15
3.2 Skatteavvikelse netto	18
3.3 Utgiftsutvecklingen	19
4.1 Regionalt tillväxtkapital - anslag som berörs av regionala tillväxtavtal	31
5.1 Utgiftsutvecklingen	35
5.2 Anslagsutveckling	41
5.3 Beräkning av anslaget för 2000	43
5.4 Anslagsutveckling	43
5.5 Beräkning av anslaget för 2000	44
5.6 Anslagsutveckling	44
5.7 Anslagsutvecklingen	45
5.8 Beräkning av anslaget för 2000	46
5.9 Anslagsutveckling	46
5.10 Uppdragsverksamhet	47
5.11 Beräkning av anslaget för 2000	47
5.12 Anslagsutveckling	47
5.13 Beräkning av anslaget för 2000	48
5.14 Anslagsutveckling	48
5.15 Beräkning av anslaget för 2000	49
5.16 Anslagsutveckling	49
5.17 Anslagsutveckling	49
6.1 Utgiftsutvecklingen	51
6.2 Anslagsutveckling	53
6.3 Beräkning av anslaget för 2000	54
6.4 Anslagsutvecklingen	55
6.5 Budget för uppdragsfinansierad verksamhet	56
6.6 Beräkning av anslaget för år 2000	56
6.7 Anslagsutveckling	57
6.8 Beräkning av anslaget för 1999	57
6.9 Anslagsutveckling	58
6.10 Budget för avgiftsbelagd verksamhet	59
6.11 Beräkning av anslaget för 2000	59
6.12 Anslagsutvecklingen	60
6.13 Beräkning av anslaget för 2000	61
6.14. Budget	63
5.15 Budget	63
7.1 Utgiftsutvecklingen	65
7.2 Anslagsutvecklingen	68
7.3 Beräkning av anslaget för 2000	69
7.4 Anslagsutveckling	69
7.5 Beräkning av anslaget för 2000	69

7.6 Uppdragsverksamhet	70
8.1 Utgiftsutvecklingen.....	73
8.2 Anslagsutveckling.....	74
8.3 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser.....	76
8.4 Anslagsutvecklingen.....	77
8.5 Anslagsutveckling.....	77
8.6 Beräkning av anslaget för 2000	78
8.7 Anslagsutvecklingen.....	78
8.8 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser.....	80
8.9 Beräkning av anslaget för 2000	80
8.10 Anslagsutveckling.....	80
8.11 Anslagsutveckling.....	81
9.1 Utgiftsutvecklingen.....	83
9.2 Anslagsutvecklingen.....	85
9.3 Beräkning av anslaget för 2000	86
9.4 Anslagsutvecklingen.....	87
9.5 Beräkning av anslaget 2000	88
9.6 Anslagsutvecklingen.....	88
9.7 Beräkning av anslaget för 2000	89
9.8 Anslagsutvecklingen.....	89
9.9 Beräkning av anslaget för 2000	90
9.10 Anslagsutvecklingen.....	91
9.11 Beräkning av anslaget 2000	91
9.12 Anslagsutvecklingen.....	91
9.13 Beräkning av anslaget för 2000	92
10.1 Utgiftsutvecklingen.....	95
10.2 Anslagsutveckling.....	97
10.3 Beräkning av anslaget för år 2000.....	98
10.4 Anslagsutveckling.....	99
10.5 Uppdragsverksamhet	100
10.6 Uppdragsverksamhet	100
10.7 Beräkning av anslaget för år 2000.....	101
10.8 Anslagsutveckling.....	101
10.9 Beräkning av anslaget för år 2000.....	102
10.10 Anslagsutveckling.....	102
10.11 Beräkning av anslaget för år2000.....	104
10.12 Anslagsutveckling.....	104
10.13 Anslagsutveckling.....	105
10.14 Anslagsutveckling.....	106
11.1 Utgiftsutvecklingen.....	109
11.2 Anslagsutvecklingen.....	109
11.3 Anslagsutvecklingen.....	110
11.4 Anslagsutvecklingen.....	110
11.5 Anslagsutveckling.....	112

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet (avsnitt 2.1 och 6),
2. godkänner målen inom utgiftsområdet i enlighet med vad regeringen föreslår (avsnitt 3.2),
3. bemyndigar regeringen att under år 2000 ingå ekonomiska förpliktelser ifråga om ramanslaget D1 *Teknisk forskning och utveckling*, som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 425 000 000 kronor under budgetåret 2001 högst 270 000 000 kronor under budgetåret 2002, högst 200 000 000 kronor under budgetåret 2003 och högst 135 000 000 kronor under budgetåret 2004 (avsnitt 8.7),
4. bemyndigar regeringen att under år 2000 ingå ekonomiska förpliktelser ifråga om ramanslaget D3 *Rymdverksamhet*, som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1 400 000 000 kronor efter år 2000 (avsnitt 8.7),
5. godkänner att regeringen får använda 5 000 000 kronor från anslaget D1 *Teknisk forskning och utveckling* för en försöksverksamhet med ett Industriellt utvecklingscentrum, IUC, inom tjänstesektorn musikområdet (avsnitt 8.7),
6. godkänner att Närings- och teknikutvecklingsverket, NUTEK, får möjlighet att bevilja FoU-anslag till utländska deltagare i tekniskt utvecklingssamarbete i Öresundsregionen (avsnitt 8.7),
7. bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget E5 *Näringslivsutveckling i Östersjöregionen*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 300 000 000 kronor efter år 2000 (avsnitt 9.5),
8. bemyndigar regeringen att besluta om att lån inom en ram av 150 000 000 kronor får tas upp i Riksgäldskontoret för att tillfälligt täcka indirekta kostnader i samband med en börsnotering av Telia/Telenor och försäljning av aktier i bolaget (avsnitt 11.2),
9. bemyndigar regeringen att i samband med tvångsinlösen av aktier i Sveaskog AB överföra statens aktier till ett aktiebolag (avsnitt 11.2),
10. godkänner att regeringen sluter nytt avtal med Sveriges Allmänna Exportförening om Sveriges Exportråd i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förordas (avsnitt 9.6),
11. medger att staten under år 2000 åtar sig ett betalningsansvar i form av garantier till ett belopp av högst 125 000 000 000 kronor för exportkreditgarantisystemet (avsnitt 9.6),
12. medger att staten under år 2000 åtar sig ett betalningsansvar i form av garantier till ett belopp av högst 10 000 000 000 kronor för investeringar i utlandet (avsnitt 9.6),
13. bemyndigar regeringen att under år 2000 besluta att Exportkreditnämnden får obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret (avsnitt 9.6),

14. Bemyndigar regeringen att disponera de medel som 1997 ställdes till regeringens disposition under anslaget F1 *Marknadsdomstolen* inom utgiftsområde 24 (avsnitt 10.5),
15. för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 24 *Näringsliv* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
A1 Närings- och teknikutvecklingsverket; Förvaltningskostnader	ramanslag	223 209
A2 Småföretagsutveckling	ramanslag	189 062
A3 Stöd till kooperativ utveckling	ramanslag	20 000
A4 Turistfrämjande	ramanslag	81 461
A5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	ramanslag	139 714
A6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	ramanslag	4 831
A7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	ramanslag	40 000
A8 Fortsatt program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt	reservationsanslag	180 000
A9 Miljöteknikdelegationen	obetecknat anslag	10 000
B1 Patentbesvärsträtten	ramanslag	13 040
B2 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	ramanslag	17 200
B3 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Bidrag till riksmätplatser	ramanslag	9 947
B4 Elsäkerhetsverket	ramanslag	37 666
B5 Bidrag till standardisering, provnings- och mätteknisk FoU m.m.	ramanslag	78 866
C1 Konkurrensverket	ramanslag	63 529
C2 Konkurrensforskning	ramanslag	6 067
D1 Teknisk forskning och utveckling	ramanslag	688 588
D2 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	ramanslag	15 024
D3 Rymdverksamhet	ramanslag	534 493
D4 Bidrag till Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet	obetecknat anslag	29 892
D5 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	obetecknat anslag	5 359
E1 Kommerskollegium	ramanslag	56 776
E2 Exportfrämjande verksamhet	ramanslag	178 656
E3 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	ramanslag	1 172
E4 Investeringsfrämjande	ramanslag	49 393
E5 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen	ramanslag	100 000
E6 Avgifter till internationella handelsorganisationer	ramanslag	16 810
F1 Marknadsdomstolen	ramanslag	4 941
F2 Konsumentverket	ramanslag	84 340
F3 Allmänna reklamationsnämnden	ramanslag	16 132
F4 Fastighetsmäklarnämnden	ramanslag	7 247
F5 Stöd till konsumentorganisationer	ramanslag	6 100
F6 Stöd till konsumentforskning	ramanslag	679
F7 Bidrag till miljömärkning av produkter	obetecknat anslag	3 600

G1	Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.	ramanslag	4 000
G2	Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	obetecknat anslag	15 000
G3	Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.	ramanslag	45 000
G4	Avgifter till vissa internationella organisationer	ramanslag	5 519
Summa			2 983 313

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet¹

dels att nuvarande 5 § skall betecknas 8 §,

dels att det i lagen skall införas nya bestämmelser, 5-7 §§ samt närmast före 5 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Ansvarsbestämmelser

5 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 1 §.

6 §

Ansvar enligt denna lag skall inte dömas ut om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller om överträdelsen är ringa.

¹ Senaste lydelse av nuvarande 5 § 1995:1725

7 §

Den som har åsidosatt ett vitesföreläggande döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

3 Näringsliv

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar näringspolitik, regional näringspolitik, teknologisk infrastruktur, konkurrensfrågor, teknisk forskning och utveckling, utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, konsumentfrågor och övriga åtaganden. Inom utgiftsområdet verkar organisationerna Närings- och teknikutvecklingsverket, Turistdelegationen, Sveriges Rese- och Turistråd AB, Sveriges geologiska undersökning, Miljöteknikdelegationen, Patentbesvärsträtten, Patent- och registreringsverket, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Elsäkerhetsverket, Konkurrensverket, Revisorsnämnden, Rymdstyrelsen, Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet, Ingenjörsvetenskapsakademien, Kommerskollegium, AB Svensk Exportkredit, Exportkreditnämnden, Delegationen för utländska investeringar i Sverige, Marknadsdomstolen, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden, Fastighetsmäklarnämnden och AB Göta Kanalbolag.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen

Milljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
2 777	2 898	3 313	2 983	3 019	2 934

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Den ökande internationaliseringen och EU-medlemskapet har inneburit nya och utökade arbetsuppgifter för flera myndigheter. Detta har ställt höga krav på effektiviseringar och prioriteringar i verksamheterna.

Det är regeringens bedömning att detta arbete i huvudsak hanterats på ett bra sätt av myndigheterna.

Förändringar

Riksdagen beslutade om en ny regional näringspolitik under våren 1998. I denna är regionala tillväxtavtal det bärande instrumentet. Tillväxtavtal innebär att tillgängliga resurser samordnas och inriktas på prioriterade åtgärder för ökad tillväxt och sysselsättning. Den första avtalsperioden omfattar åren 2000 – 2002. I samtliga län har regionala partnerskap tagit fram utkast till tillväxtavtal. Regeringen tydliggör nu förutsättningarna för berörda statliga myndigheter och organ inför deras förhandlingar med övriga berörda parter om genomförande och finansiering av åtgärder i tillväxtavtalen. Det pågående och förestående arbetet redovisas i avsnitt 4 Regional näringspolitik.

Regeringen har fått riksdagens uppdrag (1998/99:NU6) att lämna en årlig redogörelse om regelförenklingsarbetet samt att formulera ett mål för detta arbete. Regeringen har också fått i uppgift att göra en avstämning mot Småföretagsdelegationens samtliga förslag. Denna redogörelse finns i en bilaga till utgiftsområde 24.

Näringsdepartementet har tillsatt en utredning för att utvärdera och lämna förslag angående

de statens åtgärder för att främja fler och växande företag.

Regeringen presenterade under året ett antal åtgärder som syftar till att underlätta för mindre företag, bl. a. introducerades ett system för effektivare problem- och konsekvensanalyser av reglens effekter på små företag samt förenkling av företagens uppgiftslämnande till myndigheter.

Att förbättra servicen och informationen från myndigheter samt kräva kortare handläggningstider var andra viktiga beslut som togs av regeringen, tillsammans med förstärkt rådgivning till invandrare om att starta eget företag, en nationell informationskampanj om kooperativt företagande samt klarare spelregler mellan kommuner, landsting och småföretag. Under 1999 tillsattes en arbetsgrupp, Nybyggarna, vars uppgift bl.a. är att fånga upp och utvärdera förslag och idéer i småföretagsfrågor.

Näringslivets internationella beroende är stort och det växer hela tiden. Det gör samtidigt kraven på den svenska innovationsmiljön och FoU-systemets konkurrenskraft. FoU-systemet får en nyckelroll för kunskapsförsörjning från utlandet. Utvecklingen inom rymdområdet är ett exempel på dynamiken i utvecklingen och det internationella beroendet. Fordonsindustrin är ett annat aktuellt exempel där produkterna utvecklas mot att bli mobila komplicerade datanätverk. För att bättre kunna anpassa regeringens närings- och innovationspolitiska instrument till omvärldsförändringar krävs regelbundna översyner. För närvarande pågår en utredning om myndighetsstrukturen bland de myndigheter under Näringsdepartementet som främjar FoU. Regeringen avser att redovisa sina ställningstaganden under år 2000. Förändringar i omvärlden har också gjort att de ursprungliga målen för STATT:s verksamhet inte längre kan uppnås. Förutsättningarna för att kunna tillgodogöra sig teknisk kunskap och information från omvärlden har kraftigt förändrats något som också understryks av en nyligen genomförd omvärldsstudie.

I 1999 års ekonomiska vårproposition föreslog regeringen bl. a. att resurser avsätts för att säkerställa och utveckla tillgången på teknik- och kunskapsöverföring från bl. a. högskolorna till små- och medelstora företag. Vidare fortsätter det tidigare aviserade programmet för småföretagsutveckling (prop. 1995/96:222) genom att 180 miljoner kronor överförs till år 2000.

I början av 1999 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté, Konsumentpolitiken inför ett nytt sekel (dir 1999:1). Kommittén skall göra

en översyn av de konsumentpolitiska målen. Kommittén skall även överväga vilka medel i form av lagstiftning och ekonomiska och andra resurser som bör utnyttjas för att bäst uppnå de mål som skall gälla framöver. Kommitténs förslag skall redovisas senast den 15 mars år 2000. Kommittén skall lämna två delrapporter, dels om finansiella tjänster senast den 15 september 1999 dels en utvärdering av de organisatoriska formerna för verksamheten om det nordiska miljömärkningssystemet senast den 30 november 1999.

Mål

I avvaktan på resultatet av tvåårsöversynen lämnar regeringen följande förslag till mål under utgiftsområdet:

- att utifrån de regionala förutsättningarna stimulera en hållbar ekonomisk tillväxt som kan bidra till fler och växande företag och därmed öka sysselsättning för både män och kvinnor (avsnitt 4),
- att förbättra förutsättningarna för företagande och entreprenörskap och att stärka drivkrafterna för ökad tillväxt och sysselsättning (verksamhetsområde A Näringspolitik),
- att erbjuda en ändamålsenlig och kvalitativ service i immaterial- och associationsrättsliga frågor, att utveckla system som underlättar internationella erkännanden av provningar och certifieringar, att driva svenska intressen i det internationella och europeiska standardiseringsarbetet, samt att bidra till statens ansvar när det gäller medborgarnas skydd för liv, hälsa, miljö och egendom (verksamhetsområde B Teknologisk infrastruktur),
- att verka för väl fungerande marknader och effektiv konkurrens (Verksamhetsområde C Konkurrensfrågor),
- att öka kunskapen och kompetensen i näringslivet för att stimulera tillväxt och förnyelse (verksamhetsområde D Teknisk forskning och utveckling),
- att medverka till genomförandet av en effektiv inre marknad, ett öppet och starkt multilateralt handelssystem, ökad svensk export samt ökade utländska direktinvesteringar i Sverige (Verksamhetsområde E Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande),

- att medverka till ekonomisk utveckling och ett ökat välbefinnande i Östersjöregionen (Verksamhetsområde E Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande),
- att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden samt sådana konsumtions- och produktionsmönster som bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling, att hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, att konsumenternas hälsa och säkerhet skyddas, att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling (verksamhetsområde F Konsumentfrågor).
- att göra särskilda exportsatsningar på IT, teknikutveckling, och miljöområdet, framförallt för små- och medelstora företag,
- att förstärka svenska företags position i Östersjöregionen och att förbättra förutsättningarna för svenska företags deltagande i utvecklingen av regionens näringsliv,
- att stärka konsumenternas möjligheter att få tillgång till begriplig information, bl.a. på det finansiella området och, med beaktande av att konsumenterna skall komma i åtnjutande av informationssamhällets fördelar,
- att stärka konsumenternas ställning på marknaden, särskilt med beaktande av det svenska EU-ordförandeskapet
- att verka i enlighet med och påbörja uppföljningen av handlingsplanen för att uppnå miljömålet.

Prioriteringar

Regeringens prioriteringar för näringspolitiken är:

- att förenkla regelverket för framför allt små- och medelstora företag,
- att förbättra kapitalförsörjningen för framför allt små- och medelstora företag,
- att tillse att det råder en hög kvalitet på rådgivning, information och service från myndigheter till företag och individer,
- att förenkla företagens uppgiftslämnande till myndigheter,
- att stärka konkurrenspolitiken som en del av näringspolitiken och vidta åtgärder för att undanröja hinder för en effektiv konkurrens,
- att stärka kompetens hos företagare och anställda,
- att förbättra kunskapsöverföringen från universitet och högskolor till små- och medelstora företag,
- att främja industriforskning även i nya konstellationer som IPF – Industripoler för forskning. – att vidareutveckla kompetenscentrum och förlängning av samverkansprogram mellan näringsliv/högskola,
- att främja arbetet med att ta fram och genomföra regionala tillväxtavtal,
- att främja särskilt de små- och medelstora företagens handel,

3.3 Resultatbedömning

Utgiftsområdet innehåller många skilda verksamhetsområden. För att resultatredovisningen skall bli relevant för riksdagen lämnar regeringen redovisningen under respektive verksamhetsområde.

Beträffande arbetet med den regionala näringspolitiken lämnar regeringen en sammanhållen redovisning i avsnitt xx.

3.4 Skatteavvikelser

Förutom de stöd till ett visst utgiftsområde som redovisas via anslag på statsbudgetens utgiftssida förekommer även stöd på statsbudgetens inkomstsida i form av olika särregler i skattelagstiftningen. Dessa stöd brukar kallas saldpåverkande skatteavvikelser. Det handlar om avvikelser från en enhetlig beskattning, t.ex. att en viss grupp omfattas av en skattelättnad i förhållande till en enhetlig norm, vilket kan uppfattas som en skatteförmån. I det följande redovisas skatteavvikelser som hänför sig till utgiftsområde 24 Näringsliv.

Tabell 3.2 Skatteavvikelser netto

Miljarder kronor

	1999	2000
Löneunderlaget i fåmansaktiebolag	0,41	0,41
Kvittning av underskott i aktiv näring	0,01	0,02
Nedskrivning av lager och pågående arbete	1,18	1,18
Skadeförsäkringsföretag	0,25	0,26
Återföring skatteutjämningsreserv	0,06	u ¹
Överavskrivningar avseende inventarier	5,92	5,91
Periodiseringsfonder	3,84	3,42
Nedsättning inriktning mindre företag	5,20	5,30
Rumsuthyrning	0,46	0,47
Bränsleförbrukning inom industrin, energi-skatt	1,80	1,85
Elförbrukning inom industrin	8,13	8,24
Metallurgiavdrag	0,25	0,25
Nedsättning av CO2-skatt för industrin	0,20	0,20
Summa	27,71	27,51

¹ U=Upphört.

Löneunderlag aktiva delägare i fåmansaktiebolag

Genom reglerna i 3 § 12 mom. SIL för beskattning av aktiva delägare i fåmansaktiebolag och närstående till dessa, beskattas viss avkastning på arbetskraft i inkomstslaget kapital. Avkastning på arbete är lön, som bör beskattas i inkomstslaget tjänst. Avvikelsen består i skillnaden mellan tjänste- och kapitalinkomstbeskattningen.

Underskott av aktiv näringsverksamhet

Underskott av aktiv näringsverksamhet får kvittas mot tjänsteinkomster under de fem första verksamhetsåren. Avdragsrätten är belagd med olika restriktioner för att förhindra handel med avdragsrätt och att avdragsrätt för samma förvärvskälla kan uppkomma för flera femårsperioder.

Lagernedskrivning och pågående arbete

Enligt en alternativregel kan lager (gäller ej fastigheter) tas upp till 97 % av det samlade anskaffningsvärdet. Olika bestämmelser finns för pågående arbeten som utförs på löpande räkning och arbeten som utförs till fast pris. För arbeten på löpande räkning kan samma alternativregel

som ovan användas. Skatteavvikelsen utgörs av ränteeffekten på den skattelättnad som lagernedskrivningen medför. Eftersom räntan på krediten inte är förmånsgrundande skall den utgöra underlag för särskild löneskatt.

Skadeförsäkringsföretag

I vissa fall har skadeförsäkringsföretag möjlighet att göra extra avsättningar till säkerhetsreserven. Skatteavvikelsen utgörs av ränteeffekten på skillnaden i skatt som det extra avdraget medför.

Återföring skatteutjämningsreserv

Avsättning till skatteutjämningsreserv upphörde 1993 (1994 års taxering). 9/10 av beloppet skall återföras till beskattning i princip i lika delar under en period om sju år, varför skatteavvikelsen kvarstår. En definitiv skattelättnad avseende skatten på 10 % av den totala avsättningen uppkommer därvid.

Överavskrivningar

Den bokföringsmässiga avskrivningstiden bestäms av tillgångens livstid i bolaget, medan den skattemässiga avskrivningstiden bestäms enligt lag. Detta innebär att bokföringsmässiga och skattemässiga avskrivningar endast undantagsvis överensstämmer. Skatteregeln medger att en tillgång skrivs av snabbare än vad som är ekonomiskt motiverat. Skatteavvikelsen avser ränteeffekten på skattekrediten. Eftersom denna inte är förmånsgrundande skall den ligga till grund för beräkning av särskild löneskatt.

Periodiseringsfonder

Periodiseringsfond är en vinstanknuten reserveringsmöjlighet där näringsidkaren/bolaget kan reservera medel under högst fem år. Inkomståret 1996 medgavs avsättning med högst 25%. Detta tak sänktes permanent för aktiebolag och ekonomiska föreningar och temporärt för enskilda firmor och HB inkomståret 1997. Avsättningstaket för enskilda näringsidkare och HB återställdes inkomståret 1998. Reserveringsmöjligheten innebär en skattekredit på det reserverade beloppet.

Nedsättning med viss inriktning på mindre företag

Vid beräkning av arbetsgivaravgifter får en arbetsgivare göra ett avdrag med 5 procent av lönesumman upp till ett visst tak. Den maximala lönesumma som medgav nedsättning uppgick år 1997 till 600 000 kr per år. Fr.o.m. år 1998 har den maximala lönesumma som medger nedsättning höjts till 852 000 kr. Till denna avvikelse har även förts motsvarande avdrag för egenavgifter för enskilda näringsidkare.

Rumsuthyrning

Skattesatsen är 12 %.

Bränsleförbrukning inom industrin

Industrisektorn är skattebefriade för all användning av fossila bränslen. Normen utgörs av full skattesats på dessa bränslen.

Elförbrukning inom industrin

Industrisektorn är skattebefriad för all användning av elektrisk kraft. Normen utgörs av normalskattesatsen på el.

Metallurgiska processer

Avdrag medges för koldioxidskatt för bränslen som används för metallurgiska processer.

Nedsättning av koldioxidskatt som utgår på bränslen inom energiintensiv industri

Fr.o.m. den 1 juli 1997 får den energiintensiva sektorn en nedsättning till 24 % av den koldioxidskatt som överstiger 0,8 % av det enskilda företagets omsättning. Företag inom cement-, kalk-, glas- och stenindustri är dock skattebefriade för koldioxidskatten på kol och naturgas över 1,2 % av omsättningen.

Tabell 3.3 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor

	Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
A Näringspolitik	976	735	1 037	888	698	649
B Teknologisk infrastruktur	160	192	178	157	159	162
C Konkurrensfrågor	77	69	71	70	71	72
D Teknisk forskning och utveckling	1 215	1 263	1 420	1 273	1 300	1 326
E Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	248	413	374	403	599	551
F Konsumentfrågor	101	113	120	123	124	125
G Övriga åtaganden ²		113	113	69	68	49
Totalt för utgiftsområde 24	2 777	2 898	3 313	2 983	3 019	2 934

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

² Nytt verksamhetsområde 1999.

4 Regional näringspolitik

4.1 Inledning

Det svenska samhället genomgår stora strukturella förändringar, bl.a. beroende på globaliseringen, den ökade internationella konkurrensen och den snabba tekniska utvecklingen. Detta ställer nya krav på politiken inom många olika områden. Det blir allt viktigare att ha beredskap och resurser att hantera konsekvenser av dessa förändringar. Politiken inom en samhällssektor måste bli mer mottaglig för de krav på förändringar som blir synliga inom andra områden. Samordning och samverkan mellan olika aktörer blir allt mer nödvändig. Den dynamiska och höga omställningstakten kräver bl.a. en närings-, arbetsmarknads- och utbildningspolitik som i större utsträckning än hittills tar hänsyn till varierande lokala och regionala förutsättningar och beaktar företagens och de enskilda människornas behov. Samspelet mellan olika politikområden och olika samhällsaktörer måste förändras och i högre grad anpassas till den nya tidens krav.

Den regionala näringspolitiken engagerar företrädare för såväl näringslivet som den offentliga sektorn. Hela landet berörs. Regionala tillväxtavtal är ett nytt, bärande instrument i näringspolitiken och innebär att tillgängliga resurser samordnas och inriktas på prioriterade åtgärder för ökad tillväxt och sysselsättning. Avtalen skall genomföras under en treårsperiod med start den 1 januari 2000.

Den regionala näringspolitiken introducerades i propositionen *Regional tillväxt — för arbete och välfärd* (prop. 1997/98:62, bet. 1997/98:AU, rskr. 1997/98:204). Målet är att utifrån de regionala förutsättningarna stimulera en hållbar ekonomisk tillväxt som kan bidra till fler och växande

de företag och därmed ökad sysselsättning för både kvinnor och män.

I en skrivelse till riksdagen den 8 april 1999, *Lägesrapport angående de regionala tillväxtavtalen* (skr. 1998/99:96), informerade regeringen om arbetet med de regionala tillväxtavtalen. Med tillväxtavtal avses såväl ett regionalt program för tillväxt som överenskommelser mellan olika aktörer om att genomföra konkreta åtgärder i programmet.

Tillväxtavtalen utarbetas av s.k. regionala partnerskap. Näringslivets medverkan är särskilt viktig. Det regionala inflytandet över tillgängliga resurser skall öka, liksom möjligheterna att använda resurserna mer flexibelt än hittills. Det lokala och regionala näringslivets behov skall vara vägledande för de offentliga organens utbud av näringslivsfrämjande tjänster.

Staten förutsätts delta i tillväxtavtalen via berörda myndigheter och organ. Anslag inom flera olika utgiftsområden i statsbudgeten kommer att utgöra finansieringskällor för avtalen.

I det följande ges en översikt över det pågående och förestående arbetet.

4.2 Omfattning, tidsplan

Stommen i tillväxtavtalen är de program för tillväxt som partnerskapen formulerar. Programarbetet skiljer sig från regelstyrt och projektbaserat arbete genom att vara mer långsiktigt och koordinerat. De mål som parterna har kommit överens om skall styra insatserna. Programformen innebär att de strategiska besluten och huvudinriktningarna lyfts upp till den politiska nivån. Ju högre strategisk nivå, desto större bör det poli-

tiska deltagandet i beslutsprocessen vara. En viktig strategisk uppgift är att utveckla urvalskriterier och principer för de projekt som skall genomföras i syfte att uppfylla programmets mål.

Den regionala näringspolitiken utgör en integrerad del i den handlingsplan för sysselsättning som regeringen överlämnade till Europeiska kommissionen i maj 1999 och som utarbetats mot bakgrund av EU:s riktlinjer för sysselsättning år 1999.

Länsstyrelserna och, i försökslänen, självstyrelseorganen samordnar och driver arbetet med att ta fram regionala tillväxtavtal. Samtliga län har i april 1999 lämnat utkast till tillväxtavtal till regeringen. Länen har också föreslagit ändringar av regler som de anser hindrar regionalt inflytande, flexibel användning av anslag och samverkan mellan parter.

Länen skall senast den 15 november 1999 på nytt redovisa avtalsarbetet till regeringen. Överenskommelser – avtal – om åtgärder och finansiering skall då, under givna förutsättningar, ha förhandlats fram av de aktörer som kommer att samverka. De berörda statliga myndigheterna och organen kan under hösten 1999 diskutera sin medverkan med utgångspunkt från regeringens förslag i budgetpropositionen och under förutsättning att riksdagen beslutar enligt denna. Regeringen avser att precisera de förhandlingsförutsättningar som gäller för berörda myndigheter och organ.

4.3 Resultatbedömning

Utkasten till tillväxtavtal har utvärderats ex-ante av oberoende utvärderare. Det ger en första bedömning av avtalens kvalitet samt underlag för att komplettera och förbättra avtalen. Vidare har tjänstemän inom Regeringskansliet och ett flertal nationella myndigheter granskat utkasten ämnesvis. NUTEK har i egenskap av nationell näringspolitisk myndighet gjort en egen utvärdering. Slutsatser och rekommendationer i utvärderingarna återrapporterades i juni vid möten med partnerskapen i varje län. Partnerskapen avgör själva hur utvärderarnas rekommendationer bör beaktas i det fortsatta arbetet.

Generella iakttagelser och rekommendationer

Tillväxtavtalens inriktning och innehåll

Genomgången av utkastet till tillväxtavtal visar att avtalens innehåll spänner över ett stort antal områden. Företagsinriktade åtgärder är ett naturligt huvudområde. Länen prioriterar åtgärder för bl.a. nyföretagande och företagssamverkan, kompetensutveckling, kapitalförsörjning, tekniköverföring till småföretag, IT-frågor. I många avtal önskas s.k. en-dörrens-lösningar för företagsrådgivning. Generellt uppfattas bristen på riskkapital och såddfinansiering som ett problem. Marknads- och produktutveckling framhålls och syftar ofta till att öka den internationella konkurrenskraften hos företaget i regionen.

Specialinriktade åtgärder, t.ex. för energiefektivisering, eller åtgärder inom branscher, t.ex. livsmedelssektorn och turismen, lyfts fram. Inom kulturområdet har ett stort antal län formulerat specifika, konkreta förslag till åtgärder, ofta i kombination med satsningar på turism. Integration av invandrare, miljöåtgärder och särskilda satsningar på innovationer är exempel på åtgärder som nämns mera sällan.

Flera län har fört fram krav på att inte bara näringspolitiken utan också arbetsmarknadspolitiken skall anpassas för att bidra till att utveckla näringslivets struktur och ge företagen bättre verksamhetsförutsättningar. En grundläggande tanke är att närmare samverkan mellan närings- och arbetsmarknadspolitiken skall bidra till att skapa såväl varaktiga arbetstillfällen som tillväxt i ekonomin. Länen anser att antalet åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken bör begränsas samt att detaljregleringen av verksamheten skall minskas och ersättas av tydligare krav på uppföljning och utvärdering.

Utbildning och kompetensförsörjning prioriteras av samtliga län. Många förslag går ut på att öka samverkan mellan utbildningssektorn – främst universitet och högskolor – och näringslivet för att uppnå ökad anpassning av utbildningsutbudet till näringslivets och arbetsmarknadens efterfrågan. I fokus står frågeställningar kring hur den högre utbildningen kan göras bättre tillgänglig för fler människor, ofta genom utveckling av IT-distribuerad utbildning men också genom utveckling av pedagogik för yrkesverksamma. Det är också ett vanligt önskemål att mer om entreprenörskap skall ingå i utbildningar.

Enligt riktlinjerna för avtalsarbetet skall transportinfrastrukturen inte ingå. Den ordinarie pla-

neringen av investeringar på detta område avser för närvarande perioden 2002–11. Flertalet län har ändå konkretiserat förslag till åtgärder på området. Granskningen av avtalen visar att förslagen i avtalen i stort sett överensstämmer med dem som läggs fram i den ordinarie planeringsprocessen.

Flertalet län har avstått från att precisera åtgärder, ansvarsfördelning och finansieringsplan i utkast, eftersom de finansiella ramarna inte varit kända. De förslag till regelförenklingar som lämnats i samband med avtalsarbetet, speglar behovet av att förändra såväl formella regler som attityder och vanor.

Utvärderarnas bedömning

En slutsats från utvärderingen är att avtalsutkasterna varierar i kvalitet. Några utkast är nästan färdiga med tydliga mål och väl utvecklade insatsområden där genomförandet preciserats. De flesta avtal behöver dock bearbetas ytterligare. Analyserna är ofta allmänna och saknar detaljerat underlag. Insatsområdena är alltför många och brett beskrivna. Programmen behöver koncentreras och i större utsträckning fokuseras mot tillväxt i näringslivet. Målformuleringarna är ofullständiga i de flesta program. Detsamma gäller beskrivningar av finansiering och genomförande.

I samtliga tillväxtavtal används länet eller länsdelar som territoriell bas. Utvärderarna konstaterar att flera regionala tillväxtavtal kan skapa underlag för att utveckla ramprogram för länsöverskridande samarbete.

De horisontella mål som skall behandlas i tillväxtavtalen avser dels jämställdhet, dels ekologiskt hållbar utveckling. Båda aspekterna behöver utvecklas. Kvinnorepresentationen i partnerskapen har genomgående varit låg. Enligt utvärderarna är könsperspektivet bristfälligt beaktat i de flesta analyser. Detsamma gäller för insatsområden och åtgärder. Ambitionsnivån förefaller vara hög men de kunskaper och möjligheter som kvinnor svarar för, återspeglas inte i programmen.

På liknande sätt återstår arbete med att integrera perspektivet ekologiskt hållbar utveckling. Av avtalen skall framgå hur programmet påverkar omställningen till ekologisk hållbarhet, skyddet av miljön, en effektiv användning av jordens resurser samt hur detta integreras med en hållbar ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning.

Det svenska samhället präglas av en allt större kulturell och etnisk mångfald. Personer med ut-

ländsk bakgrund tillför Sverige kunskaper och erfarenhet som gör samhället rikare. Att ta till vara denna kompetens är av stor betydelse för tillväxten. I genomgångarna av tillväxtavtalen har konstaterats att endast ett fåtal län uppmärksammar de möjligheter som ett bättre tillvaratagande av den etniska och kulturella mångfalden och annat integrationsarbete kan erbjuda. Betydligt mer kan göras för att utforma regionala strategier för mångfald och integration, bl.a. för att underlätta för personer med utländsk bakgrund att komma in på arbetsmarknaden och för att bedriva näringsverksamhet.

Flertalet län har lyckats väl med att etablera breda partnerskap. Uppskattningsvis ett par tusen personer har på olika sätt deltagit i arbetet med att ta fram avtalen. Näringslivets engagemang har varit stort. Utvärderarna anser att det i de regioner där insatsområden och åtgärder är väl definierade finns goda förutsättningar för att s.k. agerande partnerskap utvecklas. Dessa kännetecknas av att partnerskapen är aktiva och har en direkt uppgift i genomförandet.

Avtalsprocessen uppfattas på många håll som mycket positiv och nyskapande. Den har inneburit att människor som vanligtvis inte träffas har mötts för att diskutera kritiska utvecklingsfaktorer. Mötena har i sig genererat utvecklingskraft och nya initiativ.

Utvärderingarna visar att arbetet med tillväxtavtalen har skapat förväntningar på ett samordnat nationellt agerande. Det omfattande arbete som tjänstemän inom den statliga förvaltningen på nationell nivå har lagt ned på att studera lärens material och de nya kontaktytor och nätverk som därmed har skapats, bör på olika sätt vidareutvecklas. Lärens arbete med avtalen blir successivt allt mer konkret. Det fordrar att centralt ansvariga tjänstemän har breda insikter i avtalsprocessen, agerar korrekt och kan bidra till att föra arbetet framåt.

4.4 Regeringens bedömning samt utgångspunkter för fortsatt arbete

I hela landet har ett mycket omfattande arbete hittills lagts ner på de regionala tillväxtavtalen. Arbetet har kommit långt, även om mycket fortfarande återstår att göra. Det har hittills mobiliserat betydande lokala och regionala krafter.

Tyngdpunkten läggs på en samordnad tillväxt- och sysselsättningspolitik med regionala förtecknen. Detta fordrar anpassningsförmåga hos aktörer inom berörda sektorspolitiska områden. Förändringarna måste ske i ett nära samspel mellan regional och nationell nivå. Det är viktigt att berörda nationella organ stödjer det tvärssektoriella och långsiktiga synsätt som tillväxtavtalen förutsätter och väl förvaltar de förslag från regionerna som fordrar centrala ställningstaganden.

Regeringen delar utvärderarnas uppfattning att åtgärderna i tillväxtavtalen bör fokuseras ytterligare och inriktas mot tillväxt i näringslivet. Regeringen ser positivt på den regionala mobiliseringsprocessen och på att denna stärks. Nya samverkansformer och länsövergripande initiativ bör uppmuntras.

När tillväxtavtalen i den första omgången träder i kraft den 1 januari år 2000 kommer arbetsättet ännu inte att vara fullt utvecklat. Det finns goda möjligheter att på både kort och medellång sikt höja kvaliteten i såväl analyser och program som i uppföljning och utvärdering. Detta kan bl.a. ske genom att staten ställer krav i sin roll som medfinansierare och att berörda myndigheter ställer sin sakkunskap till förfogande. Arbetsättet måste vidareutvecklas i en fortlöpande dialog mellan de berörda parterna – regeringen inbegripet.

Förutsättningarna för det fortsatta arbetet med tillväxtavtalen bestäms av politiska beslut inom flera samhällssektorer. Med utgångspunkt från länens förslag och erfarenheterna hittills, redovisar regeringen i det följande ett antal förslag samt informerar om vidtagna och förestående åtgärder för att föra arbetet med tillväxtavtalen framåt. Förslag som kräver riksdagens beslut behandlas på vanligt sätt under respektive utgiftsområde.

1. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder inom UO 14 kan i sin helhet användas för medfinansiering av regionala tillväxtavtal på kort och lång sikt. Satsningar på utbildning och kompetensutveckling för att undvika inflationsdrivande flaskhalsar är prioriterade områden.
2. Den regionala näringspolitiken skall få ett tydligt genomslag i NUTEK:s verksamhet. Detta sker genom en successiv ökning av myndighetens roll som samverkanspart och medfinansierare i de regionala tillväxtavtalen. Mot slutet av avtalsperioden bör de medel

som myndigheten disponerar i ökande omfattning kunna utgöra medfinansiering av näringspolitiska åtgärder inom ramen för tillväxtavtalen.

3. De nationella myndigheter som på olika sätt är involverade i avtalsarbetet bör utveckla sin konsultativa roll och stärka samspelen med den regionala nivån.
4. En omfattande översyn av näringspolitikens instrument och organisation pågår. Avsikten är att renodla och förenkla åtgärder inom främst arbetsmarknads- och näringspolitikens områden för att uppnå effektiviseringar och bättre anpassning av statens utbud till företagens behov. Regeringen avser att redovisa sina ställningstaganden under våren 2000.
5. De förslag till åtgärder relaterade till näringslivsutveckling i Östersjöregionen som finns i utkastet till tillväxtavtal utgör en grund för diskussioner om medfinansiering från den s.k. Östersjömiljard II. En förhandlingsgrupp i Regeringskansliet kommer att bjuda in företrädare för länen för överläggningar om förutsättningarna för ett länsövergripande tillväxtavtal för näringslivsutveckling i Östersjöregionen.
6. Samverkan mellan de lokala investeringsprogrammen för ekologiskt hållbar utveckling och de regionala tillväxtavtalen skall eftersträvas för att förstärka effekterna av båda programmen. I arbetet med investeringsprogrammen ges kommunerna möjlighet att inför beredningen av ansökningar om medel tydliggöra i vilken utsträckning sådan samverkan kan ske.
7. Samverkan mellan lokala utvecklingsavtal för kommuner i storstadsregionerna och de regionala tillväxtavtalen skall eftersträvas för att förstärka effekterna av båda programmen. I arbetet med de lokala utvecklingsavtalen ges kommunerna möjlighet att koordinera åtgärder inom ramen för de regionala tillväxtavtalen med insatser i ett lokalt utvecklingsavtal.
8. Den nya programperioden för EG:s strukturfonder startar år 2000 och pågår t.o.m. 2006. Det är av stor vikt att ett samspel sker mellan arbetet kring tillväxtavtalen och de nya strukturfondsprogrammen, där även erfarenheter från föregående period med strukturfonderna tas till vara.

9. Regeringen avser att precisera de förhandlingsförutsättningar som gäller för statlig medfinansiering av tillväxtavtal. I förutsättningarna anges finansiella ramar samt de kriterier som skall vara uppfyllda för att statlig medfinansiering av åtgärder i tillväxtavtal skall vara aktuell. De myndigheter och organ som berörs är NUTEK, Energimyndigheten, Arbetsmarknadsverket, länsstyrelserna och självstyrelseorganen. Regeringen avser också att ytterligare förtydliga sin syn på ALMI Företagspartner AB:s medverkan.
10. Samarbetet mellan det offentliga utbildningsväsendet och det omgivande samhället fortsätter med sikte på att finna former för mer flexibelt samspel mellan utbildningssystemet och arbetsmarknaden. Ett samlat förslag om hur den eftergymnasiala yrkesutbildningen skall dimensioneras och organiseras kommer att utarbetas.
11. Arbetet fördjupas kring frågan hur horisontella mål, dvs. jämställdhet respektive ekologiskt hållbar utveckling, bör hanteras i tillväxtavtalen.
12. Arbetet fortsätter med att förenkla regler för främst småföretag. Betydelsefulla förändringar av regler eller verksamhetsförutsättningar genomförs som konsekvens av förändringar på bl.a. arbetsmarknads- och näringspolitikens områden. Regeländringar på specifika områden redovisas inom de olika berörda politikområdena.
13. Regeringen har tillsatt en arbetsgrupp som skall utarbeta förslag om uppföljning och utvärdering av de regionala tillväxtavtalen.

4.5 Frågor inom politikområden av betydelse för arbetet med regionala tillväxtavtal

4.5.1 Näringsliv och arbetsmarknad

Det är regeringens uppfattning att en närmare samverkan mellan närings- och arbetsmarknadspolitikerna kan bidra till att skapa såväl varaktiga arbetstillfällen som tillväxt i ekonomin. Ett exempel på detta är omläggningen mot en mer tillväxtorienterad arbetsmarknadspolitik med syfte att öka sysselsättningen och förhindra upp-

komsten av inflationsdrivande flaskhalsar. Långsiktighet i verksamheten betonas och bättre utrymme skapas för att på ett offensivt sätt möta det höga strukturomvandlingstryck som många svenska regioner för närvarande utsätts för. På sikt bedöms detta leda till en mindre sårbar näringslivsstruktur och ökade möjligheter till samordning av insatser med andra aktörer som arbetar med att främja tillväxt och sysselsättning.

Regeringens förslag om arbetsmarknadspolitik och tillväxtavtal

I det arbete som pågår inom Regeringskansliet med att förenkla regelverket för de arbetsmarknadspolitiska medlen har de synpunkter som kommit fram i länens omfattande arbete med de regionala tillväxtavtalen beaktats. De regler som styr verksamheten skall bli enklare och lättare att överblicka. Förslaget finns närmare beskrivet under UO 14, anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder*.

Medlen inom UO 14 avseende Arbetsmarknadsverket skall användas för att främja tillväxt och sysselsättning genom att öka flexibiliteten på arbetsmarknaden och därigenom motverka flaskhalsar. Arbetsmarknadspolitiken och de medel som står till förfogande skall också användas för fördelningspolitiska uppgifter och därmed utgå från individen på arbetsmarknaden.

Det samarbete mellan arbetsmarknadspolitiska och övriga berörda aktörer som de regionala tillväxtavtalen initierat, är mycket värdefullt och bör intensifieras. Avsikten är att få till stånd en bättre och effektivare medelsanvändning och därigenom bättre förutsättningar för en ökad tillväxt. De olika aktörerna har olika uppgifter i processen.

Arbete för att förbättra förutsättningarna för tillväxt och sysselsättning kräver strategisk framsyn och långsiktighet. På länsnivå finns goda möjligheter att överblicka utvecklingstendenser på de lokala arbetsmarknader som ofta omfattar flera kommuner. Beslut som rör medfinansiering av regionala tillväxtavtal med arbetsmarknadspolitiska medel bör mot den bakgrunden fattas på den regionala nivån av Länsarbetsnämnderna.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder inom ramen för tillväxtavtalen syftar till att uppnå ökad tillväxt och sysselsättning inom ett till tre år. Anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* kan användas för medfinansiering av regionala tillväxtavtal för insatser som ryms inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska regelverket. Utgångspunkt är de mål och prioriteringar som

gäller för arbetsmarknadspolitiken och som redovisas under UO 14. Den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen är ett prioriterat område som syftar till att lediga platser snabbt skall kunna tillsättas. Delar av denna skall under år 2000 kunna riktas till redan anställda i form av bristyrkesutbildningar.

Näringspolitiken och myndigheternas roll

Ett stort antal helt eller delvis statligt finansierade organ arbetar med att skapa goda förutsättningar för tillväxt i det svenska näringslivet. Ett flertal av dessa aktörer har på olika sätt medverkat i arbetet med tillväxtavtalen. Exempelvis har Teknikbrostiftelserna varit aktiva i frågor om kunskapsöverföring mellan högskolan och de mindre företagen. ALMI Företagspartner AB har genom sina regionala dotterbolag aktivt medverkat i partnerskapens arbete, bl.a. kring frågor som gäller småföretagsutveckling.

Statens energimyndighet disponerar anslag som ingår i det regionala tillväxtkapitalet. Ändamålet för dessa anslag är fastställt i 1997 års energipolitiska program. I den mån åtgärder i regionala tillväxtavtal överensstämmer med dessa riktlinjer, får anslagen disponeras för att medfinansiera åtgärder i avtalen.

En utökad nationell satsning på Industriella utvecklingscentrum, IUC, planeras. IUC och liknande regionala centrumbildningars betydelse för de små och medelstora företagens utveckling lyfts fram i tillväxtavtalen i flera län. En fortlöpande diskussion kring regionala och nationella prioriteringar är väsentlig i samband med att IUC-satsningen utvidgas.

NUTEK har, i egenskap av nationell näringspolitisk myndighet, fungerat som kunskapsförmedlare, initiativtagare till konferenser och till ökad samverkan med andra nationella aktörer. NUTEK:s roll som en viktig nationell samverkanspart för regionerna har efter hand blivit allt tydligare.

NUTEK:s roll i genomförande och finansiering

Regeringen anser att NUTEK successivt skall inarbeta ett regionalt näringspolitiskt perspektiv i hela sin verksamhet. Detta skall bl.a. ta sig uttryck i att myndigheten gradvis ökar sin roll som samverkanspart och medfinansier av de regionala tillväxtavtalen. Mot slutet av avtalsperioden bör de medel som myndigheten disponerar i ökande omfattning kunna utgöra medfinansiering av näringspolitiska åtgärder inom ramen för tillväxtavtalen.

Regeringen avser att nära följa NUTEK:s utvecklingsprocess.

Övriga myndigheters roll

Flera myndigheter och statligt finansierade organisationer förutsätts på olika sätt medverka i tillväxtavtalens genomförande och finansiering. De anslag som kan komma ifråga framgår av tabell i avsnitt 4.6 nedan.

Flera av dem som medverkat i arbetet med tillväxtavtalen har understrukit betydelsen av utökat kunskapsutbyte. Regeringen anser att de nationella myndigheter m.fl. som på olika sätt är involverade i arbetet, i likhet med NUTEK bör utveckla sin konsultativa roll och stärka samspelet med den regionala nivån. T.ex. har de centrala kulturmyndigheterna en viktig roll när det gäller att stärka kultursektorns betydelse i näringslivsutvecklingen. Ett konkret exempel på en verksamhet som utgår ifrån efterfrågan från lokal och regional nivå, är projektet Investerarsamverkan, som drivs av Delegationen för utländska investeringar i Sverige (ISA).

Översyn av de näringspolitiska instrumenten m.m.

Det finns ett stort antal organisationer som bedriver företagsfrämjande verksamhet. Detta medför en otydlig rollfördelning, en ökad tidsåtgång för att samordna verksamheten med andra aktörers samt ökade svårigheter för kunderna, dvs. företagarna, att hitta rätt i utbudet. Detta bekräftas också i arbetet med tillväxtavtalen.

Näringsdepartementet har mot den bakgrunden startat en bred översyn av de statliga näringspolitiska instrumenten och myndighetsstrukturen. Syftet är att ur ett efterfrågeperspektiv bedöma vilka instrument som bör utvecklas samt hur organisationen av offentligt finansierade myndigheter och andra organ kan göras mer rationell och ändamålsenlig och enklare för kunderna att möta. I översynen, skall de erfarenheter, synpunkter och förslag om företagsfrämjande och service som kommit fram i arbetet med tillväxtavtalen beaktas. Regeringen avser att redovisa sina ställningstaganden under våren 2000.

Antalet egna företagare med utländsk bakgrund har ökat i Sverige under senare år. Dessa svarar idag för en femtedel av nya företagsetableringar och vart femte arbetstillfälle som skapas genom nya företag. Regeringen har låtit en särskild utredare kartlägga vilka särskilda svårigheter personer med utländsk bakgrund kan möta i samband med att de startar och utvecklar egna

företag. Det gäller bl.a. frågor i samband med kapitalanskaffning. Utredarens förslag remissbehandlas för närvarande.

4.5.2 Regionalpolitikens område

Regionalpolitikens mål och medel är viktiga komponenter i den regionala näringspolitiken och arbetet med tillväxtavtalen. Arbetet med avtalen har föranlett diskussioner om relationen mellan regionalpolitik och regional näringspolitik, framför allt i de län som ingår i det regionalpolitiska stödområdet. Det är viktigt att understryka att det i arbetet med tillväxtavtalen är de regionala partnerskapen som själva avgör hur ekonomisk tillväxt bör definieras och vilken utveckling av olika länsdelar som man i dessa sammanhang vill verka för. Målen för regionalpolitiken ligger fast och medel under regionalpolitiska anslag skall därför användas till att finansiera åtgärder i tillväxtavtalen som samtidigt bidrar till att uppfylla de regionalpolitiska målen. Dessa omfattar bl.a. inomregional balans, för vilken stödområdesindelningen är en av riksdagen beslutad riktlinje.

Det regionalpolitiska företagsstödet har berörts i många tillväxtavtal. Stödreglerna anses vara alltför detaljerade och bristfälligt harmoniserade sinsemellan och med företagsstöd inom andra politikområden, främst närings- och arbetsmarknadspolitiken. Det regionalpolitiska stödet ses över av den parlamentariska kommitté som har till uppgift att föreslå hur den svenska regionalpolitiken skall utformas under 2000-talets början (Dir. 1999:2). De slutsatser och förslag som kommer fram i detta arbete kommer att bli viktiga underlag för att bedöma hur det regionalpolitiska stödet bör utformas i framtiden.

4.5.3 Strukturfondsprogram och regionala tillväxtavtal

Tillväxtavtalen utgör ett viktigt underlag för de program som utarbetas inför den nya programperioden för EG:s strukturfonder, år 2000–2006. Detta gäller såväl de partnerskap som har etablerats som innehållet i de program som utarbetas. Det är emellertid också väsentligt att erfarenheterna från den gångna strukturfondsperioden tas till vara i arbetet med tillväxtavtalen. Det gäller bl.a. erfarenheterna från det nuvarande mål 4,

vilka har varit mycket positiva vad avser samspelet näringsliv - det offentliga.

Regeringen lämnade den 10 juni 1999 i uppdrag dels till länsstyrelserna i norra Norrland, dels till länsstyrelserna i mellersta Norrland att utarbeta förslag till utvecklingsplan för det nya mål 1. Uppdraget skall redovisas den 1 oktober 1999. Mål 1-programmen kommer att medfinansieras av Regionalfonden, Socialfonden, Jordbruksfondens utvecklingssektion och Fonden för fiskets utveckling.

Enligt uppdragen skall arbetet med att ta fram förslag till utvecklingsplaner organiseras med utgångspunkt från dels de regionala partnerskap som bildats för regionala tillväxtavtal, dels de parter som medverkat i innevarande strukturfondsperiod.

Regeringen förhandlar för närvarande om kartan för de områden som skall utgöra det nya målområdet för det nya mål 2. Inför det nya mål 3 har en särskild utredare tillkallats med uppdrag att utarbeta ett förslag till samlat programdokument. I det nya mål 3 är avsikten bl. a. att förena individens behov med företagets. Detta är ett synsätt som även bör genomsyra tillväxtavtalen. Jordbruksfondens utvecklingssektion medfinansierar bl.a. insatser för landsbygdens utveckling inom EU:s gemenskapsinitiativ LEADER+. Projekten är lokalt förankrade och inriktas bl.a. på turism, kultur och småskalig livsmedelsförädling. Arbetet med att utforma det svenska programmet inleds i slutet av år 1999.

4.5.4 Utbildningspolitikens område

De flesta län tar upp utbildning och kompetensutveckling som ett prioriterat område, inte minst mot bakgrund av att det krävs en allt större andel kunskap i producerade varor och tjänster. Näringslivets utvecklingsmöjligheter kommer i ökad utsträckning att vara beroende av hur utbildningssystemet dimensioneras och vilka inriktningar det erbjuder.

I tillväxtavtalen efterfrågas i många fall ökad flexibilitet och anpassning av statliga utbildningsanordnare. Flera av förslagen i tillväxtavtalen tyder dock på att många möjligheter som dagens regelsystem faktiskt medger är dåligt kända. Det som förslagsställarna tar upp kan på många punkter genomföras redan i dag. Det är t.ex. möjligt att samordna satsningar inom Kunskapslyftet med andra utbildningar, bl.a. arbetsmarknadsutbildningar.

Ett antal förslag tar upp problem kring enskildas studiefinansiering. Vidare framförs att utbildningssystemen bör anpassas bättre till såväl individernas som företagens behov.

Enligt regeringens bedömning krävs en fortsatt utveckling av samarbetet mellan det offentliga utbildningssystemet och det omgivande samhället. Förnyade analyser bör göras av det framtida utbildningsbehovet och av hur utbildningssystemet skall kunna bli mer flexibelt i samspillet med arbetsmarknaden.

Det är angeläget att universitet och högskolor fortsätter att utveckla utbildningar som till innehåll och form ökar möjligheterna för yrkesverkamma att delta som ett led i deras kompetensutveckling. Det är väsentligt att utvecklingen sker i en nära samverkan med företag, kommuner och myndigheter för att ge god kännedom om de behov som finns i det omgivande samhället.

Regeringen återkommer till riksdagen i höst med förslag om ett reformerat studiestödsystem.

Vad gäller den gymnasiala nivån för vuxna finns via regeringens satsning på Kunskapslyftet stora förutsättningar för såväl arbetslösa som anställda att ta del av reguljär utbildning på ett flexibelt sätt. Regeringen avser att under år 2000 återkomma till riksdagen, sedan underlag har lämnats från den parlamentariska kunskapslyftskommittén, KLK, om riktlinjer för den framtida kommunala vuxenutbildningen. Syftet med reformeringen av vuxenutbildningen är att ge alla vuxna möjligheter att höja sin kunskap och kompetens i takt med utvecklingen i samhället och arbetslivet och som grund för ett livslångt lärande. Såväl individens som arbetslivets efterfrågan kommer här att vara styrande.

Regeringen avser också att under år 2000 presentera ett samlat förslag till riksdagen om hur den eftergymnasiala yrkesutbildningen skall dimensioneras och organiseras, grundat på den försöksverksamhet med kvalificerad yrkesutbildning som pågått sedan år 1999. Syftet är att skapa ett mer flexibelt utbildningssystem för eftergymnasiala yrkesutbildningar där arbetsmarknadens behov kan tillgodoses genom en nära samverkan med arbetslivet.

Under innevarande år genomförs pilotprojekt med validering av invandrares yrkesutbildning och yrkeskunskaper i ett antal län. Under år 2000 utvidgas verksamheten till en bredare försöksverksamhet kring validering av vuxnas faktiska kunskaper. Syftet är att underlätta för vuxna att dokumentera och dra nytta av informella kun-

skaper och kompetens i såväl arbetslivet som utbildningsväsendet.

4.5.5 Jämställdhetsperspektivet i tillväxtavtalen

De regionala tillväxtavtalen är betydelsefulla för jämställdhetsarbetet. Viktiga förändringar ur jämställdhetssynpunkt har vidtagits under senare år. Inte minst gäller det kvinnors och mäns formella rättigheter. Fortfarande finns dock betydande olikheter mellan köns reella villkor på olika områden i samhället. Det är angeläget att uppmärksamma formella och informella strukturer och ordningar som hindrar jämställdheten mellan könen generellt eller mellan enskilda individer av olika kön. I arbetet med tillväxtavtalen är det därför viktigt att synliggöra båda köns förutsättningar, behov och intressen och att omsätta den kunskap som erhålls i konkreta åtgärder som främjar jämställdheten mellan könen. Det är ett långsiktigt, strategiskt och systematiskt arbete på lokal och regional nivå, som handlar om såväl strukturella frågor som förhållningssätt.

Att genomsyra tillväxtavtalen med ett jämställdhetsperspektiv är både en pedagogisk fråga och en fråga om kunskap.

Flera län har efterfrågat råd och förslag om hur arbetet med jämställdhetsperspektivet bör gå vidare i tillväxtavtalen. På alla länsstyrelser finns en expertfunktion för jämställdhetsfrågor, vars huvuduppgift är att stödja, stimulera och underlätta jämställdhetsarbetet i länen. Denna expertis bör tillvaratas bättre. I regeringens uppdrag till NUTEK att medverka i överläggningar kring de regionala tillväxtavtalens innehåll, genomförande och finansiering, inbegrips att medverka i lärens arbete med frågor på jämställdhetsområdet.

4.5.6 Miljöpolitikens område

I tillväxtavtalen skall perspektivet ekologiskt hållbar utveckling integreras och genomsyra analys, insatsområden och åtgärder. Grundtanken med ekologiskt hållbar utveckling är att integrera miljöhänsyn med ekonomisk tillväxt och social utveckling. Genom att kombinera miljö och tillväxt kan Sverige bli ett föregångsland för omställningen till ekologisk hållbarhet.

De regionala tillväxtavtalen innebär en stor möjlighet att brett fånga upp goda idéer och få

till stånd en dialog kring dessa. Såväl i uppläggning som syfte har tillväxtavtalen likheter med de lokala investeringsprogrammen inom det miljöpolitiska området. Syftet med de senare är att öka takten i omställningsarbetet och få en lokal anpassning av lösningar för ekologiskt hållbar utveckling.

I regeringens strävan att uppnå samverkan mellan sektorer och effektivare ta till vara befintliga statliga resurser är det angeläget att så långt möjligt koordinera tillväxtavtalen och de lokala investeringsprogrammen. Därmed förstärks båda programmens effekter. Samverkan mellan kommuner och regionala organ för att finna vägar att koppla samman åtgärder inom ramen för investeringsprogrammen med satsningar i tillväxtavtalen skall eftersträvas. I arbetet med investeringsprogrammen ges kommunerna möjlighet att inför beredningen av ansökningar om medel tydliggöra i vilken utsträckning sådana kopplingar kan ske.

4.5.7 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Östersjöfrågor i de regionala tillväxtavtalen

Mer än hälften av länen uppmärksammar Östersjöregionens utvecklingsdynamik i tillväxtavtalen och för flera län är detta en av hörnstenarna i näringslivsstrategin. Exempel på åtgärder som föreslås är nätverks- och affärsutveckling, IT, turistutbyte, kompetensutveckling, miljö och hälsovård. Flera av åtgärderna bedöms som väl underbyggda och, inte minst, väl förankrade.

Näringslivets engagemang i frågorna har varit relativt omfattande. En begränsning i sammanhanget är att åtgärderna oftast är koncentrerade till ett län. Ofta har de regionala partnerskapen inte haft tid att samråda med grannlänen om gemensamma satsningar.

Regeringens bedömning och åtgärder för fortsatt arbete

Det finns goda förutsättningar för att utarbeta länsövergripande tillväxtavtal för näringslivsutveckling i Östersjöregionen, med deltagande av flera län. Genom en länsövergripande ansats kan aktörer med likartade eller kompletterande idéer knytas samman. Därigenom kan de insatser som görs få större effekt.

De förslag till åtgärder relaterade till näringslivsutveckling i Östersjöregionen som finns i utkastet till tillväxtavtal, utgör en grund för dis-

kussioner om medfinansiering från den s.k. Östersjömiljard II.

Regeringen inrättar en förhandlingsgrupp i Regeringskansliet som kommer att bjuda in företrädare för länen för vidare överläggningar om innehåll, inriktning och omfattning i ett sådant länsövergripande tillväxtavtal.

4.5.8 Storstadspolitiken

I storstadspropositionen, 1997/98:165 *Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet*, redovisas mål och inriktning för regeringens storstadspolitik. I likhet med den regionala näringspolitiken spänner den över flera politikområden.

De statliga insatserna skall förbättra storstädernas förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och motverka den sociala, etniska och diskriminerande segregationen. Åtgärderna skall inledningsvis primärt komma till uttryck genom lokala utvecklingsavtal i sju utpekade kommuner. Se vidare under UO 8 *Invandrare och flyktingar*.

De resurser som fördelas via de lokala utvecklingsavtalen kan utgöra en del av det regionala tillväxtkapitalet, när de berörda kommunerna aktivt deltar i de regionala partnerskapens arbete. Samverkan mellan de lokala utvecklingsavtalen och de regionala tillväxtavtalen skall eftersträvas för att förstärka effekterna av båda programmen.

4.6 Finansiering av tillväxtavtalen

De myndigheter och andra organ som skall finansiera insatser i tillväxtavtalen måste ges finansiella ramar samt tydliga villkor för medelsanvändningen. Under förutsättning att riksdagen godkänner de anslagsnivåer m.m. som föreslås inom resp. utgiftsområde ges vissa utgångspunkter för de fortsatta förhandlingarna om tillväxtavtalen. Medlen utgör det s.k. regionala tillväxtkapitalet. Det framgår i tabellen nedan vilka anslag som regeringen definierar som tillväxtkapital. Regeringen föreslår inte att särskilda statliga medel skall anslås till avtalen.

De nationella målen för de olika verksamheterna ligger fast. Anslagen är i varierande grad möjliga att utnyttja för åtgärder i tillväxtavtalen. En betydande del av de resurser som anges i tabellen är avsedd för att finansiera specifika åtaganden, exempelvis försörjningsstöd till indivi-

der eller väl avgränsade forskningsprogram för ett visst område. I den mån åtgärder i avtalen passar in i t.ex. ett specifikt FoU-program kan anslaget användas för medfinansiering.

Tabell 4.1 Regionalt tillväxtkapital - anslag som berörs av regionala tillväxtavtal

Tusental kronor, löpande priser, beräkningar för år 2001 och 2002

Utgiftsområde/anslag	2000	2001	2002
UO 8 Invandrare och flyktingar			
B2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna	260 000	565 000	116 000
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv			
A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder ¹	19 590 591	20 363 692	20 639 969
A4 Europeiska socialfonden för perioden 1995-1999 ²	(1 242 000)	(128 000)	
A5 Europeiska socialfonden för perioden 2000-2006	641 000	1 663 000	1 663 000
UO 16 Utbildning och universitetsforskning			
A5 Förstärkning av utbildning i storstadsreg ³	265 000	1 920 000	3 585 000
A15 Särskilda utbildningsinsatser för vuxna ⁴	4 307 844	4 520 385	4 120 268
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande			
E1 Lokala investeringsprogram	1 758 000	1 415 000	1 190 500
UO 19 Regional utjämning och utveckling			
A1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	1 303 850	1 609 350	1 605 950
A2 Landsbygdslån	30 000	110 000	110 000
A8 Europeiska regionala utvecklingsfonden, perioden 1995-1999 ²	(612 000)	(539 000)	
A9 Europeiska regionala utvecklingsfonden, perioden 2000-2006	360 000	800 000	1 000 000
UO 21 Energi⁵			
B1 Bidrag för att minska elanvändning	105 000	495 000	445 000
B2 Bidrag till investeringar i elproduktion för förnybara energikällor	95 000	345 000	188 000
B3 Åtgärder för effektivare energianvändning	65 000	119 000	111 000
B4 Energiforskning	401 758	430 977	461 758
B5 Energiteknikstöd	130 000	130 000	130 000
B6 Introduktion av ny energiteknik	230 000	230 000	230 000
UO 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar			
B9 Från EG-budgeten finansierade miljö-, struktur- och regionala åtgärder ⁶	155 000	155 000	155 000
C2 Strukturstöd till fisket m.m. ⁶	12 000	12 000	12 000
C3 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m. ⁷	10 200	10 200	10 200
UO 24 Näringsliv			
A2 Småföretagsutveckling	189 062	190 062	134 062
A3 Stöd till kooperativ utveckling	20 000	20 000	20 000
A8 Fortsatt program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt	180 000	0	0
D1 Teknisk forskning och utveckling	688 588	704 334	718 624
E5 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen	100 000	300 000	250 000

¹Tillväxtkapitalets faktiska storlek under anslaget definieras och beslutas av AMV. Beloppen avser beräknat totalt anslag. Huvudparten av anslaget utgörs av försörjningsmedel till arbetslösa som deltar i arbetsmarknadspolitiska program.²Kvarvarande medel på anslaget kan endast användas för åtgärder som beslutas under år 1999.³Anslaget ändamål är bundet och inkluderar från år 2001 ett stegvis genomförande av en allmän förskola och en maxtaxa i barnomsorgen. Medel kan ändå ses som en resurs för tillväxt och utveckling i ett regionalt perspektiv.⁴Anslaget ställs till förfogande på lokal nivå. Ändamålet är bundet och anslaget kan således inte disponeras inom ramen för tillväxtavtalen. Medlen kan ändå i regional samverkan ses som en resurs och ett verktyg i ett regionalt tillväxtperspektiv.⁵De angivna anslagens ändamål är bundna. Medlen kan ändå ses som en möjlig resurs för tillväxt och utveckling i ett regionalt perspektiv.⁶Faktiska belopp är ännu ej fastställda. De angivna beloppen baserar sig på anslagsnivåer under perioden 1995-99.⁷Faktiska belopp är ännu ej fastställda. De angivna beloppen är antaganden om medelstille lning.

4.7 Förhandlingsunderlag

Samverkan kring tillväxtavtalen förutsätter att överenskommelser träffas rörande ansvar, rollfördelning, resursinsatser m.m. för de ingående åtgärderna. Staten deltar via berörda myndigheter och organ.

Den statliga medfinansieringen förutsätter att förslagen är genomarbetade. Statligt finansierade organ bör uppträda entydigt och medverka med utgångspunkt från samma krav på avtalens kvalitet. Regeringen preciserar de förutsättningar som gäller för ett statligt engagemang i tillväxtavtalen. Inom sina respektive ansvarsområden besitter de berörda aktörerna också stor kompetens som bör tas till vara i samarbetet kring avtalen.

Berörda myndigheter är NUTEK, Energimyndigheten, Arbetsmarknadsverket genom länsarbetsnämnderna, länsstyrelserna samt självstyrelseorganen. Regeringen avser att också informera ALMI Företagsparner AB om sin syn på de förestående förhandlingarna. För medfinansiering med strukturfondsmedel kommer särskilda förutsättningar att gälla.

Förhandlingsunderlaget består av tre delar - en beskrivning av förhandlingsprocessen, generella förutsättningar som gäller för samtliga berörda organ samt en tredje del med information anpassad till respektive organs särskilda förutsättningar.

De generella förutsättningarna för ett statligt engagemang utgår ifrån de centrala principer för tillväxtavtalen så som de angavs i riktlinjer till länen den 6 maj 1998. Dessa innebär bl.a. att avtalet skall vara uppbyggt kring en analys och ett program för tillväxt som följer logiskt av denna. Det skall vidare vara utförligt beskrivet hur avtalet skall finansieras, genomföras, följas upp och utvärderas. Tillväxtavtalet skall vara väl förankrat i det regionala partnerskapet där näringslivets medverkan skall vara framträdande. Avtalet skall vidare integrera jämställdhet och ekologiskt hållbar utveckling i sina olika delar. I genomförandet av tillväxtavtalet förutsätts medfinansiering av flera av de icke-statliga aktörerna i partnerskapet.

4.8 Vissa regeländringar av betydelse för de regionala tillväxtavtalen

Länen har lämnat förslag till regeländringar, dels i skrivelser vid årsskiftet 1998/99, dels i utkastet till tillväxtavtal. I skrivelsen till riksdagen i april redovisade regeringen vidtagna åtgärder. Regelförslagen i avtalsutkastet är ofta samma eller liknande som de tidigare lämnade förslagen. Många förslag avser avgränsade, konkreta problem som förslagsställaren har erfarenhet av. Det förekommer att länen ger olika förslag till lösningar på ett och samma problem. Sammantagna ger förslagen dock en god bild av de områden där förändringar och förenklingar av regler upplevs som särskilt viktiga.

I vissa fall medger redan gällande regler det som länen har efterlyst. Enskilda regelförslag måste ofta hänföras till beredning i större sammanhang. Förändringar eller omställningar som pågår inom olika politikområden medför ofta att hela regelkomplex behöver anpassas. Regelförslag kommer också fram på andra sätt än via tillväxtavtalen. Följande kompletterar den redovisning som lämnades i skrivelsen till riksdagen samt redogörelserna i de ovanstående avsnitten.

Arbetsmarknad

Beträffande de omfattande regelförändringar som berör arbetsmarknadsområdet - se vidare under UO 14 *Arbetsmarknad och arbetsliv*.

Näringsliv, företagande, IT

Ett stort antal förslag från länen gäller förbättrade villkor för företagande. Regeringens regel-förenklingsarbete redovisas under UO 24, avsnitt 5 *Näringspolitik*. Flera län har upprepat eller hänvisat till de förslag som Småföretagsdelegationen presenterade under år 1998. Under rubriken *Småföretagsdelegationen - Regeringens åtgärder för ett bättre småföretagsklimat* gör regeringen en avstämning av vidtagna åtgärder. Se bilaga 1 till UO 24 *Näringsliv*.

Betänkandet av IT-infrastrukturutredningen, (SOU 1998/99:85) *Bredband för tillväxt i hela landet*, innehåller förslag om utbyggnad av infrastruktur, konkurrensfrämjande åtgärder och kompetenssatsningar för IT. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Jordbruk

Några län hävdar att tillämpningsområdet för investeringsstöd till företagare med jordbruks-, trädgårds- eller renskötsföretag är begränsat. Ett nytt landsbygdsprogram kommer att gälla under perioden år 2000–2006. Investeringsstödet och dess tillämpningsområde utgör en del av det pågående programarbetet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under hösten med en särproposition. I norra Sverige ingår investeringsstödet i mål 1-programmen för vilka berörda länsstyrelser har fått i uppdrag av regeringen att ta fram utvecklingsplaner som skall redovisas den 1 oktober 1999.

Regionalpolitik

Reglerna i de olika nu gällande regionalpolitiska stödförordningarna har granskats med avseende på struktur och enhetlighet. I avsnitt 4.2 under UO 19 *Regional utjämning och utveckling* berörs vissa förändringar som regeringen avser att genomföra.

Socialpolitikens område

En översyn av reglerna för sjukpenninggrundande inkomst har gjorts, både vad avser anställda och egenföretagare (DS 1999:19 *Beräkningsunderlag för dagersättning – sjukpenning, föräldrapenning m.m.*). Skrivelsen har remissbehandlats och bereds för närvarande.

4.9 Uppföljning och utvärdering av tillväxtavtalen

Nationella mål för de olika politikområden som berörs av de regionala tillväxtavtalen ligger fast. Målen ändras inte på grund av arbetet med avtalen. De mål som preciseras i tillväxtavtalen skall harmoniera med målen för de politikområden åtgärderna berör. Tillväxtavtalens mål kan formuleras i kvalitativa eller kvantitativa termer. Arbetet med avtalen skall kunna följas upp och utvärderas.

Det finns två huvudsakliga utvärderingsuppgifter i samband med tillväxtavtalen. Prestationer och effekter av det faktiska genomförandet av avtalen skall följas upp och utvärderas – den s.k. programutvärderingen. Processen med nya roller och arbetssätt kring utarbetande och genomförande av avtalen bör även utvärderas – processutvärdering. För programutvärderingen, som blir en kontinuerlig och återkommande uppgift, behöver ett ändamålsenligt utvärderingsinstrument tas fram. Regeringen har gett en arbetsgrupp i Regeringskansliet i uppdrag att utarbeta ett förslag till utformning av detta instrument. I uppdraget ingår att föreslå var ansvaret för utvärderingen bör ligga. Gruppen har också till uppgift att föreslå hur en processutvärdering skall genomföras.

5 Näringspolitik

5.1 Omfattning

Inom Verksamhetsområde A Näringspolitik ryms frågor om NUTEK:s allmänna verksamhet, företagsutveckling, stöd till kooperativ utveckling, turistfrämjande, geologisk undersökningsverksamhet och FoU, miljösäkring av oljelageringsanläggningar samt Bergsstaten.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
976	735	1 037	888	698	649

¹ Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Samtliga verksamheter har bedrivits inom de beslutade ekonomiska ramarna.

Förändringar

ALMI Företagspartner AB kommer att teckna ett avtal med Europeiska Investeringsfonden som möjliggör väsentligt ökade utlåningsvolymer under drygt två år. Det kommer att ge ett ökat tillskott av riskvilligt kapital till mindre företag. Näringsdepartementet har tillsatt en utredning för att utvärdera och lämna förslag angående

statens åtgärder för att främja fler och växande företag och stimulera till utveckling och tillväxt. Utredningen skall lämna rapport den 30 november 1999. Regeringens bedömning är att åtgärder vidtagits för att undanröja majoriteten av de hinder som Småföretagsdelegationen tagit upp. Arbetet med frågorna sker fortlöpande inom Regeringskansliet, hos myndigheter och i pågående utredningar. En närmare redovisning av Småföretagsdelegationens förslag och regeringens åtgärder finns i *bilaga 1*.

Regelförenklaringsarbetet har förstärkts under året genom att SimpLex-gruppen har bildats inom Regeringskansliet samt att medel tillförts gruppen. Medel tillförs till det uppgiftskravregister som syftar till att underlätta företagens uppgiftsbörda till myndigheterna. Inom utgiftsområdet avsätts resurser för att säkerställa och utveckla tillgången på teknik- och kunskapsöverföring från bl. a. högskolorna till små- och medelstora företag. Det tidigare aviserade programmet för småföretagsutveckling (prop. 1995/96:22) fortsätter genom att 180 miljoner kronor anslås på ett särskilt anslag år 2000. NUTEK bör fr. o. m. år 2000 successivt ha möjlighet att öka sitt deltagande i genomförandet av finansiering av åtgärder inom ramen för regionala tillväxtavtal.

Mål

- att förbättra förutsättningarna för företagande och entreprenörskap och att stärka drivkrafterna för ökad tillväxt och sysselsättning.

Prioriteringar

- att effektivisera statens åtgärder för att främja fler och växande företag,
- att förenkla regelverket för framför allt små- och medelstora företag,
- att förbättra kapitalförsörjningen till framför allt små- och medelstora företag,
- tillse att det råder en hög kvalitet på rådgivning, information och service från myndigheter till företag och individer,
- förenkla företagens uppgiftslämnande till myndigheter,
- att stärka konkurrenspolitiken som en viktig del av näringspolitiken och vidta åtgärder för att undanröja hinder för en effektiv konkurrens,
- att stärka kompetensen hos företagare och anställda.

5.3 Resultatbedömning

5.3.1 Tillståndet och utvecklingen inom området

Fler och växande små- och medelstora företag är en viktig del av regeringens politik för att skapa bättre förutsättningar för ökad tillväxt och sysselsättning.

Regeringens åtgärder för att stimulera företagande bygger i första hand på generella åtgärder som bl.a. regelförenkling och fungerande konkurrens. Därtill söker regeringen identifiera och eliminera problem som mindre företag möter t.ex. på grund av bristande administrativa resurser, sämre tillgång till kapitalmarknaden eller extern kompetens. Däremot begränsas antalet aktiviteter som riktar sig till enskilda företag.

För att fortlöpande kunna bedöma vilka åtgärder som bäst främjar tillväxt och sysselsättning finns ett behov av att förbättra möjligheterna att utvärdera småföretagspolitiken. Regeringen har därför inlett ett omfattande arbete för att utifrån företagets perspektiv kartlägga hinder och problem för småföretagen där nya metoder för utvärdering kommer att analyseras. Småföretagsdelegationen påbörjade arbetet och detta följs nu upp av flera insatser från regering-

ens sida i syfte att kontinuerligt förbättra villkoren för små och medelstora företag.

Nyföretagandet är en stark drivkraft i den svenska ekonomin som skapar tillväxt och ökad sysselsättning. Under 1998 startades enligt SCB:s statistik nästan 34 000 företag. Generellt domineras nyföretagandet av företag inom tjänstenäringarna. De nya företagen genererade enligt SCB 55 000 nya arbetstillfällen. Ett typiskt nystartat företag är en enskild firma med mindre än 300 000 kr i omsättning och högst en person heltidssysselsatt. Ungefär var tionde företag har mer än 1 miljon kronor i omsättning. Var tredje nyföretagare har en anställning samtidigt som de driver verksamhet i det nya företaget och nästan 90 procent uppger att de tänker fortsätta med det. De vanligaste motiven till att starta eget är enligt SCB att få möjlighet att förverkliga sina idéer eller att få arbeta självständigt. Detta är mest markant inom näringarna utbildning, hälso- och sjukvård samt andra samhälls- och personliga tjänster. Mer än var tredje företagare var anställd i samma bransch innan företagsstarten.

Sysselsättningstillväxten sker framförallt i de mindre och medelstora företagen. De senaste åren har sju av tio nya jobb skapats i små- och medelstora företag. I jämförelse med 1997 har nyföretagandet minskat med nio procent. Statistiken medger inte en närmare analys av bakgrunden till minskningen. En av flera förklaringar är emellertid att det arbetslöshetsdrivna nyföretagandet minskat. I 31 procent av de nystartade företagen leds verksamheten av kvinnor och cirka fem procent av kvinnor och män gemensamt. Den totala nedgången i nyföretagandet har inte skett på bekostnad av kvinnors nyföretagande, andelen kvinnor är ungefär konstant i jämförelse med föregående år. Var femte nytt företag 1998 startades av en person med invandrarbakgrund varav den absoluta merparten i Stockholms län.

För att förbättra och effektivisera arbetet med lokal näringslivsutveckling samt öka samordningen av åtgärder på lokal-regional-central nivå har NUTEK tillsammans med 55 kommuner genomfört ett lokalt utvecklingsarbete som bl.a. lett till att man genomfört omvärldsanalyser och tagit fram verktyg för benchmarkingstudier.

Turistnäringen är en utpräglad småföretagsbransch med stor betydelse för sysselsättningen i många regioner. Näringen engagerar ca 140 000 personer som arbetar hel- eller deltid. Av dessa är ca 40 procent kvinnor. Omsättningen i rese- och turistnäringen är ca 120 miljarder kronor och dess andel av BNP är 3,3 procent. Efter lågkon-

junkturen i början av 1990-talet har turismen utvecklats positivt i Sverige. Det är främst antalet utländska besökare som ökar, medan den inhemska turismen visar mer begränsade möjligheter till tillväxt. 1998 innebar en tydlig ökning av antalet utländska gästnätter som för första gången uppgick till över 8 miljoner. De nordiska länderna, Tyskland och länderna på andra sidan Östersjön är viktiga för turismens utveckling i Sverige. En större ökning av antalet besökare från Japan, Frankrike, Italien, Storbritannien, Holland och Tyskland kan noteras för 1998.

Prospekteringsverksamheten för mineral har under året varit fortsatt omfattande. Bergmästaren har under året avgjort tre ärenden rörande nya bearbetningskoncessioner, dvs. en helt ny gruva i Sorsele kommun och två utvidgade koncessioner för gruvorna i Laisvall och Kristineberg. Regeringen har fattat beslut om en bearbetningskoncession för kaolin i Billinge, Eslövs kommun.

5.3.2 De viktigaste statliga insatserna inom området

En viktig uppgift för näringspolitiken är att skapa goda förutsättningar för bl.a. nyetablering av företag och möjligheter för redan etablerade företag att växa. Företagande är ett strategiskt område med stor betydelse för den svenska tillväxten och sysselsättningen.

Ett flertal områden är centrala för regeringens arbete för att stimulera företagets utveckling och de viktigaste är kapitalförsörjningen, regel-förenklaringsarbetet, information, service och rådgivning, kompetens och kunskapsöverföring samt konkurrens.

I februari 1999 tillsattes en arbetsgrupp, Nybyggarna, bestående av 18 företagare i olika branscher. Nybyggarna skall utgöra en referensgrupp för att snabbt få reaktioner i småföretagsfrågor samt diskutera och utvärdera idéer och förslag under mandatperioden.

Kapitalförsörjning

God tillgång till riskkapital för mindre företag är en förutsättning för tillväxt. Småföretag har generellt sämre möjligheter att attrahera externt riskkapital, via exempelvis den internationella kapitalmarknaden. Regeringen genomför därför bl.a. följande åtgärder.

- Ökade reserveringsmöjligheter för samtliga företag genom att avsättningsmöjligheten till periodiseringsfond utökas med 5 procentenheter. Detta gynnar uppbyggnad av obeskattat eget kapital.
- Tiden för hur länge periodiseringsfonderna får behållas innan beskattning utlöses förlängs från fem till sex år. Även denna åtgärd förbättrar möjligheterna för småföretag att bygga upp obeskattat eget kapital.
- Genom avtal mellan ALMI Företagspartner AB och Europeiska Investeringsfonden skapas möjlighet för svenska småföretag att erhalla ett tillskott av riskvillig finansiering. ALMI kommer, inom ramen för bolagets ekonomiska mål, att kunna utöka sin utlåning till småföretag med ca 300 miljoner kronor per år i en tvåårsperiod.
- Den s.k. femprocentsregeln för försäkringsbolag har slopats. Detta ökar möjligheterna för placeringar i småföretag. En översyn kommer också att påbörjas av regleringen för värdepappersfonder.
- En utredning ser över statens åtgärder för att främja fler och växande företag. En viktig del är att föreslå åtgärder för att förbättra riskkapitalförsörjningen till småföretag.

NUTEK och ALMI är centrala aktörer inom småföretagspolitiken. NUTEK medverkar genom sin s.k. såddfinansiering till att underlätta finansiering av affärsutvecklingsprojekt i riktigt tidiga utvecklingsstadier. Generellt anses risknivån i dessa tidiga utvecklingsfaser vara för hög för att ett engagemang ska vara kommersiellt intressant för exempelvis privata finansiärer, vilket föranleder regeringen att överväga om det finns skäl att utöka statens engagemang i mindre företags tidiga utvecklingsfaser, förutsatt att det kan ske utan undanträngningseffekter. Detta kommer också att prövas i den pågående utredningen om statens insatser för att främja fler och växande företag, som kommer att belysa effekter och behov av sådana insatser.

Ärenden hos NUTEK:s såddfinansiering har under 1998 blivit mer komplexa och avser större belopp än tidigare. Samtidigt har antalet ärenden minskat i jämförelse med tidigare år. Totalt har ca 60 miljoner kronor beviljats i lån och bidrag vilket är en ökning med 10 miljoner kronor sedan 1997. NUTEK:s medverkan är begränsad till maximalt 50 procent av projektkostnaden och

kombineras med information, rådgivning och kontaktförmedling. Sen årsskiftet 1998/99 har även länsstyrelser och självstyrelseorgan möjlighet att använda befintliga medel för såddfinansiering.

ALMI fortsätter enligt regeringens riktlinjer sin verksamhet med främst rådgivning och riskfinansiering. Av totalt ca 15 000 utestående lån vid utgången av 1998 utgör nyföretagarlån ca 40 procent, företagarlån till kvinnor respektive lån till växande företag ca 30 procent vardera.

Regelförenkling

Komplicerade regler innebär en belastning för särskilt entreprenörer och småföretagare, eftersom de mindre företagen ofta saknar resurser att överblicka och få kunskap om reglernas utformning och innebörd. Enligt regeringens bedömning är behovet av ytterligare regelförenkling fortsatt stort. Därför har regeringen bl.a. vidtagit följande viktiga åtgärder.

- Beslut om utökade krav på utredningar, myndigheter och Regeringskansliet att genomföra problem- och konsekvensanalyser av förslag som påverkar småföretag.
- En särskild regelförenklingsgrupp, SimpLex, har bildats inom Näringsdepartementet. Gruppen skall bl.a. verka för att myndigheter och offentliga utredningar granskar alla förslag till nya och förändrade regler ur ett mindre företags perspektiv, samt genom olika insatser verka för enklare regler som främjar företagandet.
- Enklare registrering av företag, där Patent- och registreringsverket (PRV) och Riksskatteverket nu genomför åtgärder som väsentligt förkortar tiden för registrering samt förbättrar informationen och servicen till nystartade företag.
- Snabbare och enklare förfarande för registrering av företagsnamn (firmor) hos PRV. PRV har på regeringens uppdrag bl.a. föreslagit att företagare via Internet skall få möjlighet att själva undersöka om ett företagsnamn är möjligt att registrera. Dessutom föreslås att råd och information om reglerna utökas.
- Det obligatoriska uppgiftslämnandet om sjukfrånvaro till Försäkringskassan har slopats för småföretag med mindre än femtio anställda.

Information, service och rådgivning

Mindre och nystartade företag har i allmänhet ett större behov av god information, väl utvecklad service och rådgivning från i första hand statliga myndigheter. Regeringen bedömer att ett kontinuerligt arbete för att förbättra myndigheternas insatser på detta område måste ske och har därför vidtagit bl.a. följande åtgärder.

- En årlig återkommande kundundersökning som skall fungera som underlag för myndigheters arbete för att förbättra information och service gentemot småföretag.
- Ett samordnat uppgiftskravregister för företagsdata håller på att skapas. Registret kommer väsentligt att minska företags uppgiftsbörda genom att företagen endast behöver lämna uppgifter en gång till statliga myndigheter. Regeringen reserverar redan nu 5 miljoner kronor för detta ändamål och avser att återkomma i den ekonomiska vårpropositionen med ytterligare medel när PRV har avrapporterat till regeringen i januari år 2000.
- En bred satsning på utbildning och information om kooperativt företagande genomförs.
- Hårdare krav på förkortade handläggningstider har ställts på ett flertal centrala myndigheter.
- NUTEK har skapat en lättillgänglig och samlad finansieringsdatabas på Internet där företagare kostnadsfritt kan erhålla information om olika finansieringsmöjligheter.

NUTEK erbjuder också, via "Startlinjen", sedan ett antal år kostnadsfri service med information till personer som vill starta och driva egen rörelse. "Startlinjen" hade 18 700 kundkontakter och nära 40 000 besök på sin hemsida under 1998. "Euro Info Centre", där NUTEK besvarar förfrågningar om bl.a. EU:s förordningar och företagens möjligheter på den inre marknaden, hade drygt 4 500 förfrågningar.

Utöver dessa aktiviteter har NUTEK fortsatt sin verksamhet med bl.a. miljöstyrning i småföretag, EU:s kontaktmässor, och kvinnors företagande. Pilotprojektet med affärsrådgivare för kvinnor har valts ut som ett av elva "good example-project" inom EU:s sysselsättningspakt. De 24 Lokala Kooperativa utvecklingscentra (LKU) lämnar hjälp i form av gratis rådgivning och information till personer som vill starta kooperativa företag. Totalt har 329 kooperativa företag startats under 1998 med ca 1000 anställda

efter att ha fått information och gratis rådgivning.

Kompetens och kunskapsöverföring

Företag konkurrerar i hög utsträckning med kunskap samt förmågan att använda kunskapen i kombination med ny teknologi i produkter, tjänster och processer. För att stärka kompetens och kunskapsöverföring, innovationsförmågan samt en bred spridning av IT-kompetens hos framförallt små- och medelstora företag, har regeringen bl.a. vidtagit följande åtgärder.

- Regeringen föreslår att 1,35 miljarder kronor år 2000 och 1,15 miljarder kronor årligen fr.o.m år 2001 avsätts i form av reducerad skatt för att stimulera kompetensutveckling i arbetslivet. Syftet är att stimulera till kontinuerlig individuell kompetensutveckling i arbetslivet vilket kan öka individens möjligheter att välja och byta arbete. Ett system för individuell kompetensutveckling i arbetslivet skulle därmed kunna öka anställbarheten och tryggheten i arbetslivet. Formerna för kompetensutveckling i arbetslivet får övervägas i särskild ordning. Regeringen avser att ge en utredare i uppdrag att föreslå hur kompetensutvecklingen kan utformas.
- Regeringen aviserar i denna proposition en satsning på kompetensutveckling av anställda under en treårsperiod. Satsningen bör ske inom ramen för det nya socialfondsprogrammet och omfatta 2,4 miljarder kronor under perioden 2000-2002. Vidare förutsätts medfinansiering av arbetsgivarna inom ramen för en trepartssamverkan. Regeringen har i direktiv till en utredare angivit att medlen skall användas för att stimulera kompetensanalyser i små- och medelstora företag, samt till verksamhetsrelaterad kompetensutveckling av anställda.
- En utredning analyserar hur vissa av Näringsdepartementets myndigheter bättre kan organiseras för att bidra till ett effektivare svenskt innovationssystem och därmed till samhällsutveckling och tillväxt.
- Näringsdepartementet har inlett en "benchmarkingstudie" som syftar till att jämföra Sveriges prestationer med länder som anses vara bäst inom varje jämförelseområde. Projektet skall löpa över en treårsperiod, och fokus skall läggas på att studera och lära av de

system och processer som ger upphov till framgång.

- Regeringen avser att undersöka behovet av åtgärder som syftar till att stödja de mindre företagens IT-kompetens.
- Industriella utvecklingscentra, IUC, tillförs mer resurser. IUC syftar till att skapa ökad tillväxt hos små- och medelstora företag samt verka för en regional aktör med kompetens inom bl.a. teknikområdet.

Inom ramen för NUTEK:s verksamhet ligger också att verket skall särskilt uppmärksamma teknikbaserade små- och medelstora företag i tidiga utvecklingsfaser, vilka har möjlighet till snabb tillväxt och internationalisering samt mot innovationer som kan bilda grund för företags-etableringar och verka för att dessa grupper får god tillgång till rådgivning och finansiering.

NUTEK, Arbetslivsinstitutet (ALI) och Rådet för arbetslivsforskning (RALF) bedriver resp. finansierar forsknings- och utvecklingsprojekt inom bl.a. arbetsorganisationsområdet. Inom ramen för detta arbete genomför bl.a. NUTEK en fördjupad analys av vilken betydelse nätverk, IT, arbetsorganisation och förändringsprocesser har för företag vid införandet av ny arbetsorganisation. Kunskapen från de fyra områdena används bl.a. för att förklara företags förändringskapacitet, effektivitet och produktivitet.

NUTEK samarbetar med Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID). SVID arbetar för att stärka företagens kunskap om designens betydelse för konkurrensförmågan samt för att integrera industriell design i företagets verksamhet. Satsningen kommer bl.a. att utvärderas inom ramen för utredningen för att främja fler och växande företag. Regeringen har för avsikt att lämna särskilda uppdrag till bl.a. NUTEK, SVID och Turistdelegationen, för att under år 2000 förbereda sin medverkan under Arkitekturåret 2001.

Konkurrens

En effektiv konkurrens är viktig för nytänkandet och bidrar till att företagen ständigt utvecklar nya produkter till nytta för konsumenterna. Detta ökar i sin tur produktiviteten och dämpar prisutvecklingen, och är således en mycket viktig del i näringspolitiken. Konkurrens möjliggör också för nya företag att komma in på marknaden.

- Konkurrenspolitiken skärps för att stärka konsumenternas ställning och öka småföretagens möjligheter att konkurrera med större företag.
- Konkurrensverket har i juni 1999 fått i uppdrag att kartlägga och analysera hur konkurrensförhållandena har utvecklats på den svenska marknaden under 1990-talet bl.a. när det gäller småföretagens ställning, samt att föreslå åtgärder för ökad konkurrens.
- Statskontoret har i juni 1999 fått i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder när det gäller kvarvarande konkurrensproblem när statliga aktörer bedriver kommersiell verksamhet. Uppdraget skall särskilt inriktas på områden som har betydelse för småföretag och konsumenter.
- En arbetsgrupp i Regeringskansliet har till uppgift att närmare analysera konkurrensnedvridningar främst mellan småföretag och kommunal näringsverksamhet.
- Regeringen har för avsikt att under år 2000, återkomma till riksdagen med en proposition med konkreta förslag i syfte att undanröja befintliga hinder för en effektiv konkurrens.

Turism

Sveriges Rese- och Turistråd AB har tillsammans med Turistdelegationen och resenäringen under 1998 påbörjat ett arbete med att utveckla IT-tjänster för främst små turistföretag och ett Turistnäringens Forum på Internet. Turistdelegationen har bl.a. deltagit i arbetet med de regionala tillväxtavtalen samt fullföljt ett nationellt FoU-program för företagen i rese- och turistindustrin.

Inom ramen för regeringens program för regional näringspolitik och särskilda regionalpolitiska åtaganden har under 1998 21 miljoner kronor satsats på att marknadsföra Sverige som turistland.

Geologisk undersökningsverksamhet

SGU har fått nya mål för den geologiska undersökningsverksamheten. Dessa innebär att under en tioårsperiod skall översiktlig geoinformation tas fram för hela landet, inkl. kontinentalsockeln. För tätbefolkade områden och för malmpotentiella områden skall mer omfattande information färdigställas. Denna nya inriktning har även påverkat 1998 års verksamhet. Ett stort projekt har startats i samarbete med Göteborgs stad.

Den 1 juli 1998 ägde en viktig förändring rum i Bergsstatens organisation genom att de tidigare två bergmästardistrikten slogs samman till ett. Bergsstaten leds nu av en bergmästare med huvudkontor i Luleå.

5.3.3 Effekter av de statliga insatserna

Det är svårt att fastställa i hur stor utsträckning de statliga insatserna inom detta verksamhetsområde eller andra inslag i småföretagspolitiken har bidragit till utvecklingen vad gäller antalet nya företag. Aktuell forskning har pekat på behovet av bättre utvärderingar och analyser inom området. I uppdraget till den näringspolitiska utredningen om statens åtgärder för att främja fler och växande företag ingår att ge förslag till lämpliga metoder för att utvärdera olika statliga småföretagsinsatser i fortsättningen.

En studie av IMIT (Institute for Management of Innovation and Technology) visar att NUTEK:s såddfinansiering spelar en viktig roll för teknikbaserade företag i tidig utvecklingsfas. Drygt 40 procent av de teknikbaserade företagen har fått finansiellt stöd från NUTEK. Med teknikbaserade företag avsågs i studien venture capitalbolagens portföljföretag och företag som fått finansiellt stöd från Industrifonden åren 1992 – 1997 eller noterats på SBI-listan eller Innovationsmarknaden t.o.m. 1997.

Under 1998 var 89 procent av de ca 18 700 kunderna inom NUTEK:s service "Startlinjen" nöjda eller mycket nöjda med servicen. Andelen har ökat från 85 procent föregående år. Inom verksamheten "Euro Info Centre" var andelen nöjda eller mycket nöjda kunder 91 procent, vilket är samma resultat som föregående år.

ALMI:s kundföretag har vuxit klart snabbare än övriga småföretag i Sverige enligt ALMI:s och SCB:s utvärderingsmaterial. Materialet indikerar att kundföretagen ökat sin omsättning med 86 procent och antalet anställda med 57 procent, samt att en mycket stor andel (ca 77 procent) anser att deras företag har utvecklats positivt till följd av samarbetet med ALMI.

Både aktiviteterna i Sveriges Rese- och Turistråd AB och i Turistdelegationen kännetecknas av att effekterna av insatserna uppnås först på längre sikt. Utvecklingen av turismen påverkas inte bara av de statliga insatserna på området utan också av bl.a. väderlek, prisnivå och olika idrotts- och kultursatsningar. Under 1998 ökade antalet utländska besökare med 4,9 % jämfört

med 1997. Campingnätterna minskade med 1,4 % och övriga gästnätter ökade med 8,4 %. Den ökade marknadsföringen från Sveriges Rese- och Turistråd AB 1997, OS-marknadsföringen för Stockholm 2004 och för Stockholm som kulturhuvudstad 1998 bedöms ha påverkat utvecklingen positivt. Den regniga sommaren 1998 förklarar minskningen vad avser campingutvecklingen. De första fyra månaderna 1999 har varit gynnsamma för den svenska rese- och turistindustrin. Antalet utländska gästnätter i hotell, stugor och vandrarhem har under perioden ökat med 6 %. Turistdelegationen har genom sitt fortsatta arbete med att genomföra handlingsprogrammet för utveckling av svensk turism bidragit till att öka den samverkan som är nödvändig för turismens utveckling.

Efterfrågan på geoinformation och på SGU:s uppdragsverksamhet har under året legat väl i nivå med tidigare år. Förändringen av Bergsstaten har möjliggjort en betydande effektivisering.

5.3.4 Regeringens slutsatser

Regeringen bedömer att verksamheten under 1998 i stor utsträckning har bidragit till att uppfylla de mål som finns för verksamhetsområdet.

Regeringen anser att den verksamhet som bedrivs inom NUTEK:s program för såddfinansiering är särskilt intressant eftersom den inte konkurrerar med privata aktörer utan medverkar till att minska det finansiella gap som finns mellan en affärsidé och en kommersiellt gångbar tjänst eller produkt. Förutom utredningen om statens åtgärder för att främja fler och växande företag kommer bl.a. dessa erfarenheter utgöra ett viktigt underlag vid en omprövning av statens näringspolitiska insatser nästa år.

5.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för år 1998 avseende myndigheter inom verksamhetsområdet.

5.5 Anslag

A1 Närings- och teknikutvecklingsverket: Förvaltningskostnader

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	232 997	Anslags-sparande	23 161
1999	Anslag	214 287	Utgifts-prognos	237 448
2000	Förslag	223 209		
2001	Beräknat	219 046 ¹		
2002	Beräknat	222 563 ²		

¹Motsvarar 215 709 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 215 709 tkr i 2000 års prisnivå.

Regeringens överväganden

NUTEK svarar för statliga insatser för att främja teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete, etablering och utveckling av små och medelstora företag samt balanserad regional utveckling. I anslutning härtill skall verket genomföra utrednings- och utvärderingsverksamhet. Inom sina verksamhetsområden skall verket uppfylla de miljömål som regeringen beslutar.

En övergripande näringspolitisk frågeställning är hur Sverige i framtiden skall kunna stärka sin position bland industriländerna. NUTEK skall därför identifiera outnyttjade möjligheter till förnyelse och tillväxt samt försöka överkomma befintliga hinder. Näringslivets utveckling skall ske med bibehållande av regional balans och i samklang med miljön. Verkets övergripande mål ligger fast.

Ständigt pågående förändringar i omvärlden innebär att NUTEK behöver vidareutvecklas och dess olika verksamhetsområden integreras. De möjligheter som skapas genom ökad fokusering innebär att NUTEK kan identifiera nya nischer och insatser där myndighetens kompetens och ekonomiska resurser ger bästa möjliga utbyte samtidigt som vissa av dagens aktiviteter avvecklas.

Strukturella förändringar innebär att arbetsmarknadspolitik, utbildningspolitik, regionalpolitik och näringspolitik får allt fler beröringspunkter samtidigt som det finns en allmän trend mot ökad regionalisering. Dessa förändringar förstärker NUTEK:s roll som nationell samordnare och expert. Rollen att initiera, driva och analysera näringspolitiska pilotprojekt blir allt viktigare. Tjänstesektorns ökade vikt i förhållan-

de till rent industriell verksamhet innebär också nya utmaningar för myndigheten.

NUTEK skall vara nationell samordnare för innovationspolitik, regionalpolitik, småföretagspolitik, teknikpolitik samt för teknisk forskning och utveckling. Myndigheten skall också, som nationellt expertorgan, följa näringslivets utveckling, ha en bred bevakning av näringspolitiken och även granska hur förändringar i omvärlden påverkar näringslivets villkor i Sverige.

NUTEK har fått i uppdrag att medverka i överläggningar kring de regionala tillväxtavtalens innehåll, genomförande och finansiering.

NUTEK:s omfattande nätverk skapar goda förutsättningar för att initiera och genomföra tidsbegränsade program som kräver en nationell kraftsamling av samverkande centrala aktörer i olika landsdelar.

De anslag som helt eller delvis berör NUTEK är:

UO19 Regional utjämning och utveckling

- A1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder
- A2 Landsbygdslån
- A5 Transportbidrag
- A8 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 1995-1999
- A11 Regionalpolitiska insatser
- A12 Medel för tillfälligt småföretagsstöd
- A11 Regionalpolitiska infrastrukturprojekt m.m. från budgetåret 1999.

UO 24 Näringsliv

- A1 NUTEK:s Förvaltningskostnader
- A2 Småföretagsutveckling
- A3 Stöd till kooperativ utveckling
- A8 Fortsatt program för småföretagsutveckling förnyelse och tillväxt
- D1 Teknisk forskning och utveckling
- G1 Täckande av förluster vid viss garantigivning m.m.

Medel som disponeras av NUTEK under vissa anslag inom UO19 och UO24 får, med beaktande av övriga för respektive anslag förknippade villkor och ändamål, användas för medfinansiering av åtgärder inom regionala tillväxtavtal.

Resultatinformation/Resultatbedömning

Överväganden och resultatinformation om NUTEK:s olika verksamheter redovisas i anslutning till verksamhetsområdena småföretagsutveckling, teknisk forskning och utveckling samt

under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 1998.

Slutsatser

Regeringen har vid sin beräkning av NUTEK:s förvaltningsanslag tagit hänsyn till pris och löneomräkning. Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 707 000 kr.

NUTEK har för åren 2000-2002 äskat ca 5 miljoner kronor per år för investeringar i ett nytt projekthanteringssystem som ersätter de nuvarande Stins och Peanuts vilka inte längre fyller de krav som ställs. Regeringen anser att sådana investeringar är motiverade.

Regeringen föreslår att anslaget A1 Närings- och teknikutvecklingsverket förvaltningskostnader tillförs 5 miljoner kronor år 2000. Finansieringen sker genom neddragning av anslaget A1 Allmänna Regionalpolitiska åtgärder under utgiftsområde 19 och anslaget D1 Teknisk forskning och utveckling under utgiftsområde 24 med 2,5 miljoner kronor vardera för år 2000.

Vidare tillförs anslaget A1 Närings- och teknikutvecklingsverket förvaltningskostnader 2,5 miljoner kronor för att integrera verksamheten vid Nationellt resurscentrum för kvinnor. Finansiering sker genom att anslaget A1 Allmänna Regionalpolitiska åtgärder under utgiftsområde 19 tillfälligt minskas med motsvarande belopp.

Den verksamhet som bedrivs inom projektet Nationellt resurscentrum för kvinnor (NRC) avses bli en del av NUTEK:s ordinarie verksamhet. Regeringen avser att ge NUTEK i uppdrag att se över hur detta bör ske. Avsikten är att verksamheten skall ligga i linje med regeringens jämställdhetspolitik. Regeringen anser att till verksamheten bör det knytas ett råd eller en referensgrupp.

Tabell 5.3 Beräkning av anslaget för 2000

Tusentals kronor

Anslag 1999	214 287
Pris- och löneomräkning	715
Justering av premier för statens avtalsförsäkringar	707
Överföring från anslaget D1	2 500
Överföring från anslaget A1.U019	5 000
Förslag 2000	223 209

A2 Småföretagsutveckling

Tabell 5.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	105 894	Anslags-sparande	48 139
1999	Anslag	196 062 ^{1,2}	Utgifts-prognos	161 000
2000	Förslag	189 062		
2001	Beräknat	190 062		
2002	Beräknat	134 062		

¹Varav 12 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1999.

²Anslaget föreslås ökas med 5 000 tkr på tilläggsbudget.

Syftet med verksamheten är att underlätta utveckling och tillväxt inom småföretagssektorn, så att antalet livskraftiga och växande småföretag ökar. Från anslaget täcks kostnader för dels verksamhet med information, rådgivning och finansiering genom ALMI Företagspartner AB:s regionala utvecklingsbolag, dels vissa centrala insatser på småföretagsområdet genom främst NUTEK, bl.a. inom områdena internationalisering och innovationsfrämjande åtgärder, däribland s.k. såddkapital samt insatser för att främja kvinnors företagande.

Regeringen föreslår att ytterligare medel anvisas för ändamålet på tilläggsbudget för budgetåret 1999.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Under 1998 har NUTEK bl.a. fortsatt sin verksamhet med miljöstyrning i småföretag, EU:s kontaktmässor och kvinnors företagande. NUTEKs redovisning av invandrarkvinnors deltagande i aktiviteter inom programmet Företags-

utveckling visar att uppgifter om i vilken utsträckning målgruppen nås i stor utsträckning saknas. Man konstaterar också att det finns en alltför begränsad kunskap om kvinnor bland invandrarföretagare och deras villkor. Ett antal åtgärder föreslås för att förbättra kunskapen om invandrarkvinnors företagande, ge ett förbättrat analysunderlag samt stärka dessa gruppers deltagande i aktiviteterna inom programmet.

ALMI har i enlighet med regeringens önskemål intensifierat sin samverkan med lokala kooperativa utvecklingscentra och beaktat kooperativa företags behov av rådgivning och finansiering.

Med medel från detta anslag stödjer staten även verksamheten i Stiftelsen Svensk Industriedesign. Verksamheten inriktas på åtgärder som främjar kunskap och kompetens inom industriellt inriktad design i syfte att öka lönsamheten och därmed tillväxten i svenskt näringsliv. Designfrämjande verksamhet i små och medelstora företag uppmärksammas särskilt. Stiftelsen Svensk Industriedesign samarbetar med bl.a. ALMI Företagspartner AB för att få ut information och rådgivning i de olika regionerna. Samarbetet mellan NUTEK och Stiftelsen Svensk Industriedesign bör vidare utvecklas. I det föregående (avsnitt 5.3.3) redovisas effekter av den verksamhet, som bedrivs med medel från anslaget. Det gäller främst ALMI:s och NUTEK:s småföretagsinsatser.

Slutsatser

Regeringen förordar att verksamheten med medel från anslaget Småföretagsutveckling under 2000 bedrivs enligt i huvudsak oförändrade riktlinjer. Riksdagen har tidigare, i enlighet med vad som anförts i 1998 års ekonomiska vårproposition, beslutat om en ökad betoning vid främst verksamheten med såddkapital. Det innebär en ökning av resurserna med totalt 150 miljoner kronor under perioden 1999 – 2001. Dessutom krävs ökade resurser för att fortsätta regel-förenklingsarbetet genom Simplex samt insatser för att främja entreprenörskap i skolan.

Näringsdepartementet har som tidigare nämnts initierat en översyn av statens aktörer och deras åtgärder och program för ökad tillväxt och sysselsättning. Utredningen skall se över mindre företags behov av statliga insatser för att växa och utvecklas, utvärdera viktiga näringspolitiska småföretagsåtgärder som genomförs idag

och ge förslag till hur framtida statliga insatser för att främja tillväxt bland främst småföretag och hur insatserna kan samordnas för att för- enkla för företagen. Regeringen avser att redovi- sa sina ställningstaganden under år 2000.

Tabell 5.5 Beräkning av anslaget för 2000

Tusentals kronor

Anslag 1999	184 062 ¹
Ökat resursbehov	5 000
Förslag 2000	189 062

¹Till detta kommer 12 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vå r- propositionen 1999.

A3 Stöd till kooperativ utveckling

Tabell 5.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	15 662	Anslags- sparande	1 703
1999	Anslag	16 500	Utgifts- prognos	18 203
2000	Förslag	20 000		
2001	Beräknat	20 000		
2002	Beräknat	20 000		

En jämförelse mellan budget och utfall budget- året 1998 visar att anslaget Stöd till kooperativ utveckling inte helt tagits i anspråk. Vid ingången av innevarande budgetår fanns ett anslagssparande om 1,7 miljoner kronor. Det beror på tidsför- skjutning mellan beslut och utbetalning av anslag samt sparande för att finansiera en national in- formationssatsning om den kooperativa före- tagsformen under 1999.

Anslaget disponeras idag för statsbidrag till kooperativ utveckling. Föreskrifter om detta finns i förordningen (1998:1633) om statsbidrag till kooperativ utveckling. Statsbidrag kan enligt förordningen ges till kostnadsfri information och rådgivning om kooperativt företagande.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Regeringen har beslutat om riktlinjer för stödet till kooperativ utveckling. De redovisade målen är att öka sysselsättningen genom bildande av kooperativa företag samt säkerställa en jämn till-

gång till kooperativ rådgivning av hög kvalitet i hela landet. De verksamhetsmål som redovisas i riktlinjerna för stödet är att ge allmänheten till- gång till information om den kooperativa före- tagsformen, att rikta rådgivningsinsatserna till bildande av kooperativa företag som skapar nya arbetstillfällen samt främja utvecklingen av ko- operativa verksamheter som stärker medborgar- nas inflytande som medborgare och konsumen- ter.

Stödet fördelas till för närvarande 24 lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU) som finns utspridda i landet. De lokala kooperativa utvecklingscentrumen fungerar som en del av partnerskapet i länen i syfte att skapa tillväxt och ökad välfärd. Dessa har till uppgift att sprida in- formation om den kooperativa företagsformen samt ge stöd och råd till personer som vill starta nya företag. LKU:na skall återrapportera verk- samheten utifrån de riktlinjer för stödet som an- givits ovan.

Resultatet för år 1998 visar bl.a. att genom information och rådgivning från LKU startades det 329 kooperativa företag med c:a 1 000 nya arbetstillfällen.

För år 1998 har 14 miljoner kronor ur anslaget fördelats till landets 24 LKU för kostnadsfri in- formation och rådgivning samt 2,5 miljoner till centrala åtgärder för att bl.a. öka kunskapen om den kooperativa företagsformen bland de myn- digheter som har till uppgift att stödja nyföreta- gande. Som ett led i detta beslutade regeringen under hösten 1998 genomföra pilotsatsningar i Blekinge och Västra Götalands län. Statskonto- ret har på uppdrag av regeringen utvärderat pilot- satsningen (1999:5). Rapporten visar att intres- set för kooperativa frågor har ökat hos såväl organisationer som hos allmänheten genom in- formationssatsningen.

Slutsatser

Regeringen ser som en av sina mest prioriterade uppgifter att underlätta start av små företag och därmed öka sysselsättningen. Regeringen ser det också som viktigt att stärka kunskapsbildningen om den kooperativa företagsformen samt öka kunskapen om kooperativt företagande hos i första hand myndigheter och andra organ som har till uppgift att stödja nyföretagande. Statskontorets rapport (1999:5) visar att erfaren- heterna av informationssatsningen i pilotlänen Blekinge och Västra Götaland är positiva. Rege-

ringen har därför beslutat att genomföra en nationell informationsinsats om den kooperativa företagsformen hösten 1999 och första kvartalet 2000 under namnet Starta eget tillsammans. Projektets mål är bl.a. att antalet grupper i rådgivning och startade företag ska öka med minst 50 % fram till årsskiftet 2000/2001 jämfört med 1998.

Regeringen föreslog i den ekonomiska vårpropositionen att stödet till kooperativ utveckling skall öka med 3,5 milj årligen år 2000-2002. Regeringen bedömer att informationsinsatsningen sannolikt leder till en större efterfrågan rådgivningstjänster i hela landet. Rapporter visar att intresset för kooperativt företagande är stort, inte minst bland kvinnor, och att nya arbetstillfällen kan skapas till en låg kostnad.

Regeringen anser att statsbidraget till kooperativ utveckling liksom tidigare bör koncentreras till kostnadsfri information och rådgivning. En viss del av medlen bör även användas till gemensam kompetensutveckling för LKU systemet. Det ökade stödet och effekterna av informationsinsatsningen ställer krav på en god kvalitet på den rådgivning som LKU-rådgivarna lämnar. Detta förutsätter att rådgivarnas kompetensutvecklingsbehov tillgodoses. Regeringen har under innevarande budgetår beviljat NUTEK medel för genomförande utbildningar och andra åtgärder för att säkerställa en god kompetensutveckling i LKU organisationen.

Stödet till kooperativ utveckling fördelas idag genom beslut i regeringen. Regeringen anser det lämpligt att beslut om stödet överförs till NUTEK från och med år 2 000.

A4 Turistfrämjande

Tabell 5.7 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	80 296	Anslags-sparande	2 767
1999	Anslag	80 511	Utgifts-prognos	83 278
2000	Förslag	81 461		
2001	Beräknat	81 918 ¹		
2002	Beräknat	83 473 ²		

¹Motsvarar 80 461 000 kronor i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 80 461 000 kronor i 2000 års prisnivå.

Turistdelegationen är central förvaltningsmyndighet för turistfrågor.

Verksamheten inom turistområdet bedrivs dels i Turistdelegationen, dels i det av staten och turistnäringen gemensamt ägda bolaget Sveriges Rese- och Turistråd AB.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Sveriges Rese- och Turistråd AB svarar för övergripande marknadsföring och information utomlands av Sverige som turistland. Turismens betydelse för tillväxten och sysselsättningen kan avläsas i turistsatelliträkenskaperna. Resultatet för år 1997 redovisas under hösten 1999.

I samband med bildandet av Sveriges Rese- och Turistråd AB upprättades ett avtal mellan staten och turistnäringen. För att tydliggöra finansieringen av bolagets verksamhet har denna del i avtalet omförhandlats.

Sveriges Rese- och Turistråd AB har påbörjat en omstrukturering av sin verksamhet för att få större flexibilitet och lägre fasta kostnader. Färre fasta kontor utomlands och en mer flexibel organisation genom ett ökat användande av modern informationsteknik gör det bl.a. möjligt att få en bredare och mer kostnadseffektiv representation utomlands och att medel frigörs till marknadsföringsaktiviteter.

Under år 1998 har Turistdelegationen bedrivit sin verksamhet med utgångspunkt i de strategiska riktlinjer som lades fram år 1996 i handlingsprogrammet för utveckling av svensk turism. Verksamheten bedrivs huvudsakligen genom olika projekt för samverkan och kunskapsutveckling, marknadsinformation, statistik samt genom utredningsarbete och skapande av gemensamma nationella strategier och metoder för utvecklingen av svensk turism.

Turistdelegationen fick under våren 1998 regeringens uppdrag att medverka i överläggningar om de regionala tillväxtavtalens innehåll, genomförande och finansiering. Ett samarbete har därefter intensifierats med regionerna kring turismen som ett område för utvecklingsåtgärder enligt intentionerna i tillväxtavtalen.

Slutsatser

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kom-

pensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har minskats med 66 000 kronor.

Det av riksdagen våren 1995 beslutade övergripande målet för turistpolitiken, att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring, bör ligga fast.

De strategiska riktlinjer som lagts fram i det handlingsprogram som Turistdelegationen utarbetat bör även fortsättningsvis utgöra en grund för arbetet med att utveckla den svenska turistnäringen.

Sveriges Rese- och Turistråd AB skall för att främja tillväxten och utvecklingen i Öresundsregionen använda 1 000 000 kronor av anslaget för att genomföra riktade insatser för att främja turismen i regionen.

Tabell 5.8 Beräkning av anslaget för 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	80 511
Pris- och löneomräkning	16
Justering av premier	-66
Överföring från anslaget G4 Avgifter till vissa internationella organisationer	1 000
Förslag 2000	81 461

A5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

Tabell 5.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	173 719	Anslags- sparande	26 397 ¹
1999	Anslag	187 993	Utgifts- prognos	189 816
2000	Förslag	139 714 ²		
2001	Beräknat	141 922 ³		
2002	Beräknat	144 255 ⁴		

¹14 397 har levererats in till staten

²25 mkr för oljelagerdelen kommer att tillföras genom särskilt regeringsbeslut.

³Motsvarar 139 714 tkr i 2000 års prisnivå.

⁴Motsvarar 139 714 tkr i 2000 års prisnivå.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) är central förvaltningsmyndighet för frågor om landets geologiska beskaffenhet och mineralhantering. I detta ingår att vara chefsmyndighet för Bergsstaten, den myndighet som utfärdar tillstånd och bedriver tillsyn enligt minerallagen

(1991:45). SGU har uppdraget att förvalta och miljösäkra statens civila beredskapslager av olja inkl. anläggningar och annan statlig egendom som används för lagringen. SGU är vidare ansvarig för miljösäkring av det statliga gruvfältet i Adak. Av myndighetens anslagssparande har 14,4 miljoner kronor från oljelagerdelen dragits in. Resterande anslagssparande kommer successivt att tas i anspråk för digitalisering, kartering och kompetensutveckling.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

För den geologiska undersökningsverksamheten följer producerade volymer plan, även om årsmålen inte nåtts för samtliga discipliner. Undersökningsverksamheten är fortfarande påverkad av den omstrukturering som genomfördes åren 1996 och 1997. Omorienteringen mot nya mål har inletts. SGU:s expertroll inom mineralhanteringen har bidragit till utredningar bl.a. om ballast-, sten- och industrimineralindustrin.

Miljöfrågorna har fått en allt större betydelse i verksamheten både internt och externt bl.a. genom arbetet med de nya nationella miljömålen och sektorsansvar för ekologiskt hållbar utveckling. Genom oljelagerdelen har värdefull kompetens tillförts på miljöområdet.

Hos Bergsstaten har antalet tillstånd ökat liksom den tillståndsgivna arealen. Handläggningstiderna är på väg mot de uppsatta målen för år 2000 dvs. 6 månader. Idag är väntetiderna för nya undersökningstillstånd 9 månader i Luleå och 3 månader i Falun. För förlängning av tillstånd är väntetiderna 3 månader både i Luleå och Falun.

Den administrativa och ekonomiska samordningen av oljelagerdelen och SGU har nu huvudsakligen slutförts. SGU har hyrt ut oljelageringskapacitet i de anläggningar som skall hållas i malpåse av beredskapskäl, intäkterna för detta har väl täckt driftskostnaderna.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.10 Uppdragsverksamhet

	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt- Kostnad)
Utfall 1998 (varav tjänsteexport)	18 829 (1 624)	-19 024 (-1 605)	-195 (19)
Prognos 1999 (varav tjänsteexport)	15 400 (1 200)	-15 300 (-1 150)	100 (50)
Budget 2000 (varav tjänsteexport)	17 000 (1 000)	-16 900 (-950)	100 (50)

Slutsatser

SGU arbetar nu framgångsrikt med att ställa in den geologiska undersökningsverksamheten mot de nya övergripande mål som nämndes i förra årets budgetproposition. I detta ingår även att klarlägga och utvärdera användarnas behov och faktiska användning av olika typer av geoinformation. För elva befolkningstäta områden, där 60 % av Sveriges befolkning bor, och för malm-potentiella områden kommer att utarbetas särskilt avpassad geologisk information. För övriga regionala områden kommer det att finnas mer översiktliga geologiska databaser.

Arbetet vid Bergsstaten bedöms vara intensivt även under år 2000. Myndighetens externa kontakter med prospektörer, länsstyrelser, kommuner och enskilda markägare håller successivt på att utvecklas. Servicen förbättras genom att viss information görs tillgänglig elektroniskt samt genom förbättrat informationsmaterial till markägare och allmänhet.

Inom oljelagerdelen kommer utförsäljningen av petroleumprodukter att slutföras under år 1999. Försäljning av anläggningar och materiel kommer att pågå under hela år 2000. Myndigheten har begärt regeringens medgivande att få sälja även de tre oljelagringsanläggningar som hålls för det civila försvarets beredskapsbehov t.o.m. år 2004. Energimyndigheten har yttrat sig och menar att ett statligt ägande av dessa anläggningar inte är nödvändigt under förutsättning att sådana villkor uppställs att handlingsfriheten inom oljeförsörjningsområdet för att trygga krigstida behov behålls intakt. Regeringen har för avsikt att medge SGU att sälja anläggningar med dessa förutsättningar.

SGU har på regeringens uppdrag lämnat förslag till vilka övriga oljelagringsanläggningar inom den statliga sektorn som med förbättrad effektivitet skulle kunna förvaltas och miljösäkras

av SGU. Regeringen har för avsikt att överväga förändrat huvudmannaskap och miljösäkringsansvar inom den statliga sektorn för ett mindre antal anläggningar.

Oljelagerdelen av förvaltningsanslaget beräknas minska i takt med att de tömda lagren miljö-säkras. Miljösäkringstakten är svår att överblicka då den delvis är beroende av beslut från tillståndsgivande myndigheter. Regeringen är dock angelägen att få till stånd ytterligare effektivisering av oljelagerdelen inom SGU så att en successiv avveckling tydligare kan redovisas. Anslaget innehåller ej medel till förvaltning av oljelagerdelen från år 2000. För budgetåret 2000 kommer SGU att tillföras 25 miljoner kronor för oljelagerdelen genom ett särskilt regeringsbeslut. Regeringen återkommer därefter till detta i 2000 års vårproposition.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensationen för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 10 921 000 kronor

Tabell 5.11 Beräkning av anslaget för 2000

Anslag 1999	187 993
<i>Pris och löneomräkning</i>	3 269
Justering av premier	10 921
Minskat anslag oljelagerdelen	-62 469
Förslag 2000	139 714

A6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning

Tabell 5.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	4 164	Anslags-sparande	1 782
1999	Anslag	4 786	Utgifts-prognos	4 707
2000	Förslag	4 831		
2001	Beräknat	4 910		
2002	Beräknat	4 993		

Anslaget disponeras av SGU för att främja och stödja riktad geovetenskaplig grundforskning och tillämpad forskning. Anslagssparandet beror på beslutade fleråriga FoU-projekt.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Under året har 17 projekt av 57 inlämnade ansökningar fått stöd. Projekten omfattar olika områden bl.a. miljögeologi, jordarts- och berggrundsgeologi samt malmgeologi. Inom det senare området har tre projekt fått stöd bl.a. forskning rörande guldmalmer vilket ökar kunskapsbasen om sådana malmers till- och förekomst i svensk berggrund. Ett annat projekt har behandlat malmbildningsprocesser i de större malmprovinserna i Sverige.

Ett projekt har utvecklat metoder för differentiering av salta grundvatten i Sverige, vilket är problem i många kustnära, tätbebyggda områden. Den maringeologiska verksamheten kommer att kunna effektiviseras genom ett projekt som utvecklat system för analys av sedimentlager.

Slutsatser

Vid SGU finns landets största samlade geovetenskapliga kompetens och grunddata. Genom samverkan med universiteten kan stödet på ett effektivt sätt riktas mot för Sverige relevanta områden. Därigenom skapas en naturlig och nära kontakt mellan tillämpad forskning och grundforskning inom det geovetenskapliga området.

SGU har i sitt budgetunderlag begärt extra medel med motiveringen att intresset och efterfrågan av projektmedel sedan starten har varit större än tillgången på medel.

SGU tillhör de myndigheter vars FoU-verksamhet granskas i en pågående utredning om hur näringsdepartementets myndigheter bättre kan organiseras med hänsyn till innovationssystemet och därmed samhällets utveckling och tillväxt. Regeringen har för avsikt att senare återkomma till riksdagen i denna fråga.

Tabell 5.13 Beräkning av anslaget för 2000

Anslag 1999	4 786
Pris och löneomräkning	45
Förslag 2000	4 831

A7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.

Tabell 5.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	37 038	Anslags-sparande	39 962
1999	Anslag	35 000	Utgifts-prognos	40 687
2000	Förslag	40 000		
2001	Beräknat	40 000		
2002	Beräknat	40 000		

Anslaget disponeras av SGU för att täcka kostnader för efterbehandling av tömda oljelagringsanläggningar och det statliga gruvfältet i Adak, Malå kommun. Anslagssparandet beror huvudsakligen på svårigheter att planera när nödvändiga tillstånd erhålls från miljödomstolarna.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Miljökonsekvensutredningar har genomförts för 29 oljelagringsanläggningar. Vattendomsansökan har lämnats in för 13 anläggningar. Vid halvårsskiftet var hydraulisk avledning installerad vid fem anläggningar och arbeten kommer att påbörjas vid ytterligare två anläggningar under hösten. För en anläggning har avvecklingen slutförts dvs. anläggningen har miljösäkrats, utrustningen demonterats och markinnehavet sålts. Vid ytterligare några anläggningar pågår den slutliga avvecklingen av utrustning och mark.

Slutsatser

Miljösäkringsarbetet för oljelagringsanläggningarna har gått in i en fas där det fortsatta utredningsarbetet kompletteras med upphandling och genomförande av entreprenadarbeten.

Miljösäkringsinsatserna beräknas fortgå på nuvarande nivå t.o.m. år 2002. Därefter beräknas kvarstå drygt tio anläggningar, vilka av skilda skäl måste avvecklas senare bl.a. av den orsaken att miljösäkringen kräver en vidareutvecklad teknik. Verksamheten kommer därefter att kunna bedrivas på en lägre nivå. Detta gäller även efter ett framtida övertagande av ansvaret för miljösäkring av ytterligare ett mindre antal oljelagrings-

anläggningar inom den statliga sektorn vilket nämnts under slutsatserna för SGU:s förvaltningsanslag.

Oljelagerdelen av SGU:s förvaltningsanslag A5 och anslaget A7 hänger nära samman. Denna del av förvaltningsanslaget kommer att minska i takt med att anläggningarna miljösäkras. Regeringen har för avsikt att besluta att 25 Mkr av 1998 års anslagssparande avdelas till SGU:s förvaltningskostnader för oljelagringsverksamheten under år 2000. Det finns tillkommande utgiftsbehov för arbetet med miljösäkring av oljelager. Regeringen återkommer till detta i 2000 års vårproposition.

Tabell 5.15 Beräkning av anslaget för 2000

Anslag 1999	35 000
Anslagsökning	5 000
Förslag 2000	40 000

A8 Fortsatt program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt

Tabell 5.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Förslag	180 000 ¹
2001	Beräknat	0
2002	Beräknat	0

¹Nytt anslag.

Riksdagen fattade beslut om att på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1995/96 anvisa ett reservationsanslag Program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt på 1 000 000 000 kr.

Tolfte huvudtitelns reservationsanslag A16 Program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt från budgetåret 1995/96 upphör vid utgången av 1999. Enligt 1999 års ekonomiska vårproposition fortsätter det tidigare aviserade programmet för småföretagsutveckling (prop. 1995/96:222). För ändamålet föreslås 180 000 000 kr anvisas på reservationsanslaget A8 Fortsatt program för småföretagsutveckling förnyelse och tillväxt. I syfte att stärka näringslivet tillväxt och för att öka sysselsättningen bör programmet förlängas.

Regeringen avser att på olika sätt stimulera småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, bl.a. genom satsning på industriella utvecklings-

centra, stöd till skogsnäringen, miljöteknik, universitet och högskolor m.m.

En treårig försöksperiod med industriella utvecklingscentra (IUC) har genomförts. Regeringen bedömer att dessa IUC bör erhålla fortsatt finansiering för år 2000 och att antalet utökas. En pågående utvärdering kommer att ge grund för regeringens vidare ställningstagande i nästkommande budgetproposition.

Beträffande stöd till skogsnäringen har under 1998 totalt 14 projekt om ca 30 miljoner kronor beviljats. I 75 % av de beviljade projekten medverkar institut och högskolor framför allt med industriell, tillämpad forskning. Programmet förväntas ge en ökad kompetenshöjning och teknisk utveckling inom skogsnäringen så att träets konkurrenskraft stärks, speciellt vad gäller export av förädlade träprodukter.

Regeringen bedömer att programmet särskilda utvecklings- och tillväxtinsatser som delvis finansierats med anslaget A16 Program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt har haft positiva sysselsättnings- och företagsutvecklande effekter i hela landet.

A9 Miljöteknikdelegationen

Tabell 5.17 Anslagsutveckling

Tusentals kronor

2000	Förslag	10 000 ¹
2001	Beräknat	0
2002	Beräknat	0

¹Nytt anslag

Delegationen för främjande av miljöanpassad teknik, med representanter från företag, forskningsmiljöer och offentliga institutioner inrättades i september 1996. Delegationen har hittills finansierats med 20 miljoner kronor från tolfte huvudtitelns anslag A16 Program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt samt med 20 miljoner kronor från fjortonde huvudtitelns anslag A8 Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning.

Delegationens uppdrag är att stimulera utveckling, upphandling och introduktion av miljöanpassade produkter och teknik för att nå en ekologiskt hållbar utveckling.

Delegationen har valt att arbeta inom fyra prioriterade insatsområden. Dessa utgörs av ekologiskt återställande av mark, transporter, byggs-

ektorn samt livsmedel och lantbruk. Utöver de prioriterade områdena genomför delegationen områdesövergripande projekt med syfte att generellt främja kommersialisering av miljöanpassade produkter och processer.

Miljöteknikdelegationen tilldelas 10 miljoner kronor för att fortsätta och utveckla sitt uppdrag under år 2000. Förutom att fortsatt verka för en positiv miljödriven teknikutveckling uppdras även åt delegationen att verka för exportfrämjande insatser på området miljöanpassade produkter och teknik.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Miljöteknikdelegationen har utfört sitt arbete enligt regeringens intentioner och har positivt bidragit till utvecklingen inom miljöteknikområdet. Bland de projekt som genomförts kan nämnas demonstrationer och verifieringar av marksaneringstekniker, tekniker för miljöanpassningar av enskilda avlopp samt en nationell miljötekniktävling för att lyfta fram miljöanpassade innovationer.

Kravspecifikationer har tagits fram för smörj-fetter, tvåtaktsoljor, inomhusfärger på trä samt gödselspridare. Teknikupphandling har påbörjats av bränsleflexibla småbilar. Erfarenheter av de verktyg och arbetssätt delegationen använt har sammanställts. En begränsad kartläggning av svenska spjutspetskompetenser och inom miljöanpassad teknik, varor och tjänster har påbörjats. denna ska matchas mot den analys av efterfrågan på miljöanpassade varor och tjänster på en rad internationella marknader som görs parallellt.

Delegationens uppdrag förlängs t.o.m. år 2000 och utvidgas till att även omfatta exportfrämjande insatser för miljöanpassade produkter och teknik.

5.6 Övrig statlig verksamhet

Inom näringspolitiken finns i dag ett flertal former av riskfinansiering som alla har till syfte att komplettera de privata marknaderna för lån, garantier och egenkapitalförsörjning.

Olika former av lån från ALMI utgör ett exempel på sådana statliga insatser, som finns beskrivet inledningsvis under Näringspolitik.

Stiftelsen Norrlandsfonden har möjlighet att lämna skilda slag av lån med hög risk samt lånegarantier till främst småföretag i de fem norrlandslänen.

Stiftelsen Industrifonden, med ett kapital på sammanlagt ca 3,5 miljarder kronor, arbetar med att dels finansiera industriföretags produktutvecklings- och marknadsföringsprojekt med bl.a. risklån och garantier, dels förstärka småföretags ägarkapital. Fonden har idag olika slag av engagemang i ca 210 företag.

Stiftelsen Svensk-norsk Industrifond (SNI) har som målsättning att stärka samarbetet mellan svensk och norsk industri genom finansiering av industriella utvecklingsprojekt. De projekt som prioriteras är de med hög risk som har möjlighet till snabb kommersiell succé. Fonden erbjuder lån till produkt- och marknadsutveckling och kan även tillskjuta ägarkapital i enskilda företag. En förutsättning för lånefinansiering från SNI är att minst en svensk och en norsk part deltar i ett avtalat samarbete.

Stiftelsen Innovationscentrum har tilldelats 500 miljoner kronor från de f.d. löntagarfonderna. Medlen används främst för stöd till uppfinnare och innovatörer för produktutveckling i mycket tidiga skeden. Stödet lämnas i form av bl.a. villkorliga lån.

6 Teknologisk infrastruktur

6.1 Omfattning

Inom verksamhetsområdet teknologisk infrastruktur återfinns ansvar för immaterial- och associationsrätt genom Patent- och registreringsverket (PRV) och Patentbesvärsträtten (PBR). Verksamhetsområdet omfattar även ansvar för teknisk provning och kontroll, legal mätteknik och ädelmetallkontroll samt bidrag till riksmätplatserna genom Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC). Inom verksamhetsområdet återfinns vidare ansvar för säkerhetsfrågor inom elområdet och Elsäkerhetsverket. Staten lämnar bidrag till den svenska standardiseringsorganisationen genom SIS – Standardiseringen i Sverige. Uppgifter inom statens ansvar för provnings- och mätteknisk forskning och utveckling utförs av Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB.

6.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 6.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts-prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
160	192	178	157	159	162

¹ Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

De verksamheter som redovisats inom detta verksamhetsområde har hållit sig inom tilldelade budgetramar. Utflyttningen av PRV:s varumär-

kesavdelning till Söderhamn i början av 1998 har fört med sig produktionsstörningar på avdelningen, framförallt vad gäller handläggningen av varumärkesärenden.

Förändringar

Regeringen fattade under 1997 beslut om att Patent- och registreringsverkets varumärkesavdelning skulle utlokaliseras till Söderhamn under 1998 för att etablera statliga arbetstillfällen där mot bakgrund av nedläggningen av Hälsinge flygflottilj F 15. Ansvaret för Sprängämnesinspektionen och anslag B5 Sprängämnesinspektionen har fr.o.m. den 1 januari 1999 överförs till utgiftsområde 6 Totalförvar. Ansvaret för Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) och anslaget B2 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet har överförs till Utrikesdepartementet.

Mål

Mål för verksamhetsområde Teknologisk infrastruktur är att

- erbjuda en ändamålsenlig och kvalitativ service i immaterial- och associationsrättsliga frågor,
- utveckla system som underlättar internationella erkännanden av provningar och certifieringar,
- driva svenska intressen i det internationella och europeiska standardiseringsarbetet,

- bidra till statens ansvar när det gäller medborgarnas skydd för liv, hälsa, egendom och miljö.

6.3 Resultatbedömning

6.3.1 Tillståndet och utvecklingen inom området

Utflyttningen av PRV:s varumärkesavdelning till Söderhamn i början av år 1998 har fört med sig produktionsstörningar på avdelningen, framförallt vad gäller handläggningen av varumärkesärenden. Stora delar av år 1998 har gått åt till flyttning och kompetensuppbyggnad vilket har lett till en låg produktivitet och till en ökning av ärendebalanserna under året.

Efterfrågan på ackrediteringar från SWEDAC har ökat med påföljande nyanställningar. Arbetet med den internationella samstämmigheten i kontrollfrågor, mätteknik m.m. ökar i betydelse och blir mer resurskrävande. Harmoniseringssträvandena har positiva effekter för svenskt näringsliv.

Riksmätplatserna har tillförts ökade resurser (15 miljoner kronor under bå 1999) och koncentrerats, med undantag från ett fåtal mätområden som fortsatt bedrivs vid Statens Strålskyddsinstitut (SSI), till AB Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut (SP) i Borås. Ett avtal har ingåtts mellan staten och SP avseende den framtida riksmätplatsverksamheten och ett särskilt metrologiråd har utsetts av regeringen. Därigenom har riksmätplatsverksamheten fått en större fokusering. Forskning och kompetensökning inom området kommer att öka. SWEDAC:s roll inom primärmetrologin har renodlats till att främst avse systemteknisk tillsyn hos riksmätplatserna. SWEDAC har också fått i uppdrag att ta fram och implementera ett system med referenslaboratorier inom kemisk metrologi.

Genom bidrag till provnings- och mätteknisk FoU medverkar staten till framtagande av provningsmetoder och mätteknik som ligger till grund för bedömningar och fastställande av säkerhetsnivåer, hållfasthet, risker m.m. för främst produkter. I regelverk hänvisas till provningsmetoder för att visa om produkten uppfyller väsentliga krav. Detta sker genom s.k. bedömning

av överensstämmelse av oberoende och ofta ackrediterade organ.

Standardiseringsverksamheten skall bidra till att öppna marknader, höja produktiviteten och konkurrenskraften hos svenskt näringsliv samt bidra till att statens specifika ansvar för medborgarnas skydd för liv, hälsa och miljö tillgodoses.

Elsäkerhetsverksamheten bedrivs för att förebygga av elektricitet orsakad skada på person och egendom samt störningar på radiokommunikation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Inom området bedrivs verksamhet som skall svara för statliga insatser för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt medverka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet.

6.3.2 De viktigaste statliga insatserna inom området

En riksmätplats ska inom sina mätområden ha hög kompetens och bästa möjliga utrustning inom landet för att långsiktigt kunna tillhandahålla korrekta och tillförlitliga mätningar. Med ökade resurser till riksmätplatserna har en koncentration kunnat genomföras. Därigenom har en sammanhållen verksamhet med gemensam forskningsmiljö och en klar ansvarsfördelning, ett nationellt metrologiskt institut, kunnat tillskapas i likhet med vad som är fallet i flertalet industriländer. Resursökningen har också möjliggjort nyanskaffning av mätteknisk utrustning samt ökad forskning och kompetensökning.

Inom elsäkerhetsområdet har föreskrifter utarbetats som är nödvändiga för att elsäkerheten skall upprätthållas utan att de utgör hinder för den tekniska utvecklingen eller för handeln med andra länder. Revision av lågspänningsföreskrifterna och högspänningsföreskrifterna har pågått under året. Deltagande i standardiseringsarbete på internationell nivå har fortgått inom IEC och på europeisk nivå inom CENELEC via Svenska Elektriska Kommissionen (SEK). Vad beträffar tillsynen av elanläggningar har arbetet inriktats mot att motivera och bidra till att säkerställa att ägare och användare av elektriska anläggningar och elektrisk materiel iakttar elsäkerhetsföreskrifterna samt att elinstallationer utförs enligt gällande säkerhetsföreskrifter. Tillsynen på elmaterielområdet tillser att föreskrifter

om kontrollordning, samt om utförande, handhavande och skötsel av elmateriel följs.

6.3.3 Effekter av insatserna

Inom ramen för standardiseringsarbetet har Sverige tillsammans med övriga nordiska länder i betydande utsträckning vunnit gehör för nordisk installationspraxis och krav på installationsmateriel. Under perioden har beslut fattats om en ny policy vad gäller utredningar av elbränder. Verksamheten kommer med den nya uppläggningsen att förbättra möjligheterna att bedöma olika brandrisker och därmed utgöra ett bättre underlag för prioriteringar både vad avser föreskriftsarbete och tillsyn. Under året har marknadskontrollen på fältet dvs. besök hos bl.a. tillverkare och importörer visat att det finns ett betydande antal produkter med elsäkerhetsbrister på marknaden. Beslut om försäljningsförbud eller andra krav på åtgärder har förhindrat att farliga produkter kommer till användning.

6.4 Revisionens iakttagelser

Patent- och registreringsverket har erhållit en revisionsberättelse med invändning.

PRV:s resultatredovisning uppfyller enligt revisionsberättelsen i väsentlig omfattning inte återrappporteringskrav enligt regleringsbrev. Regeringen ser allvarligt på invändningen och avser att undersöka skälen till bristerna i resultatredovisningen och samtidigt göra en bedömning av återrappporteringskraven i myndighetens regleringsbrev.

6.5 Anslag

B1 Patentbesvärsträtten

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Anslags-sparande	Belopp
1998	Utfall	11 666		1 946
1999	Anslag	11 801	Utgifts-prognos	12 475
2000	Förslag	13 040		
2001	Beräknat	13 233	¹	
2002	Beräknat	13 434	²	

¹ Motsvarar 13 040 tkr i 2001 års prinsnivå.

² Motsvarar 13 040 tkr i 2002 års prinsnivå.

Patentbesvärsträtten (PBR) skall i egenskap av förvaltningsdomstol pröva överklaganden av beslut meddelade av Patent- och registreringsverket (PRV) enligt vad som föreskrivs i patentlagen eller med stöd därav utfärdade bestämmelser samt i mönsterskyddslagen, varumärkeslagen, namnslagen samt lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Vidare prövar PBR överklagande av beslut av statens växtsortnämnd enligt vad som föreskrivs i växtförädlarrättslagen.

Anslaget motsvaras av inbetalningar från Patent- och registreringsverket till inkomsttitel 2529. Avgifter vid Patent- och registreringsverket. PRV:s verksamhet med patent, varumärken och mönster skall ge ett överskott motsvarande kostnaderna för Patentbesvärsträtten.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Verksamhetsmålet för 1998 var för patentmålen en genomsnittlig behandlingstid på 1 år. Antalet inkommande patentmål har minskat under en lång följd av år. Till minskningen under senare år har främst bidragit det förhållandet att andelen av Patent- och registreringsverket (PRV) avslagna patentansökningar markant gått ned. Sett över en tioårsperiod har denna andel gått ned från ca 9 procent till ca 2 och 3 procent de senaste åren. Under 1998 låg andelen dock något högre (3,5 %) och detta gav en mindre ökning av måltillströmningen jämfört med året innan. Drygt 90 patentmål kom in detta året.

PBR:s avverkning av patentmål under 1998 motsvarade på ett mål när tillströmningen och balansen ineliggande patentmål blev således i princip oförändrad (balans 112). Ärendebalansen har enligt PBR:s redovisning gått ned från 359 till 112 under en femårsperiod.

PBR har också redovisat arbets- och kostnadsproduktivitet under en femårsperiod. Denna visar att arbetsproduktiviteten för patentmålen för 1998 var något lägre än åren innan. Nivån bedöms dock som tillfredsställande med hänsyn till den ökade belastning det innebär för det fåtal tekniska ledamöter som numera är anställda i domstolen att ta sig an allt vidare teknikområden. Redovisningen av kostnadsproduktiviteten visar styckkostnaden per mål i löpande priser och

ger vid handen att kostnaden 1993/94 var 31,1 tkr/mål vilket ökat till 60,1 tkr/mål 1998. Totalkostnaden för patent 93/94 var 5 875,4 (tkr) jämfört med 5 529,4 (tkr) 1998.

Medelbehandlingstiden – uttryckt som kvoten mellan antalet ineliggande mål och under året avgjorda mål – var vid budgetårets slut för patentmålen som helhet ca 1,2 år

Verksamhetsmålet i regleringsbrevet för de övriga besvärsmålen, dvs målen om varumärken, mönster, släktnamn och utgivningsbevis är desamma som för patentmålen, en genomsnittlig handläggningstid på ett år. Denna grupp av mål domineras helt av varumärkesmålen, vilka 1998 svarade för 70 % av tillströmningen till PBR. Mönstermålen svarade för 20 % av tillströmningen och ca 10 % av namnmål och mål om utgivningsbevis. Antalet nya mål inom de sistnämnda kategorierna är sedan länge tämligen konstant med endast smärre årsvisa variationer. När det gäller varumärkesmålen har utvecklingen varit en annan. Antalet nya sådana mål har under 1990-talet ökat från strax under 150 mål 1990 till över 600 mål 1997. Ökningen under perioden kan framför allt hänföras till att en allt större andel av verkets beslut i dessa ärenden kommit att överklagas. Andelen överklaganden var 1991 ca 1,8%, 1995 ca 4,8 % och 1997 steg andelen oväntat ytterligare till drygt 7 %. För budgetåret 1998 var andelen något lägre drygt 5 %.

Utflyttningen av PRV:s varumärkesavdelning till Söderhamn i början av år 1998 har fört med sig produktionsstörningar på avdelningen, framförallt vad gäller handläggningen av varumärkesärendena. Under förra året understeg antalet slutligt handlagda varumärkesärenden betydligt antalet inkomna ansökningar och balansen av sådana ärenden ökade följaktligen kraftigt. För PBR:s del medförde detta att antalet nya varumärkesmål blev ungefär hälften så stort som året innan. Antalet till PBR inkomna övriga besvärsmål blev därigenom klart lägre än tidigare år.

Trots att PBR:s avverkning av sådana mål blev lägre än den planerade minskade den ineliggande balansen kraftigt med ca 170 mål. Ärendebalansen har enligt PBR:s redovisning gått ned från 846 till 379 under en femårsperiod.

PBR har också redovisat arbets- och kostnadsproduktivitet under en femårsperiod. Denna visar att arbetsproduktiviteten 1998 var lägre än under de närmast föregående åren och att kostnaden per enhet ökade. Det senare är bl.a. ett exempel på att arbetet med varumärkesmålen nu-

mera är mer komplicerat och kräver märkbart större arbetsinsatser än tidigare. Detta är en direkt följd av den internationalisering som skett på rättsområdet främst genom harmoniseringen med EG-rätten.

PBR uppnådde under 1998 en betydande minskning av målbalansen vad gäller de övriga besvärsmålen. Balansen har jämfört med läget 1994 mer än halverats under jämförelseperioden och uppgick vid utgången av 1998 som nämnts till 379 mål. Balanssituationen har också hittills under det innevarande året ytterligare förbättrats något. Utgångsläget för årets arbete med de övriga besvärsmålen är således gott. PRV kommer dock under detta år liksom under nästa år att genomföra en nödvändig nedarbetning av den för närvarande mycket kraftiga balansen varumärkesärenden. PBR får därför under de kommande två åren räkna med en kraftigt ökad måltillströmning på varumärkessidan som sammantaget kan innebära nära nog en fördubbling av antalet inkommande övriga besvärsmål eller ca 800 mål. Regeringen bedömer trots en förväntad ökning av varumärkesmål p.g.a nedarbetning av balansen hos Patentverket att PBR har goda förutsättningar att klara verksamhetsmålet med en genomsnittlig handläggningstid på ett år för de övriga besvärsmålen. Det är dock viktigt att domstolen för att kunna möta den förväntade utvecklingen på efterfrågesidan som innebär en kraftigt ökad tillströmning av varumärkesmål under de tre närmaste åren kan arbeta vidare med en oförändrad personalstyrka

Medelbehandlingstiden - uttryckt som kvoten mellan antalet ineliggande mål och under året avgjorda mål var för redovisningsperioden 0,6 år.

Slutsatser

Tabell 6.3 Beräkning av anslaget för 2000

<i>Tusentals kronor</i>	
Anslag 1999	11 801
Pris- och löneomräkning	90
Justering av premier	1 149
Förslag 2000	13 040

Regeringen bedömer att måluppfyllelsen för myndigheten är god när det gäller verksamhetsmålen för 1998. Regeringen bedömer vidare att verksamheten inom myndigheten under det kommande budgetåret bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för arbetet för

budgetåret 1999. Regeringen har den 31 mars 1999 beslutat om direktiv för en utredning som skall se över ordningen för prövning av mål som handläggs vid PBR samt av patentmål vid Stockholms tingsrätt. Utredningen skall ta ställning till om PBR:s verksamhet helt eller delvis kan överföras till Stockholms tingsrätt. Utredningen skall redovisa sina förslag senast den 31 december år 2000.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 1 149 tkr.

B2 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet

Tabell 6.4 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	17 523	Anslags-sparande	-108
1999	Anslag	16 103	Utgifts-prognos	16 200
2000	Förslag	17 200		
2001	Beräknat	17 481		
2002	Beräknat	17 779		

SWEDAC är central förvaltningsmyndighet för teknisk kontroll och nationellt ackrediteringsorgan för kalibrerings- och provningslaboratorier och för certifierings- och besiktningensorgan. Myndighetsverksamheten omfattar horisontellt ansvar inom områdena kontrollordningar för bedömning av överensstämmelse och samordning av den totala marknadskontrollen i Sverige. SWEDAC har dessutom sektorsansvar för legal mätteknik, att varor håller mått och vikt, samt ädelmetallkontrollen.

Bedömning av överensstämmelse mot krav kräver enhetlig tillämpning av regelverk, likartade ackrediteringssystem, samordnad marknadskontroll/tillsyn avseende felaktig CE-märkning m.m. Brister i systemet påverkar den fria varurörligheten, konkurrensen och produktsäkerheten. Direktiven berör 20 – 30 procent av alla produkter som finns på marknaden.

SWEDAC samordnar, övervakar, ger råd och informerar i provnings- och kontrollfrågor till myndigheter. Därigenom får man en enhetlighet i kontrollordningarna och deras uppbyggnad.

Detta har varit särskilt påtagligt för de EG-direktiv som utformats enligt den nya metoden. Näringslivet, särskilt de mindre företagen, har behov av ökade informationsinsatser.

Uppdragsverksamhet (ackreditering m.m.)

SWEDAC bedriver en betydande uppdragsverksamhet (ackreditering m.m.) som syftar till att uppnå acceptans av och förtroende för svenska provningar, certifieringar och andra bevis om överensstämmelse. Ackreditering innebär prövning och bekräftelse av kompetens hos kontrollorgan med fortgående tillsyn och förnyade bedömningar.

Ackrediteringsverksamheten svarar för drygt 75 procent av SWEDAC:s omsättning. Omfattningen och komplexiteten i verksamheten, som bl.a. bygger på internationella standarder, varierar kraftigt mellan ackrediteringsområden.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

SWEDAC har under året aktivt verkat för att utveckla svenska kontrollordningar i öppna system, under medverkan av ackrediterade organ, både på det författningsreglerade och det frivilliga området.

Sveriges engagemang på nordisk och internationell nivå vad gäller marknadskontroll har medfört att Sverige etablerat en ledande ställning på området. Både SWEDAC och marknadskontrollerande myndigheter anlitas flitigt för att medverka i olika utbildningsprojekt på internationell nivå.

För att säkerställa att CE-märkta produkter uppfyller fastställda och väsentliga säkerhets-, miljö- och hälsokrav bedriver föreskrivande myndigheter s.k. marknadskontroll. SWEDAC är ansvarigt för att samordna och stödja myndigheternas kontroll på den svenska marknaden.

Förslag om ett utökat tillsynsansvar för SWEDAC över kontrollstämpling av ädelmetallers finhalt har lagts fram i regeringens proposition, 1998/99:102 om Handel med ädelmetallarbeten, som avses träda i kraft den 1 januari 2000. Finansiering av tillsynen föreslås ske genom användning av avgifter för registrering av namnstämplarna.

Inom uppdragsverksamheten har SWEDAC ackrediterat närmare 3 000 organ i Sverige för olika uppgifter. Klar tillväxtpotential vad gäller laboratorieackreditering uppvisar bl.a. laboratoriemedicinsektorn, där numera ca 70 procent av analyserna inom såväl klinisk kemi som mikrobiologi genomförs vid ackrediterade laboratorier. Även området transfusionsmedicin ökar.

Antalet ackrediteringar inom certifieringsområdet är relativt stort i förhållande till den svenska marknads storlek. Förutsättningarna för ytterligare expansion är därför begränsad. Endast miljöcertifieringsområdet har utvecklats påtagligt under 1998. Under 1998 har SWEDAC utarbetat regler för ackreditering av certifieringsorgan för certifiering av system för informationssäkerhet.

SWEDAC har intensifierat arbetet med information och marknadsföring.

Satsningen på en webbsida har bidragit till att göra myndigheten mer lättillgänglig. Sedan maj 1998 har 11 000 personer besökt denna.

Tabell 6.5 Budget för uppdragsfinansierad verksamhet

<i>Tusental kronor</i>			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat
Utfall 1998	57 136	58 950	-1 814
Prognos 1999	64 300	64 900	-600
Budget 2000	65 000	65 500	-500
Budget 2001	63 700	63 900	-200
Budget 2002	66 000	66 000	0

Uppdragsverksamheten är helt självfinansierad. Intäkterna har under 1998 ökat med 7 procent och kostnaderna med 8 procent. Intäktsoökningen beror dels på en höjning av priserna generellt med 2 procent, en särskild höjning för fordonsverkstäderna samt en volymökning med drygt 3 procent.

Arbetet med förvaltning av de av EU framförhandlade MRA-avtalen (ömsesidigt erkännande av t.ex. provning och kontroll) beräknas komma att ta mycket tid och resurser i anspråk.

Arbetsinsatsen vad beträffar bedömning och anmälan av provnings- och certifieringsorgan för fullgörande av tekniska kontrolluppgifter enligt EG-rättsakter (anmälda organ) har kunnat minska.

Regeringens bedömning med anledning av revisorernas iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har inte haft några invändningar i sin revisionsberättelse för SWEDAC avseende räkenskapsåret 1998.

Det nya kvalitetssystem, vars första delar trädde i kraft vid årsskiftet 97/98, är nu till ca 90 procent komplett för den operativa verksamheten. Arbetet med införandet av ett miljöledningssystem fortskrider.

Regeringen bedömer att den sammantagna rapporteringen från SWEDAC väl uppfyller kravet på återrapportering och att ytterligare åtgärder inte behöver vidtas.

Slutsatser

Tabell 6.6 Beräkning av anslaget för år 2000

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 1999	16 103
Pris- och löneomräkning	101
Justering av premier	996
Förslag 2000	17 200

Regeringens bedömning är att verksamheten inom myndigheten under den kommande perioden bör bedrivas enligt de mål som fastställs för SWEDAC:s myndighets- och uppdragsverksamhet för budgetåret 1999.

Genom den anslagsökning som tillfördes SWEDAC för budgetåret 1999 har SWEDAC givits resurser att ta på sig ett större ansvar för utvecklingen av ackrediteringen i Europa och globalt, förvaltning av MRA-avtal samt ökade informationsinsatser mot företag. Regeringens beräkning av anslaget innebär därför ingen förändring jämfört med 1999.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 1 miljon kronor.

B3 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Bidrag till riksmätplatser

Tabell 6.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	8 271	Anslags-sparande	0
1999	Anslag	24 947	Utgifts-prognos	20 000
2000	Förslag	9947		
2001	Beräknat	9947		
2002	Beräknat	9947		

Anslaget används för bidrag till riksmätplatser vid Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP) och Statens Strålskyddsinstitut (SSI). Mer än 90% av verksamheten bedrivs av SP.

En riksmätplats ska inom sitt ansvarsområde ha hög kompetens och bästa möjliga utrustning inom landet för att långsiktigt kunna tillhandahålla korrekta och tillförlitliga mätningar. Sådana mätresultat kräver tillgång till mätdon som är relaterade till internationella konventioner. Denna relation benämns spårbarhet och förutsätter att nationella normaler (referenser) upprätthålls för de grundläggande måttenheter som används inom landet. Upprätthållande och finansiering av primärmetrologi är ett offentligt åtagande i samtliga europeiska och flertalet andra industriländer. I Sverige handhas denna uppgift av riksmätplatser utsedda av regeringen.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Det övergripande målet för landets riksmätplatsverksamhet är att riksmätplatserna skall upprätthålla en hög standard med primärnormaler av tillräcklig omfattning och relevans. Spårbarhet för mätnormaler skall säkerställas och utvecklas genom internationella jämförelser samt FoU-insatser. Verksamheten skall bedrivas långsiktigt med effektiv användning av statliga medel.

I budgetpropositionen för 1999 angavs riktlinjer för den framtida riksmätplatsorganisationen. Anslagsnivån höjdes med ett engångsbelopp på 15 mkr för huvudsakligen anskaffning av mätteknisk utrustning, flyttkostnader vid sammanslagning av riksmätplatser inom den fysikaliska metrologi, samt för uppbyggnad av ett

system med referenslaboratorier inom kemisk metrologi. Den fysikaliska metrologi koncentrerades till SP i Borås (med undantag från en mindre verksamhet som bedrivs vid SSI) den 1 januari 1999. Ett särskilt avtal har därefter, den 9 april 1999, träffats mellan staten (regeringen) och SP avseende riksmätplatsverksamheten. Avtalet ersätter och utvecklar ett tidigare avtal mellan SWEDAC och SP och är ett komplement till de rättsregler som redan styr verksamheten. Enligt avtalet skall bl.a. ett metrologiråd med mätteknisk expertis inrättats och knytas till SP. Förutom teknisk och vetenskaplig rådgivning ska rådet också ha granskande uppgifter. Rådets ledamöter utsågs av regeringen den 20 maj 1999 och de skall årligen avge en självständig rapport, att bifogas budgetunderlaget. SWEDAC:s tillsynsroll har utvecklats och renodlats till att avse teknisk systemtillsyn. Arbete med att ta fram ett system med referenslaboratorier inom kemisk metrologi har påbörjats av SWEDAC.

Under 1998 har anslagna medel använts för att upprätthålla internationell spårbarhet och underhåll av ett 40-tal fysikaliska mätstorheter vid 4 riksmätplatser (60-70% av anslaget), smärre ersättningsinvesteringar i mätutrustning samt i låg omfattning FoU-arbete. Utbudet av spårbara mätstorheter bedöms som tillräckligt och relevant. Förberedelser och planering inför ovan nämnda strukturering och uppgradering av riksmätplatsverksamheten har pågått.

Slutsatser

Genom den anslagshöjning av engångskaraktär som genomförts 1999 har en förstärkning och uppgradering kunnat genomföras inom riksmätplatsverksamheten. Förutsättningarna för att uppfylla det övergripande målet har därigenom förbättrats.

Tabell 6.8 Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1999	24 947
Engångsinsats 1999	-15 000
Förslag 2000	9.947

B4 Elsäkerhetsverket

Tabell 6.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	38 345	Anslags- sparande	12 316
1999	Anslag	37 416	Utgifts- prognos	43 200 ³
2000	Förslag	37 666		
2001	Beräknat	38 256 ¹		
2002	Beräknat	38 877 ²		

Bruttoutgifter mot anslaget för 1998 var 43 342 tkr och inkomster mot anslaget 4 997 tkr.

¹ Motsvarar 37 666 tkr i 2000 års prisnivå.

² Motsvarar 37 666 tkr i 2000 års prisnivå.

³ Netto

Elsäkerhetsverket är förvaltningsmyndighet för tekniska säkerhetsfrågor på elområdet. De övergripande målen för verksamheten är att förebygga av elektricitet orsakad skada på person och egendom samt störningar på radiokommunikation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Elsäkerhetsverket skall därvid svara för statliga insatser för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt medverka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet.

Inkomster hos Elsäkerhetsverket som myndigheten inte får disponera redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttiteln 2552 Övriga offentligt rättsliga avgifter.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Inom elsäkerhetsområdet har föreskrifter utarbetats som är nödvändiga för att elsäkerheten skall upprätthållas utan att de utgör hinder för den tekniska utvecklingen eller för handeln med andra länder. Elsäkerhetsverket redovisar att under året har aktiviteten på föreskriftsområdet varit omfattande. Revision av lågspänningsföreskrifterna och högspänningsföreskrifterna har pågått under året. Underlaget för revisionerna är nya internationella eller europeiska standarder. Utgångspunkten för revisionsarbetet är att minska detaljeringsgraden i föreskrifterna och så långt som möjligt begränsa föreskrifterna till mer allmänna säkerhetskrav och vad gäller konkreta tekniska krav i stället hänvisa till standarder. Under perioden har ändringar i EMC-föreskrifterna

gjorts för anpassning till EU-regler och verket har aktivt deltagit i olika expertgrupper. Informationsverksamheten om föreskrifterna för elmateriel har varit relativt omfattande.

Elsäkerhetsverkets deltagande i standardiseringsarbete var under året ungefär på samma nivå som året innan. Verket deltar i standardiseringsarbetet på internationell nivå inom IEC och på europeisk nivå inom CENELEC via Svenska Elektriska Kommissionen (SEK). Insatserna görs med egen personal eller med upphandlade externa experter. Verket har resursmässigt koncentrerat sitt standardiseringsdeltagande till sådana tekniska kommittéer som svarar för standarder av stor betydelse för elinstallationer samt sådana som behandlar regler och utrustning för elarbete. Inom ramen för arbetet har Sverige tillsammans med övriga nordiska länder i betydande utsträckning vunnit gehör för nordisk installationspraxis och krav på installationsmateriel.

Vad beträffar tillsyn av elanläggningar har verkets arbete inriktats mot att motivera och bidra till att säkerställa att ägare och användare av elektriska anläggningar och elektrisk materiel iakttar elsäkerhetsföreskrifterna samt att elinstallationer utförs enligt gällande säkerhetsföreskrifter. Tillsynen på elanläggningsområdet skall tillse att föreskrifter om utförande, handhavande och skötsel följs samt att erfarenheter från tillsynsarbetet återförs till föreskrifts- och standardiseringsarbetet. Elsäkerhetsverket anför att under perioden har beslut fattats om en ny policy vad gäller utredningar av elbränder. Denna innebär att utredningar av elbränder i högre grad än hitintills kommer att samordnas och bedrivs i projektform samt fokuseras på speciellt utvalda intressanta områden. Verksamheten kommer med den nya uppläggningsmetoden att förbättra möjligheterna att bedöma olika brandrisker och därmed utgöra ett bättre underlag för prioriteringar både vad avser föreskriftsarbete och tillsyn.

Tillsynen på elmaterielområdet utgörs till största delen av marknadskontroller för att tillse att föreskrifter om kontrollordning, samt om utförande, handhavande och skötsel av elmateriel följs. Under året har marknadskontrollen på fältet dvs besök hos bl.a. tillverkare och importörer visat att det finns ett betydande antal produkter med elsäkerhetsbrister på marknaden. En viktig fråga som verket fört fram i olika sammanhang gäller ett ökat samarbete mellan tillsynsmyndigheterna i olika länder avseende marknadskontrollen av elmateriel. Enligt verkets uppfattning finns betydande effektivitetsvinster att hämta i

ett sådant samarbete. På nordiskt plan fungerar detta samarbete sedan något år relativt tillfredsställande. På ett vidare europeiskt plan har dock svårigheterna att få till stånd ett myndighets-samarbete visat sig vara betydande. Detta trots att EU-kommissionen varit pådrivande för att få ett sådant samarbete till stånd. Mot denna bakgrund tackade verket ja till kommissionens förfrågan hösten 1998 om att under två år åta sig ordförande- och sekreterarskapet för det administrativa myndighetssamarbetet i Europa på lågspänningsområdet. Åtagandet kommer att kräva betydande resurser men ett på sikt fungerande myndighetssamarbete på marknadskontrollens område kommer att skapa förutsättningar för effektivare marknadskontroll i Europa.

Tabell 6.10 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 1998	254 883	3 900	1 600	2 300
Prognos 1999	256 400	2 400	1 000	1 400
Budget 2000	256 600	8 100	3 800	4 300

Slutsatser

Regeringens bedömning är att verksamheten inom myndigheten under budgetåret 2000 bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för elsäkerhetsarbetet för budgetåret 1999. Vid beräkning av anslaget har anslagsnivån kompen-serats för inflation genom pris- och löneomräk-ning samt hänsyn tagits till att 1 miljon kronor överförts till anslag inom utgiftsområde 24.

I anslutning till insatserna skall verket följa den internationella utvecklingen samt främja svenskt deltagande i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde.

Regeringen förutsätter att Elsäkerhetsverket noga följer utvecklingen vad gäller elolycksfall och elbränder för att bl.a. analysera de statliga insatserna och elsäkerhetsnivåns utveckling med särskild uppmärksamhet på elmaterielområdet.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genom-förts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäk- ringarna. Anslaget har tillförts 1 102 000 kronor.

Tabell 6.11 Beräkning av anslaget för 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	37 416
Pris- och löneomräkning	148
Överföring till anslag inom ut-giftsområde 24	-1 000
Justering av premier	1 102
Förslag 2000	37 666

Förslag till lagändring

Regeringens förslag: Straffbestämmelser införs i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet.

Skälen för regeringens förslag: Lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet (prop. 1992/93:47, bet. 1992/93:NU13, rskr. 1992/93:96) antogs av riksdagen år 1992 som ett led i genomförandet i svensk rätt av ett EG-direktiv, det s.k. EMC-direktivet (89/336/EG). I lagen ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigande att utfärda föreskrifter om elektrisk kompatibilitet (EMC) för apparater, om föreskriften avser skydd för liv, personlig säkerhet och hälsa, kommunikationer eller näringsverksamhet. Sådana föreskrifter får avse apparaters egenskaper, kontroll och märk-ning av produkter eller annat som behövs för att apparater skall ha en tillfredsställande elektrisk kompatibilitet. Föreskrifter har med stöd av be-myndigandet utfärdats av regeringen och Elsä-kerhetsverket. Verket är också tillsynsmyndighet med uppgift att utföra sådan marknadskontroll som följer av EG-regler.

Tillsynsmyndigheten har enligt lagen vissa befogenheter vari ingår rätt att meddela föreläg-ganden och förbud. Däremot innehåller lagen inga straffbestämmelser. Elsäkerhetsverket har nu mot bakgrund av sina erfarenheter begärt att sådana bestämmelser införs. Det finns ett prak-tiskt behov, bl.a. för att sanktion saknas mot att tillverkare släpper ut produkter på marknaden utan verifieringsdokument och framställer såda-na först i samband med marknadskontroll. Enligt verket bör straffbestämmelserna lämpligen ut-formas efter mönster av dem som gäller för elektrisk materiel i 13 kap. 1 § ellagen (1997:587). Reglerna om elmateriel har samma uppbyggnad som EMC-reglerna med den skill-

naden att straffbestämmelser finns. I ärendet har yttranden inhämtats från Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen. Någon ytterligare beredning har inte ansetts nödvändig.

Vid utformning av sanktionsregler på det näringsrättsliga området bör straffbestämmelser ingå endast om de fyller ett praktiskt behov. Erfarenheten visar att de ytterst sällan tillämpas i domstol, men att de dock i vissa fall kan ha ett värde som avhållande faktor. Förelägganden och förbud är aktuella först när en otillfredsställande situation har uppkommit. Med hänsyn till vad som framkommit i detta ärende delar regeringen den ansvariga myndighetens uppfattning att straffbestämmelser bör införas i EMC-lagen. Som verket föreslagit bör de få samma utformning som dem som gäller för elmateriel enligt el-lagen. Det betyder att straff bör kunna utdömas för såväl uppsåtligt som oaktsamt brott mot EMC-föreskrifterna, att straffskalan bör vara böter eller fängelse upp till ett år och att ringa fall bör vara straffria. Vidare bör införas motsvarighet till 13 kap.2 och 3 §§ ellagen, som behandlar fall då gärningen också kan straffas enligt brottsbalken eller omfattas av ett vitesföreläggande. Konsekvenserna av lagändringen blir främst att det missbruk av verifieringskravet som förekommit försvåras samtidigt som marknadskontrollen effektiviseras. De fall där straffbestämelsen faktiskt tillämpas kan förutses bli ytterligt sällsynta.

Någon särskild författningskommentar utöver det sagda är inte nödvändig. Lagförslaget får anses vara av sådan beskaffenhet att Lagrådets yttrande skulle sakna betydelse. Något sådant yttrande har därför inte inhämtats.

Lagförslaget återfinns i avsnitt 2.1

B5 Bidrag till standardisering, provnings- och mätteknisk FoU m.m.

Tabell 6.12 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1998	Utfall	70 589		0
1999	Anslag	77 000		77 000
2000	Förslag	78 866		
2001	Beräknat	80 428		
2002	Beräknat	82 133		

Från anslaget utgår bidrag till standardiseringsverksamheten för att SIS Standardiseringen i Sverige som centralorgan, tillsammans med åtta auktoriserade standardiseringsorgan för olika verksamhetsområden, skall verka för svensk standardisering nationellt, europeiskt och globalt. Det övergripande målet för bidraget är att standardiseringsverksamheten skall driva svenska intressen i det internationella och europeiska standardiseringsarbetet, höja produktiviteten och konkurrenskraften hos svenskt näringsliv samt bidra till att statens specifika ansvar för medborgarnas skydd för liv, hälsa, miljö och egendom tillgodoses. Bidrag utgår för att bibehålla och utveckla en standardiseringsorganisation som är tillgänglig för alla intresserade parter i Sverige och som kan driva svenska intressen i det europeiska och internationella standardiseringsarbetet samt för att utföra vissa ålägganden gentemot den europeiska standardiseringen som staten genom EU givit den svenska standardiseringen. Vidare utgår bidrag för arbete på de områden där staten har ett specifikt ansvar. Standardiseringen har på dessa områden tilldelats en betydelsefull roll i EG:s lagstiftningsarbete och kommer att få en liknande roll i de globala ansträngningarna att undanröja handelshinder. Bidrag utgår också för grund- och tvärteknisk standardisering av betydelse för hela samhället.

Från anslaget lämnas också bidrag till helstatliga Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP) för uppgifter inom teknisk forskning och utveckling av mät- och provningsteknik samt därtill anknuten standardisering. Bidraget stärker provnings- och mätteknikens betydelse i FoU-processen och bidrar till att FoU-resultat överförs i industriella tillämpningar. Bidrag lämnas även för framtagande och upprätthållande av teknisk normenkatur inom Tekniska Normenkaturcentralen (TNC) och teknisk informationsförsörjning genom Tekniska Litteratursällskapet (TLS).

Regeringens övervägande

Resultatbedömning

Den svenska standardiseringsorganisationen har lämnat resultatredovisning efter en modell som anpassats till standardiseringsverksamheten. Denna modell innehåller, förutom vissa nyckeltal, en redovisning av väsentliga händelser under

året och av arbetet på områdena hälsa, skydd och miljö. Det kan noteras att den svenska standardiseringsorganisationen trots krympande statliga bidrag hittills relativt väl klarat en volymökning inom globalt och europeiskt standardiseringsarbete samt att ca. 95 procent av ny svensk standard utgörs av standarder som antagits i det europeiska eller globala standardiseringsarbetet.

SP:s tjänster inom FoU och rådgivning uppfyller väl de angivna verksamhetsmålen. Resultaten ges en omfattande och systematisk spridning med goda nyttoeffekter. Verksamheten bedrivs i bred samverkan med högskolan och andra FoU-aktörer. Därigenom ges goda effekter även i forskarutbildning och annan kompetensutveckling. SP tillämpar en modell för systematisk värdering av kvalitativa effekter. Denna visar på ett högt utbyte av FoU-insatser av tillämpad art, inte minst i kombination med rådgivning. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att de FoU-tjänster som SP i sin tvärtekniska verksamhet genomför genom samarbete med andra FoU-aktörer, internationellt samarbete och deltagande i EU:s forskningsprogram, genom rådgivning till företag och myndigheter samt i standardiseringsarbetet är en effektiv metod för att nå ut med ny teknik i industriella tillämpningar. SP:s breda kontakter med företag (7000 per år), samt med högskolor och andra institut ger en god spridning av FoU-resultaten.

SP genomför ett särskilt 3-årsprojekt (11 mkr) för tekniköverföring till små- och medelstora företag som avslutas 1999. Under de två första åren har 300 projektaktiviteter genomförts och 200 företag fått stöd i utveckling och marknadsintroduktion av produkter, genom information om regler i olika länder och utvärdering av produkters egenskaper. Detta har lett till ökad omsättning och tillväxt i företagen. Projekten har ofta en tvärvetenskaplig karaktär och har utförts i samarbete mellan SP och andra institut.

Tekniska nomenklaturcentralen, TNC, och Tekniska litteratursällskapet, TLS, uppfyller väl de mål som angivits för verksamheterna. TNC är en ideell förening som har till uppgift att åstadkomma en för svenska förhållanden lämpad teknisk terminologi, fackspråk och relevant språkvård, inte minst i EU-arbetet. Under drygt 5 år har TNC på uppdrag av Europeiska kommissionen kompletterat delar av kommissionens databas Eurodicautom med svensk terminologi. Uppdragen har omfattat många olika och även för TNC nya fackområden, vilket tillfört att ny kompetens utvecklats. Arbetet pågår också med

en Nordisk termbank genom att skapa en knutpunkt på Internet för allt som rör terminologi i Norden med länkar till liknande information på andra håll i världen. Genom internationaliseringen och den snabba teknikutvecklingen har betydelsen för svenska språkets utveckling av TNC:s arbete med svensk terminologi ökat.

TLS är en intresseförening för bibliotekarier och informatiker i företag, myndigheter och organisationer. Föreningen har en viktig roll i att stödja informationstjänsten i företag och organisationer, bl.a. genom kursverksamhet, publikationer och konferenser. En annan viktig och väl utförd uppgift är att sprida IT-kunnskap av god kvalitet för att underlätta och effektivisera intressenternas verksamhet.

Slutsatser

SP tillhandahåller och för ut kunskap inom provnings- och mätteknik som är av stor betydelse för näringslivet, myndigheter och andra organisationer. Det övergripande målet är att stärka tillväxten och internationell konkurrenskraft i näringslivet samt till ökad säkerhet, förbättrad resurshushållning och miljö i samhället. Bolaget har en stor teknikbredd och kompetens på internationell nivå för utveckling och utvärdering av teknik, material, produkter och system. Genom omfattande samarbete med olika FoU-aktörer nationellt och internationellt säkerställs ett svenskt inflytande på den internationella utvecklingen och en hemtagning av kunskap. En bred samverkan med såväl privata som offentliga företag och organisationer ger en spridning av resultaten.

Tabell 6.13 Beräkning av anslaget för 2000

<i>Tusentals kronor</i>	
Anslag 1999	77 000
Pris- och löneomräkning	1 866
Förslag 2000	78 866

6.6 Övrig statlig verksamhet

Patent- och registreringsverket

Verksamheten vid Patent- och registreringsverket (PRV) finansieras genom avgifter. Verksamheten med patent, varumärken och mönster skall

ge ett överskott, som motsvarar kostnaderna för Patentbesvärshörsrättens verksamhet.

PRV tilldelades 1998 ett anslag för finansiering av kostnader för likvidation av företag, vilken verksamhet den första januari 1998 övertogs från Domstolsverket. Denna verksamhet skall från år 2000 och framåt finansieras med avgifter.

PRV är central förvaltningsmyndighet för ärenden om patent, varumärken, mönster, efternamn och förnamn samt för registerärenden angående aktiebolag, filialer och europeiska ekonomiska intressegrupperingar. Verket är också central förvaltningsmyndighet för handels- och föreningsregisterärenden. PRV för även register över fysiska personers och dödsboms konkurser samt näringsförbud. Verket registrerar vidare kommunala vapen, meddelar utgivningsbevis för utgivare av periodisk skrift och är tillståndsmyndighet för användning av vissa officiella beteckningar m.m. PRV är internationell myndighet enligt den internationella konventionen om patentsamarbete. PRV är också behörig svensk myndighet för äkthetskontroll av beslut enligt artikel 81.6 i rådets förordning om gemenskapsvarumärken. Förutom dessa uppgifter utför PRV uppdragstjänster inom sitt verksamhetsområde. PRV har också påbörjat ett arbete med att införa miljöledningssystem för att integrera miljöhänsyn i sin verksamhet.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Verksamhetsmålen i regleringsbrevet avseende området patent - ett första tekniskt föreläggande i nationella patentansökningar inom 7 månader samt beslut i nationella patentärenden inom i genomsnitt tre år har inte fullt ut kunnat hållas på grund av den stora personalomsättningen bland verkets patentingenjörer. Den genomsnittliga behandlingstiden uppgår till 3.34 år. Det är fortsatt hög aktivitet på patentområdet. Framförallt de internationella ansökningarna fortsätter att öka. Ökningarna beror på en intensifierad teknikutveckling samt en ökad konkurrens, inte minst i takt med att olika handelshinder undanröjs. Detta leder till att fler satsar på patentskydd som ett medel att säkra marknadsandelar. Antalet internationella ärenden fortsätter också att öka vilket intensifierar det europeiska samarbetet, då PRV och det spanska patentverket (OEPM) för-

utom det europeiska patentverket är de enda PCT-myndigheterna i Europa.

Verksamhetsmålet i regleringsbrevet att beslut i varumärkesärenden skall kunna meddelas inom i genomsnitt 10 månader har inte kunnat uppnås, dels på grund av avdelningens flyttning till Söderhamn, dels på grund av en kraftig ökning av internationella ansökningar enligt Madridprotokollet. Registreringsbeslut har under året i praktiken meddelats i genomsnitt 22 månader efter ansökans ingivande. Den totala efterfrågan har ökat inom varumärkesområdet, främst har en ökning skett när det gäller internationella ansökningar.

Då stora delar av år 1998 har gått åt till flyttning och kompetensuppbyggnad var produktivitetsskapaciteten under året låg, vilket ledde till en ökning av ärendebalanserna under 1998. Ökningen har fortsatt under första halvåret 1999 men därefter har en viss förbättring inträtt. Förbättringen fortsätter, vilket bedöms leda till att varumärkesansökningar som inkommer i slutet av år 1999 skall kunna handläggas inom den i regleringsbrevet angivna handläggningstiden på i genomsnitt 10 månader.

Verksamhetsmålet i regleringsbrevet att beslut i mönsterärenden skall kunna fattas inom 10 månader har inte kunnat hållas under året till följd av flyttningen till Söderhamn.

Målet i regleringsbrevet för registrering av namn, en genomsnittlig längsta behandlingstid på tre månader har efter avarbetning av balanser åter kunnat hållas i slutet av 1998.

Inom verksamhetsgrenen bolag är verksamhetsmålet i regleringsbrevet att beslut i ärenden angående nybildning av aktiebolag, handelsbolag och föreningar skall ske inom högst en vecka och att beslut i ärenden angående registerändringar för aktiebolag, handelsbolag och föreningar skall ske inom i genomsnitt två veckor. Verksamhetsmålet har i stort uppfyllts under 1998 utom då det gäller de särskilda kapitalökningsärendena. Då dessa är av engångskaraktär har PRV ej ansett det rimligt att bygga upp en organisation som hanterar denna typ av ärenden inom ovan angivna tidsramar. I slutet av året och under första halvåret 1999 har väntetiderna dock ökat när det gäller nyregistreringar och ändringsregistreringar av aktiebolag, handelsbolag och föreningar främst beroende av den allmänna arbetsbelastningen på grund av genomförandet av bolagsavdelningens IT-projekt BOLIT

Projekt BOLIT har fått en negativ utveckling vad avser den uppgjorda tids- och budgetramen.

Den uppgjorda ramen följdes programenligt fram till hösten 1998. Under oktober november 1998 kom indikationer om att mer tid behövdes för att slutföra utvecklingen inom de olika systemområdena. Den ursprungliga planen med driftsstart den 17 maj 1999 har omarbetats och ny tidpunkt för driftsstart är satt till den 8 november 1999. Detta innebär också att PRV milennianpassat nu existerande system. Det ökade antalet utvecklingstimmar och den förlängda tidsplanen gör också att projektet numera kostnadsberäknas till totalt ca 245 miljoner

kronor, mot ursprungligen ca 190 miljoner kronor. De ökade kostnaderna i projekt BOLIT innebär att den av regeringen beslutade kreditramen på 50 miljoner kronor för 1999 inte kommer att räcka och har lett till att PRV för 1999 hemställt om en ökning av räntekontokrediten med 90 miljoner kronor till totalt 140 miljoner kronor. PRV önskar också att räntekontokrediten för år 2000 ligger kvar på 140 miljoner kronor.

Tabell 6.14. Budget*Tusentals kronor*

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäktskostnad)	Uppdragsgivare staten %	Uppdragsgivare övriga %
Utfall 1998	428 378	572 616	- 144 238	2	98
Prognos 1999	464 200	540 400	- 76 200	2	98
Budget 2000	445 800	460 875	- 15 075	2	98

Tabell 5.15 Budget*Tusentals kronor*

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkter)	Uppdragsgivare staten %	Uppdragsgivare övriga %
Utfall 1998	86 500	87 200	-700	2	98
Prognos 1999	95 500	103 600	-8 100	2	98
Budget 2000	100 300	100 100	200	2	98

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

PRV:s resultatredovisning uppfyller enligt revisionsberättelsen i väsentlig omfattning inte återrapporteringskraven enligt regleringsbrevet. Regeringen ser allvarligt på invändningen och avser att undersöka skälen till bristerna i resultatredovisningen och samtidigt göra en bedömning av återrapporteringskraven i myndighetens regleringsbrev.

Slutsatser

Den verksamhet som PRV bedriver är av mycket stor betydelse för företagen, inte minst för de små och medelstora och deras möjligheter att utvecklas och växa och därmed bidra till dynamik och tillväxt i näringslivet. Regeringen bedömer att måluppfyllelsen f.n. inte är tillfredsställande

och att det är särskilt viktigt att komma tillrätta med långa handläggningstider vid bolagsavdelningen i Sundsvall och varumärkesavdelningen i Söderhamn. De alltför långa handläggningstiderna måste framöver ägnas den största uppmärksamhet och prioriteras under budgetåret. Regeringen har för avsikt att kräva särskilda kvartalsredovisningar avseende utvecklingen av handläggningstiderna. Regeringen har även för avsikt att med ökat intervall kräva avrapportering av utvecklingen och implementeringen av IT-projektet BOLIT och särskilt bevaka att det hålls inom begränsade ekonomiska ramar, samt att det leder till bra förändringar av PRV:s datasystem och i sin förlängning till en mer effektiv handläggning av ärenden. En viktig fråga framöver är också kompetensförsörjningen inom hela PRV. Regeringen kommer vidare att fästa särskild uppmärksamhet och ställa tydliga krav på att PRV under de närmaste åren förbättrar det ekonomiska resultatet, för att uppnå resultatmässig balans.

7 Konkurrensfrågor

7.1 Omfattning

Inom verksamhetsområdet Konkurrensfrågor återfinns det konkurrensfrämjande arbete som utförs av Konkurrensverket och som innefattar lagtillämpning, förslag för att undanröja hinder för effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor, kunskapsspridning samt främjande av forskning på konkurrensområdet. Samverkan sker med länsstyrelserna som har till uppgift att främja konkurrensen inom sina län.

Verksamhetsområdet omfattar också de insatser som Revisorsnämnden gör avseende godkännande, auktorisation och tillsyn av revisorer m.m.

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
77	69	71	70	71	72

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Konkurrensverket har under 1998 resursmässigt i mycket stor utsträckning prioriterat tillämpning av konkurrenslagen, vilket ligger i linje med föregående år. Konkurrensverket har också minskat handläggningstiderna under 1998 och

således klarat tidsmålen som är stipulerade i regleringsbrevet.

Revisorsnämnden har under 1998 lagt stor vikt vid den systematiska uppsökande verksamheten.

Konkurrensverket och Revisorsnämnden har bedrivit sin verksamhet inom de ekonomiska ramar som har angivits.

Förändringar

Regeringen beslutade om en förlängning av förordningar om gruppundantag för franchiseavtal till utgång av juni 2000 samt att gruppundantaget för kedjor för detaljhandeln förlängdes i maj 1999 att gälla ytterligare 2 år. Konkurrenslagsutredningen (SOU 1998:98) lämnade under sommaren 1998 förslag till ändringar gällande prövningen av företagsförvärv, som i huvudsak tillstyrktes av Konkurrensverket. Regeringen överlämnade en proposition (1998/99:144) till riksdagen i juli 1999. Ändringen avser företagskoncentrationer som är ett bredare begrepp än företagsförvärv och innebär en anpassning till EG-rätten. Även förhandskontakter med Konkurrensverket inför planerade förvärv skall bli vanligare, vilket förutsätter ett starkare sekretesskydd än idag.

Konkurrensverket slutförde under 1998 den IT-satsning som initierades 1997 och som innebär att ett nytt ärendehanteringssystem introducerades. Systemet används som ett verktyg för uppföljning av verksamheten och för att underlätta ärendehandläggningen. Genom uppkoppling mot Internet ökar åtkomstmöjligheten för allmänheten till Konkurrensverkets diarium, beslut och övrig produktion.

Inom konkurrensrättens område har Europeiska Kommissionen inlett ett arbete med att se över tillämpningen av EU:s konkurrensregler. Inriktningen är att förenkla reglerna för prövning och att överföra en stor del av tillämpningen till medlemsstaterna.

Regeringen avser att lägga en proposition under år 2000 om konkurrenspolitikens inriktning.

Mål

Ett viktigt mål för regeringens konkurrenspolitik är att främja väl fungerande marknader och effektiv konkurrens.

Något gemensamt mål för Konkurrensverket, länsstyrelserna och Revisorsnämndens insatser utformades inte för budgetåret 1998. Av bl.a. detta skäl har inte heller någon sammanhållen och entydig effektbedömning av de olika prestationer av myndigheter gjorts. En samlad redogörelse av de viktigaste insatserna lämnas dock nedan tillsammans med regeringens bedömningar av resultaten av de olika verksamheterna.

Med hänsyn till verksamheternas skilda karaktär bedömer regeringen att det även i fortsättningen är lämpligt att ha olika mål för Konkurrensverket och Revisorsnämnden.

Prioriteringar

En högt ställd prioritering för Konkurrensverket är att skapa verksamhetsformer för tillsyn i form av egna initiativ och uppföljning av tidigare fattade beslut.

7.3 Resultatbedömning

7.3.1 Tillståndet och utveckling inom området

En väl fungerande konkurrens stimulerar nytänkande och bidrar till att utveckla nya produkter till nytta för konsumenterna. Detta ökar i sin tur produktiviteten och dämpar prisutvecklingen. Konkurrenspolitiken har därmed alltid en viktig uppgift att fylla inom ramen för näringspolitiken och i ett samhällsekonomiskt perspektiv för att främja tillväxt och sysselsättning. För att mot-

verka riskerna för överhettning i ekonomin ökar vidare behovet av effektiva konkurrensförhållande som i sin tur verkar återhållande på riskerna för en inflationsdrivande kostnads- och prisspiral. Konkurrensen har stärkts genom bl.a. Sveriges medlemskap i EU. Fortfarande kännetecknas emellertid den svenska marknaden av fåtalskonkurrens och konkurrensbegränsningar på flera marknader liksom av särregler som hindrar en effektiv konkurrens. Den offentliga sektorns näringsverksamhet är ibland fortsatt konkurrensbegränsande främst i förhållande till små företag i den privata sektorn. Ökade insatser behövs därför för att stärka konkurrensen. En konkurrenspolitisk proposition beräknas presenteras för riksdagen under år 2000. Som ett led i det arbetet har regeringen uppdragit åt Konkurrensverket och Statskontoret att närmare analysera hur konkurrensförhållandena utvecklats under 1990-talet både i den privata och den offentliga sektorn, och bl.a. undersöka vilka effekter EU-medlemskapet och den ökade internationaliseringen haft för konkurrensen i Sverige. Uppdragen skall för Konkurrensverket slutredovisas under året och för Statskontoret delredovisas under hösten 1999 samt slutredovisas nästa år och åtföljas av förslag som ytterligare kan bidra till en effektiv konkurrens.

Konkurrensverket har till uppgift att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor till nytta för konsumenterna. Det viktigaste instrumentet som står till verkets förfogande i denna uppgift utgörs av konkurrenslagstiftningen. Störst betydelse har tillämpningen av 1993 års konkurrenslag, vilken liksom EG:s konkurrensregler bygger på en förbudsprincip.

Konkurrenslagen har varit i kraft sex och ett halvt år och under denna tidsperiod har Konkurrensverket handlagt ca 4 700 ärenden. Ett mål för Konkurrensverket har under året varit att öka andelen egna initiativ inom områden där det finns indikationer på bristande konkurrens samt uppföljning av tidigare fattade beslut, vilket Konkurrensverket också har genomfört. Ambitionen är dock att denna andel skall öka ytterligare.

Revisorsnämnden har under året lagt stor vikt vid den systematiska uppsökande tillsynen. Denna satsning kommer att fortsätta under 1999 och 2000.

7.3.2 De viktigaste statliga insatserna inom området

Konkurrensverket har resursmässigt prioriterat tillämpningen av konkurrenslagstiftningen som har svarat för 80% av verkets resurser. Utöver lagtillämpningsarbetet har Konkurrensverket lagt ned resurser på att ge förslag till regeländringar och andra åtgärder för att undanröja hinder mot en effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor, samt öka kunskapen om konkurrensreglerna. Dessutom har stöd beviljats till ett antal forskningsprojekt inom konkurrensområdet.

Länsstyrelserna har främjat konkurrensen inom respektive län genom att konkurrensaspekten har beaktats inom deras verksamhetsområde.

Revisorsnämnden har under året prioriterat den systematiskt uppsökande tillsynen, där ytterligare en medarbetare har rekryterats.

7.3.3 Effekter av de statliga insatserna

Konkurrenspolitiken utgör ett viktigt instrument för att uppnå en väl fungerande marknadsekonomi och ett ökat omvandlingstryck. Att isolerat urskilja effekterna av en konkurrenslagstillämpning eller en konkurrenspolitikens påverkan på en marknadsekonomi låter sig dock inte göras, då en mängd andra omvärldsfaktorer inverkar på strukturer och förhållanden. En bedömning av effekterna av de statliga insatserna på konkurrensområdet bör för Konkurrensverkets del ha sin utgångspunkt i att myndigheten genom tillämpning av lagstiftning, men också genom sina övriga insatser, kan ge företag och andra aktörer vägledning för sitt agerande på marknaden så att överträdelser av konkurrensreglerna kan undvikas.

Med utgångspunkt för de verksamhetsmål som satts upp för budgetåret 1998 bedömer regeringen att verket fullgjort uppgiften att ge företag och andra aktörer värdefull vägledning för agerandet på marknaden. Tillämpningen av konkurrenslagen har inneburit att konkurrensbegränsade avtal och beteenden har kunnat motverkas och undanröjas inom olika sektorer i ekonomin. Det har skett genom att verket i ett antal fall utnyttjat de sanktionsmöjligheter som konkurrenslagen medger, men också genom att företag i samband med verkets handläggning valt att ändra sina avtal så att konkurrensbegränsningar försvunnit eller så att de positiva effekter-

na av samverkan kommit att överväga. Konkurrensverket har också klarat uppsatta mål för handläggningstiderna för sina ärenden, samt ökat andelen egna initiativ och uppföljning.

Länsstyrelserna konkurrensfrämjande arbete har utvecklats i en positiv riktning, dock med varierande kvalitet, omfattning av arbetet och begränsade resurser. Ett flertal länsstyrelser har bl.a. redovisat förslag på regelförändringar som kan främja konkurrensen.

Revisorsnämndens verksamhet har bidragit till att tillgodose samhällets behov av kvalificerade och oberoende revisorer samt att den revisionsverksamhet som bedrivs är av hög kvalitet och uppfyller höga etiska krav.

7.3.4 Slutsatser

De mål som regeringen har ställt upp för Konkurrensverket har uppfyllts och regeringen gör den bedömning att verket har på ett tillfredsställande sätt förbättrat förutsättningarna för en väl fungerande konkurrens till nytta för konsumenten.

Revisorsnämnden har bidragit till att uppfylla de effektmål som regeringen angett och har genomfört en effektiv tillsyn av revisorsverksamheten.

7.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte framfört några inläggningar i revisionsberättelsen för Konkurrensverket eller Revisorsnämnden.

7.5 Anslag

C1 Konkurrensverket

Tabell 7.2 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	69 488	Anslags- sparande	4 134
1999	Anslag	62 465	Utgifts- prognos	65 865
2000	Förslag	63 529		
2001	Beräknat	64 484 ¹		
2002	Beräknat	65 485 ²		

¹Motsvarar 63 529 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 63 529 tkr i 2000 års prisnivå.

Konkurrensverket är central förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor och har 116 anställda.

Anslagssparandet har ackumulerats under en följd av år och beräknas vara förbrukat under innevarande budgetår.

Regeringen föreslår att ytterligare medel anvisas för ändamålet på tilläggsbudget för budgetåret 1999.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

De redovisningskrav som ställts upp för Konkurrensverket fokuserar på prestationsnära effekter som kan iakttas på marknaden i form av undanröjda konkurrensbegränsningar. För att möjliggöra en bedömning huruvida Konkurrensverket uppnår sina mål genomför verket en återkommande intressentundersökning som spelar en viktig roll för att följa upp arbetet och ge indikationer på förbättringar som måste vidtas i fråga om bl.a. effektiviteten i handläggningen, servicenivån och resultaten av verkets informationsinsatser.

Konkurrensverket prioriterar i sin verksamhet den verksamhetsgren som gäller konkurrenslagstillämpningen, där större delen av verkets resurser (80%) går åt. Då verket i nuläget uppfyller de i regleringsbrevet uppställda målen för ärendehandläggning, ökar utrymmet för att ta egna initiativ och uppföljning av tidigare fattade beslut vad gäller misstänkta överträdelse av konkurrensreglerna. Detta mål avspeglar sig också i regleringsbrevet för 1999. I verksamhetsgrenen ingår även att ge vägledning och spelregler

för en effektiv konkurrens samt motverka skadliga konkurrensbegränsningar på ett aktivt sätt. Givet den återkommande intressentundersökningen, som möjliggör en mätning över tiden och där det således är möjligt att följa trender, har Konkurrensverket lyckats bra med att ge vägledning till intressenter. Trenden har under de senaste åren varit stabil vilket kan tas till intäkt att de positiva resultaten från undersökningen väger över.

Verket har lagt ner ca 11 % av sina resurser på förslag till regeländringar och andra åtgärder för att undanröja hinder mot en effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor. Detta innebär att Konkurrensverket har tagit fram skrivelser, rapporter och yttranden i en rad sammanhang bl.a. för att ge underlag för åtgärder för bättre fungerande marknader till nytta för konsumenterna. Vad gäller konkurrenssnedvridningar mellan offentlig och privat sektor - som inte hanteras av Konkurrensverket enligt konkurrenslagen - bör arbetet mellan Rådet för konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor (dir. 1997:145) komma att leda till en starkare samsyn mellan offentlig och privat sektor om spelregler på området. Rådet skall fortlöpande samråda bl.a. med Konkurrensverket.

När det gäller att öka kunskapen om konkurrensreglerna bland verkets viktigaste intressenter har Konkurrensverket lagt ner ca 8% av sina resurser på detta område. Verket fick under 1998 en hemsida på Internet vilket möjliggör för verket i större utsträckning att sprida kunskap om Konkurrensverket, ge information om konkurrensregler och de beslut som verket fattar etc. Dock indikerade den senaste intressentundersökningen att kunskapen om konkurrenslagen har minskat något jämfört med föregående år, undantaget kommuner och landsting. Andelen intressenter som har en medelgod till hög kunskap om lagen ligger på nivån 55-70%. Åtgärder för att öka denna andel har vidtagits i bl.a. regleringsbrev.

En ny generaldirektör tillträdde för Konkurrensverket den 1 juli 1999.

Slutsatser

Regeringen anser att huvudinriktningen av Konkurrensverkets verksamhet skall behållas oförändrad för år 2000.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genom-

förts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensationen för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 709 tkr.

Tabell 7.3 Beräkning av anslaget för 2000

Tusentals kronor

Anslag 1999	62 465
Pris- och löneomräkning	355
Justering av premier	709
Förslag 2000	63 529

C2 Konkurrensforskning

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	853	Anslags-sparande	4 374
1999	Anslag	6 011	Utgifts-prognos	5 408
2000	Förslag	6 067		
2001	Beräknat	6 186		
2002	Beräknat	6 316		

Konkurrensverket disponerar medel under anslaget för att främja och stödja forskning inom konkurrensområdet, främst inom disciplinerna nationalekonomi, juridik och företagsekonomi. Verksamheten syftar bl.a. till att ge kunskap om olika marknadens funktionssätt av betydelse från ett konsumentperspektiv. Verksamhetsmålet för stödet till forskningen är formulerat så att prioritet skall ges sådana forskningsprojekt som är av betydelse för myndighetens verksamhet. En mindre del av medlen används bl.a. för seminarier och konferenser.

De ovan redovisade beloppen avseende utfall respektive anslagssparande för 1998 samt utgiftsprognos avser endast resultatet med hänsyn till faktiskt utbetalade belopp. Här ingår således inte sådana belopp som bundits upp i samband med stöd till fleråriga projekt där avrapportering och utbetalning sker i ett senare skede. Regeringen förstärkte anslaget inför 1999 med sammanlagt 4,2 miljoner kronor till 6,011 miljoner kronor, då forskningen anses ha ett stort värde för både Konkurrensverket och en mängd andra aktörer. Anslagssparandet kommer också att belastas med vissa förberedelsekostnader för den Nordiska konferensen, som går av stapeln i Stockholm år 2000. Anslagssparandet kommer

således att förbrukas under innevarande budgetår och det kommande.

Regeringens övervägande

Resultatinformation

Från starten budgetåret 1993/94 till och med våren 1999 har totalt 60 forskningsprojekt erhållit stöd. Verksamheten har bedrivits med stöd av det till Konkurrensverket knutna Rådet för konkurrensfrågor.

Användningen av forskningsmedlen har redovisats till regeringen i särskild ordning.

Slutsatser

Den forskningsfrämjande verksamheten har bidragit till ett ökat intresse för forskningsområdet. Verksamheten har också betydelse för Konkurrensverkets arbete på såväl kort som lång sikt bl.a. i arbetet med egen kompetensutveckling och genom att kontaktytor bildas till den akademiska världen. Forskningsresultaten berör till stor del viktiga och aktuella frågor vilket även är värdefullt i regeringens och andra aktörers arbete.

Regeringen anser att inriktningen av konkurrensforskningen skall behållas oförändrad.

Tabell 7.5 Beräkning av anslaget för 2000

Tusentals kronor

Anslag 1999	6 011
Pris- och löneomräkning	56
Förslag 2000	6 067

7.6 Övrig statlig verksamhet

Revisorsnämnden

Revisorsnämnden har till uppgift att handlägga frågor om godkännande och auktorisation av revisorer, samt registrering av revisionsbolag och att utöva tillsyn över revisorers och revisionsbolags verksamhet. Nämnden skall följa den internationella utvecklingen inom revisorsområdet.

Verksamheten skall leda till att samhällets behov av kvalificerade och oberoende revisorer till-

godoses samt att den verksamhet de bedriver är av hög kvalitet och uppfyller höga etiska krav.

Genom sin verksamhet skall nämnden upprätthålla förtroendet för revisorernas verksamhet och för auktorisationssystemet. Det är viktigt att Revisorsnämnden uppmärksammar och ur systemet utesluter de revisorer som systematiskt arbetar grovt felaktigt eller av andra skäl är direkt olämpliga att utöva yrket.

Vid utförandet av tillsynsuppgiften skall nämnden lägga stor vikt vid egna initiativ. Särskild uppmärksamhet skall ägnas den systematiska uppsökande tillsynen (SUT).

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Revisorsnämnden uppfyllde i all väsentlighet de verksamhetsmål som regeringen angett i regleringsbrevet för 1998. Resultatet bedöms som bra. I de fall målen inte uppnåtts har tydliga förklaringar till detta angivits.

Stor vikt har under 1998 lagts vid den systematiska uppsökande tillsynen. Ytterligare en medarbetare har rekryterats för ändamålet. Satsningen fortsätter under 1999 och år 2000. Verksamhetsgrenen examinationsverksamhet går med stort underskott då det inte är obligatoriskt att avlägga examinationsprov. Under en övergångsperiod kan godkännande och auktorisation sökas enligt övergångsbestämmelser. Kostnaderna för att anordna examinationsproven är mycket höga medan intäkterna från de som avlägger proven är små. Från och med år 2003 blir det obligatoriskt att göra proven för att erhålla godkännande och auktorisation och då beräknas intäkterna för verksamheten öka.

Riksdagens revisorer har under våren 1999 beslutat att granska Revisorsnämndens verksamhet. Granskningen görs inte med anledning av att det framkommit några brister i nämndens verksamhet utan främst för att på ett övergripande plan se om statsmakternas intentioner med myndigheten är uppfyllda. En granskningsrapport beräknas vara färdig i januari år 2000.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Revisorsnämndens verksamhet är helt avgiftsfinsierad. Under 1998 översteg intäkterna kostnaderna med 192 000 kronor. För 1999 beräknas

intäkterna uppgå till 11 miljoner kronor medan kostnaderna beräknas uppgå till cirka 12 miljoner kronor. För år 2000 beräknas kostnaderna överstiga intäkterna med cirka en miljon kronor.

Tabell 7.6 Uppdragsverksamhet

<i>Tusental kronor</i>			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1998	11 276	11 084	192
Prognos 1999	11 120	12 010	-890
Budget 2000	12 075	13 079	-1 004

Slutsatser

Det ackumulerade överskottet var vid 1998 års utgång 2,7 miljoner kronor. Eftersom fortsatt stort underskott kommer att uppkomma inom examinationsverksamheten beräknas överskottet att behöva tas i anspråk för att nämnden skall kunna uppnå de av regeringen uppställda målen för de olika verksamhetsområdena.

Länsstyrelsernas konkurrensbefrämjande arbete

Länsstyrelserna skall enligt konkurrensförordningen (1993:173) främja konkurrensen. De skall bl.a. informera om konkurrensfrågor, uppmärksamma Konkurrensverket på förhållanden som tyder på överträdelser av konkurrensbestämmelserna, uppmärksamma regleringar som hindrar effektiv konkurrens samt lämna förslag till och, efter samråd med Konkurrensverket, redovisa förslag till avregleringar och andra åtgärder för att undanröja konkurrenshinder i offentlig sektor.

För budgetåret 1999 har två mål angetts för länsstyrelsernas konkurrensfrämjande verksamhet. Enligt det ena målet skall länsstyrelserna var för sig och tillsammans samverka med Konkurrensverket för att bidra till att lösa konkurrensproblem på olika marknader. Det andra målet är att länsstyrelserna skall var för sig och tillsammans vid tillämpningen av olika regler uppmärksamma behov av regeländringar och föreslå ändringar som ökat de små och medelstora företagens möjligheter till etablering och utveckling.

Utöver de två mer generella uppdragen på konkurrensområdet har länsstyrelserna haft två specifika regeringsuppdrag. Det ena uppdraget avsåg utformning av en checklista inriktad på konkurrensaspekten för länsstyrelsernas stöd-givning. Det andra uppdraget avsåg konkurrens-frågor i samband med arkeologiska undersök-ningar.

Resultatbedömning

Samtliga länsstyrelser har i samverkan med Kon-kurrensverket tagit fram en verksamhetsplan för länsstyrelsernas konkurrensfrämjande arbete. Flertalet länsstyrelser har tagit upp konkur-rensproblem på olika marknader eller konkur-rensproblem p.g.a. särskilda förhållanden. Mark-nader som behandlats är bl.a. trafikskolemarknaden, livsmedelsmarknaden med anknytning till offentlig upphandling, grustäkter, CD-marknaden, inrikesflyget och lastbilstransportmarknaden. Vidare har konkur-rensnedvridning p.g.a. offentliga aktörers verk-samhet på konkurrensmarknader granskats.

Även förslag på regelförändringar som kan främja konkurrensen har redovisats av flertalet länsstyrelser.

Slutsats

Verksamheten har utvecklats i positiv riktning och allt fler länsstyrelser har funnit lämpliga ar-betsformer och arbetsområden. Även samarbetet mellan länsstyrelserna och Konkurrensverket har utvecklats positivt till fromma för en effektivise-ring av länsstyrelsernas konkurrensarbete. Trots den positiva utvecklingen måste det konstateras att arbetets omfattning och kvalitet fortfarande varierar icke obetydligt mellan olika länsstyrelser. Delvis kan detta förklaras med länsstyrelsernas begränsade resurser tillsammans med deras splittrade verksamhetsstruktur. Detta innebär att det fortfarande finns en utvecklingspotential vad gäller de flesta länsstyrelser konkurrensfräm-jande arbete.

8 Teknisk forskning och utveckling

8.1 Omfattning

Verksamheten inom området bedrivs av myndigheterna Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) och Rymdstyrelsen vilka initierar och och finansierar forsknings- och utvecklingsprojekt samt tillhandahåller tjänster och resurser som bidrar till näringslivets förnyelse och tillväxt. Inom verksamhetsområdet anvisas också medel avseende bidrag till Sveriges Tekniskvetenskapliga attachéverksamhet (STATT) och Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA).

8.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 8.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
1 214	1 268	1 420	1 273	1 300	1 326

¹ Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Programmen inom verksamhetsområdet har genomförts som beräknat inom givna ramar.

Tekniköverföringen till små och medelstora företag har ökat kraftigt.

Ett ökande antal små och medelstora företag deltar i av NUTEK initierade kompetenscentrum.

Förändringar

NUTEK:s orientering mot satsningar på samverkansprogram högskola – näringsliv förstärks.

NUTEK engageras i genomförande av regionala tillväxtavtal.

Vidgad försöksverksamhet med IUC, Industriella utvecklingscentra.

Den tekniska attachéverksamheten ersätts med nya former för teknisk-vetenskaplig informationsförsörjning.

Mål

Ökad kunskap och kompetens i näringslivet för att därigenom stimulera tillväxt och förnyelse

Prioriteringar

FoU-samverkan och kunskapsöverföring mellan industriforskningsinstitut, högskolor och näringsliv. Vidareutveckling av samverkansformer som bl.a. Industripoler för forskning, IPF, och Aktiv industriell samverkan, AIS.

8.3 Resultatbedömning

De FoU-intensiva företagens behov av nära kontakt med universitetens forskning är stort och ökande. Även många företag som inte är FoU-intensiva behöver i allt större utsträckning få tillgång till avancerad kunskap och kompetens från omvärlden. Detta ger industriforskningsin-

stitut och högskola en stort ansvar för landets kunskapsförsörjning. Den teknisk vetenskapliga informationsförsörjningen tar nya vägar.

De statliga insatserna syftar till att stärka FoU-miljön och att utveckla det nationella innovationssystemet.

8.4 Förändringar

Näringslivets internationella beroende är stort och det växer hela tiden. Det gör samtidigt kraven på den svenska innovationsmiljön och FoU-systemets konkurrenskraft. FoU-systemet får en nyckelroll för kunskapsförsörjning från utlandet.

Utvecklingen inom rymdområdet är ett exempel på dynamiken i utvecklingen och det internationella beroendet. Fordonsindustrin är ett annat aktuellt exempel där produkterna utvecklas mot att bli mobila komplicerade datanätverk.

För att bättre kunna anpassa de närings- och innovationspolitiska instrumenten som regeringen förfogar över till omvärldsförändringarna krävs regelbundna översyner av pågående verksamheter. För närvarande genomförs en utredning om myndighetsstrukturen bland de myndigheter under Näringsdepartementet som främjar FoU och en utredning om statens åtgärder för att främja fler och växande företag.

Förändringar i omvärlden har gjort att de ursprungliga målen för STATT:s verksamhet inte längre kan uppnås med befintlig organisation. Förutsättningarna att ta till sig teknisk kunskap och information från omvärlden har kraftigt förändrats inte minst genom den tekniska utvecklingen. En nyligen genomförd omvärldsstudie bekräftar denna bild och visar på vissa nya vägar. STATT:s verksamhet behöver därför ersättas med nya arbetsätt.

8.5 Prioriteringar

Dessa är främst FoU-samverkan och kunskapsöverföring mellan industriforskningsinstitut, högskolor och näringsliv.

Industriforskning är en viktig form för forskningssamverkan och tekniköverföring. Särskilda insatser görs för de mindre företagen.

De försök som inletts med Industripoler för forskning, IPF, och Aktiv industrisamverkan, AIS, fortsätter. Det är nya samarbetsformer som

innebär vidareutveckling och förnyelse av flera nu pågående samverkansformer. De syftar till att öka företagets kompetens och förmåga att finna och generera ny kunskap samt att integrera den i sina innovationsprocesser.

Kompetenscentrum är en fortsatt prioriterad samverkansform.

Rymd. De långsiktiga satsningarna på rymdverksamhet fortsätter.

Arbetet med att öka effektiviteten inom ESA. De långsiktiga satsningarna på rymdverksamhet fortsätter.

Arbetet med att öka effektiviteten inom ESA, European Space Agency fortsätter liksom översynen av ESA:s industripolitik.

Industriella utvecklingscentra, IUC, är en verksamhet som syftar till att skapa ökad tillväxt inom små och medelstora företag. IUC skall fylla ett tidigare eftersatt behov av en regional aktör som har kompetens legitimitet och förtroende inom teknikområdet. IUC finns f.n. på 11 orter (Malmö, Olofström, Gnosjö, Mariestad, Kalmar, Finspång, Arvika, Karlskoga, Borlänge, Sandviken och Skellefteå). Försöksperioden är nu slut och befintliga IUC får förlängd finansiering med ett år.

En försöksverksamhet föreslås också att inledas med uppstart av nya IUC på 7 orter (Älmhult, Nässjö, Tibro, Strömsund, Östersund, Lycksele, Kalix samt Hultsfred).

8.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för 1998 avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

8.7 Anslag

D1 Teknisk forskning och utveckling

Tabell 8.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
1998	Utfall	630 132	Anslags-sparande	1120 829
1999	Anslag	684 200 ¹	Utgifts-prognos	829 000
2000	Förslag	688 588		
2001	Beräknat	704 334		
2002	Beräknat	718 624		

¹Till följd av förslag på tilläggsbudget i den ekonomiska vårpropositionen 1999 minskades anslaget 5000 tkr

Anslagsförbrukningen och därmed utgiftsprognosen har begränsats av den anslagslimit som beslutats under året för att inte överskrida utgiftstaket.

I regleringsbrev för 1999 ställdes 200 miljoner kronor av anslagssparandet på anslaget D1 Teknisk forskning och utveckling från 1998 till regeringens disposition. Regeringen hemställer att riksdagen medger att högst 5 miljoner kronor av dessa medel får användas för att inledningsvis finansiera en försöksverksamhet som syftar till att vidga IUC-konceptet till tjänstesektorn med ett IUC som riktar sig mot musikområdet.

Från anslaget föreslås 2,5 miljoner kronor överföras till anslaget A1. Närings- och teknikutvecklingsverket förvaltningskostnader för att finansiera utveckling av ett nytt projekthanteringssystem.

Regeringens överväganden

Anslaget avser långsiktiga verksamheter. De föreliggande riktlinjerna och målen bör ligga fast även för 2000.

Medel från anslaget får, med beaktande av för anslaget gällande mål, regler och ändamål användas för medfinansiering av FoU-projekt och FoU-program som hänför sig till regionala tillväxtavtal.

Samverkansprogrammet för forskning och utveckling av mer miljövänliga fordon som beskrivs under utgiftsområde 21 berör också utgiftsområdena 22 och 24. Avsikten är att medel från anslaget D1. Teknisk forskning och utveckling skall avsättas för att delfinansiera projektet under åren 2002-2005.

NUTEK är en av de aktörer med FoU-verksamhet som granskas i en pågående utredning om hur näringsdepartementets myndigheter bättre kan organiseras med hänsyn till deras bidrag till innovationssystemet och därmed till samhällsutveckling och tillväxt.

Resultatbedömning

Regeringen anser att alla program skall ha en väsentlig näringslivsanknytning för att uppnå en effektiv dubbelriktad kunskapsöverföring mellan forskning och företag. En provperiod med program som fångar upp företag som inte tidigare haft kontakter med industriforskningsinstitut och högskolor har genomförts med goda resul-

tat. Den har nu utmynnat i insatser av längre varaktighet.

Internationella utvärderingar visar att kompetensen för att utveckla samverkansprogram är hög inom NUTEK och att förankringen i näringslivet är bred.

Insatser görs för att öka deltagandet av svenska företag i EU:s forsknings- och utvecklingsprogram. Företagen får därigenom tillgång till forskningsresultat som kan utnyttjas för att utveckla den egna verksamheten, något som är nytt för många små och medelstora företag. De får också en ökad FoU-kompetens och en förbättrad teknisk position i förhållande till sina konkurrenter. NUTEK strävar inom det femte ramprogrammet efter att ytterligare stärka sina industriella kontaktnät.

Viktiga generiska områden av stor industriell vikt och utvecklingspotential där NUTEK gör insatser är informationsteknik, bioteknik och materialteknik. Andra områden för insatser är processteknik, miljöteknik, verkstadsteknik, transportteknik och medicinsk teknik. Ytterligare insatsområden är Komplexa tekniska system, mindre företags kompetens och teknikförsörjning, Tjänsteproduktion och IT-användning samt Människa-teknik-organisation. Inom anslaget ryms medel för kompetenscentrum, industriforskningsinstitutens kollektiva forskningsprogram samt särskilda program för fordonsteknik, flygteknik, IT-verkstadsteknik, träåvarubaserad industri och livsmedelsteknik. Det fordonstekniska programmet går in på sitt fjärde år av en femårig förlängning. Anslagets storlek är 30 miljoner kronor per år. Medel anvisas också för deltagande i ett skogstekniskt forskningsprogram, det europeiska FoU-samarbetet EUREKA och för åtgärder som syftar till att stimulera svenskt deltagande i EU:s ramprogram för forskning och utveckling. Dessutom inryms medel för att främja s.k. industriretur från sådan forskning som bedrivs vid stora utländska forskningsanläggningar där Sverige är medfinansierad.

Det IT-verkstadstekniska programmet är inne på sitt tredje år i en treårig försöksperiod. En utvärdering har gjorts under 1999 som visar på mycket lovande resultat som bl.a. innebär att nya tvärvetenskapliga forskningsprojekt etableras. I avvaktan på regeringens ställningstagande till närings/forskningspolitiken under 2000 görs dock nu inga stora förändringar utan programmet förlängs med ett år under vilket den fortsatta verksamheten planeras. Även det flygtekniska programmet förlängs med ett år.

De senaste årens förändringar av finansieringssystemet för nationell forskning och utveckling har lett till en gradvis förändring av NUTEK:s roll. Större tyngd läggs på att bidra till näringslivets kompetensbehov, tekniköverföringsinsatser och olika samverkansprojekt. Tekniköverföringsinsatser kan numera finansieras även via sådana aktörer som ligger utanför industriforskningssystemet såsom högskolor och andra institut exempelvis SP, Sveriges Provnings och forskningsinstitut AB.

Kraven på vad som skall finansieras från anslaget har ökat kraftigt. Vissa omprioriteringar av ovanstående insatser är därför att vänta. Flera nu pågående utredningar och utvärderingar kommer att ge regeringen omfattande underlag för sitt ställningstagande längre fram.

Finansieringen av industriforskningen sker i samverkan med Stiftelsen för kunskaps och kompetensutveckling, KK-stiftelsen som delfinansierar omstrukturering och långsiktig kompetensuppbyggnad främst inom ramen för ett med staten gemensamt ägt holdingbolag, Ireco Holding AB. Stiftelsen finansierar denna verksamhet under 1997- 2000 med 400 miljoner kronor och staten med ytterligare 125 miljoner kronor för åren 2001 - 2002.

Staten finansierar dessutom industriforskning via NUTEK med ca 250 miljoner kronor årligen.

NUTEK har inlett ett arbete som syftar till att utröna förutsättningarna för nya samverkansformer för FoU som finansieras gemensamt mellan staten och näringslivet. Försöken med Aktiv industriell samverkan, AIS, och Industri-poler för forskning IPF, är ett led i detta arbete. IPF innebär att medvetandegöra företagen om den stora potential som ligger i gemensamt utnyttjande av resurser för kvalificerad och dyrbar forskning och utveckling.

En minskning av anslagssparandet har inletts. Takten i denna minskning påverkas dock av de utgiftsbegränsningar som varit nödvändiga för att inte överskrida utgiftstaket för 1999. 200 miljoner kronor av anslagssparandet hänför sig till medel som överförts till regeringens disposition och därför inte disponeras av myndigheten.

I regleringsbrev för 1999 ställdes nämnda 200 miljoner kronor av icke uppbundet anslagssparande till regeringens disposition. Del av dessa medel avses användas för finansiering av försöksverksamhet som innebär en vidgning av nätverket av Industriella utvecklingscentra, IUC, under år 2000. Finansiering av IUC inom tjänstesektorn/musikområdet med 5 miljoner kronor från detta anslag kräver emellertid ett godkännande av riksdagen. Regeringen avser att återkomma till den fortsatta omfattningen och finansieringen av IUC-verksamheten nästkommande år efter en översyn av verksamheten.

Bemyndiganden

För budgetåret 1999 har regeringen i likhet med tidigare budgetår av riksdagen bemyndigats att godkänna avtal och beslut som rör teknisk forskning och utveckling m.m. vilka innebär åtaganden för flera budgetår. Även under budgetåret 2000 bör det finnas möjlighet att för delar av verksamheten göra ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga FoU-program. Det bör ankomma på regeringen att utfärda närmare föreskrifter för medlens användning. Följande tabell visar en bedömning vid ingången av 2000.

Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tabell 8.3 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Miljoner kronor

	2000 utfall	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	725	500	345	270	
Nya förpliktelser	590	620	620		
Infriade förpliktelser*	815	775	695		
Utestående förpliktelser vid årets slut	500	345	270		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	500	425	270	200	135

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Revisionen är utan anmärkning men pekar på att årsredovisningen för området NUTEK-teknik är väl omfattande. Regeringen avser därför att se över regleringsbrevets omfattning, särskilt vad avser åiterrapporteringskraven.

Slutsatser

Anslaget avser främst långsiktiga verksamheter. De föreliggande riktlinjerna och målen bör ligga fast i avvaktan på de mer genomgripande ställningstaganden regeringen ämnar göra under år 2000.

För att uppfylla de ställda målen bör NUTEK även fortsatt initiera och stödja forskning och utveckling med tyngdpunkt på forskningssamverkan näringsliv högskola. Insatserna för att stärka näringslivsrelevansen och tvärvetenskapliga initiativ inom FoU-systemet bör fortsatt utvecklas.

Satsningen på att vidareutveckla aktiva samverkansformer med näringslivet drivs vidare och en ny försöksverksamhet med IPF, Industripoler för forskning, inleds. Dessa innebär en ny form av samverkan inom industriforskningen som förutom forskningssamarbete också innehåller internationell kunskapsbevakning för att säkerställa företagets tillgång till spjutspetsteknologi från utlandet.

Programmet IT i verkstadsindustrin har visat sig framgångsrikt när det gäller ökad samverkan högskola- näringsliv och tvärvetenskapligt forskningsarbete. En utvärdering föreslår att det breddas på det nationella planet och dessutom får en mer utvecklad anknytning till EU:s femte ramprogram. Programmet förlängs nu med ett år för planering och initiering av den fortsatta verksamheten med hänsyn till den pågående översynen.

Det flygtekniska programmet förlängs med ett år och utvärderas samtidigt.

Befintliga IUC får förlängd finansiering med ett år. Nysatningar med ytterligare IUC inleds. Ett IUC på musikområdet finansieras engångsvis för 2000 med 5 miljoner kronor från anslagssparandet under anslaget D1. Teknisk forskning och utveckling. Den förlängda finansieringen och nysatningarna på IUC måste anmälas till Europeiska kommissionen i enlighet med EG:s regler

om statsstöd. Åtgärderna kan verkställas efter kommissionens godkännande.

I Öresundsrapporten som presenterades aviserades gemensamma svenska och danska initiativ för att främja tekniskt utvecklingsarbete i Öresundsregionen. Systemet kommer att administreras av NUTEK och Ehrvervsfremmestyrelsen. NUTEK bör därför få möjlighet att bevilja FoU-anslag även till utländska deltagare i sådant samarbete. Det bör ankomma på regeringen att utfärda de närmare föreskrifterna för verksamheten.

Tabell 8.4 Anslagsutvecklingen

Tusentals kronor	
Anslag 1999	689 200
Pris-och löneomräkning	1 888
Överförts till anslaget A1	-2 500
Förslag 2000	688 588

D2 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader

Tabell 8.5 Anslagsutveckling

Tusentals kronor				
1998	Utfall	14 328	Anslags-sparande	115
1999	Anslag	14 465	Utgifts-prognos	14 580
2000	Förslag	15 024		
2001	Beräknat	15 251		
2002	Beräknat	15 488		

Rymdstyrelsen är en av de aktörer med FoU-verksamhet som granskas i en pågående utredning om hur näringsdepartementets myndigheter bättre kan organiseras med hänsyn till deras bidrag till innovationssystemet och därmed till samhällsutveckling och tillväxt.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 356 000 kr.

Tabell 8.6 Beräkning av anslaget för 2000

Tusentals kronor	
Anslag 1999	14 465
Pris-och löneomräkning	203
Justering av premier för statens avtalsförsäkringar	356
Förslag 2000	15 024

D3 Rymdverksamhet

Tabell 8.7 Anslagsutvecklingen

Tusentals kronor				
1998	Utfall	534 672	Anslags- sparande	11 369
1999	Anslag	529 568	Utgifts- prognos	540 937
2000	Förslag	534 493		
2001	Beräknat	545 076		
2002	Beräknat	556 632		

Regeringens överväganden

Anslaget avser långsiktig verksamhet. De nuvarande målen bör ligga fast även för år 2000.

Resultatbedömning

Verksamhetsmål för Rymdstyrelsen är att bidra till att stärka

- konkurrenskraften i svensk rymdindustri,
- den rymdanknutna näringsverksamheten i Kirunaregionen,
- användningen av rymdteknik inom för samhället viktiga områden.

Dessa mål uppfylls genom insatser för rymdforskning, fjärranalys, industriutveckling samt genom deltagande i det europeiska rymdsamarbetet inom European Space Agency, ESA och Sveriges bilaterala samarbete främst med Frankrike.

Utmärkande för rymdverksamheten är nödvändigheten av internationellt intellektuellt och finansiellt samarbete samt de ofta mycket långa genomloppstiderna för projekten.

Rymdforskningen avser studier med rymdbaserad utrustning av jordens atmosfär, magnetosfär och jonosfär, av solsystemets egenskaper samt av strukturer och processer i universum som helhet. Till rymdforskningen räknas också

den forskning som för sitt genomförande kräver tyngdlöshet eller s.k. mikrogravitation. Den svenska rymdforskningen sker sedan länge i internationell samverkan. Inom ramen för ESA deltar svenska forskargrupper i program som genomförs med utnyttjande av satelliter, sonder, ballonger m.m.

Under 1998 har två sondraketer sänts upp från Esrange utanför Kiruna för studier av den övre atmosfären inom ramen för det internationella projektet NLTE. Analyser av gjorda mätningar på 70 till 130 km höjd är av intresse för förståelsen av den kemi som ligger bakom bl.a. ozonut-tunning. Projektet leds av Meteorologiska institutionen vid Stockholms universitet. Vidare har de två första i en serie ballonger för studier av klimatologi i stratosfären sänts upp från Esrange. Projektet, benämnt Skerries, inbegriper mätningar av CFC (freoner), vattenånga och ozon. Det har bäring på frågeställningar kring klimatu-utveckling samt hur denna påverkas av människan och av förändringar av solaktiviteten.

Sveriges andra mikrosatellit, Astrid 2, sändes upp i december 1998 och har lämnat data rörande magnetosfären och norrskenets uppkomst som analyseras av forskargrupper i Sverige, Danmark, Tyskland och USA. Arbetet med att färdigställa den mycket komplexa forskningssatelliten Odin har försenats. Uppsändning av Odin beräknas ske under första halvåret 2000.

Mål för fjärranalysprogrammet är att dels stödja forskning samt metod- och teknikutveckling, dels föra ut fjärranalystekniken att användas för samhällliga tillämpningar. Under år 1995 startade Rymdstyrelsen fyra långsiktiga och målinriktade programområden, miljöövervakning, topografisk kartläggning, skogsbruk och meteorologi. Användarna har engagerats i programmen och deras medverkan har successivt ökat. Slutresultat från dessa programområden kommer att redovisas under 1999. De största insatserna på fjärranalysområdet görs i internationellt samarbete såväl inom ESA:s fjärranalysprogram som i bilateralt samarbete med Frankrike.

Sverige har också varit välrepresenterat inom EU:s fjärde ramprogram, Environment and Climate. Sverige har som enda EU-land slutit avtal med Space Applications Institute, vilket ingår i EU:s forskningsorgan JRC.

En utvärdering av hela fjärranalysprogrammet kommer att redovisas under år 1999.

Industriutveckling sker inom alla Rymdstyrelsens program som innehåller industriarbete. I syfte att långsiktigt höja industrins kompetens

inom dess specialområden har därutöver ett nationellt, med industrin samfinansierat, industriutvecklingsprogram inrättats. Program pågår bl.a. för att utveckla ett nytt sätt att bygga elektronik dels för höga frekvenser (20-30 GHz) dels med mycket hög integrationsgrad, s.k. ASIC-teknik. Andra program syftar till att öka kunnandet om kompositstrukturer och tillverkningsteknologi för kylda högtrycksmunstycken för raketmotorer.

Huvuddelen av den svenska rymdverksamheten bedrivs inom ramen för ESA. Ca 80% av anslaget avser betalningar till ESA. ESA-samarbetet sker inom såväl obligatoriska som frivilliga program. De obligatoriska programmen, som utgör stommen i ESA:s verksamhet, omfattar basverksamhet samt det vetenskapliga programmet. Tyngdpunkten i samarbetet avser dock långsiktiga utvecklings- och tillämpningsprogram inom bl.a. fjärranalys och telekommunikation samt rymdtransporter genom Ariane-programmet. Inriktningen på det svenska deltagandet i ESA-programmen bestäms i stor utsträckning av den speciella kompetens som utvecklats hos företag och forskare under en lång rad av år.

Arbetet med att öka effektiviteten inom ESA fortsätter liksom översynen av ESA:s industripolitik.

Vid ett möte med ESA:s råd på ministernivå i maj 1999 fattades beslut om bl.a. inriktningen av det framtida rymdsamarbetet mellan medlemsländerna inom ESA och mellan ESA och EU samt om ett antal långsiktiga program. Det rådde stor samstämmighet mellan medlemsländerna om behovet av fortsatta gemensamma europeiska insatser för forskning och utveckling av rymdtillämpningar. Dessa insatser måste vara långsiktiga, också innebärande ett ökat långsiktigt engagemang för medlemsländerna. Beslut togs beträffande resursnivån för de obligatoriska programmen innebärande att kostnaderna förväntas minska något under kommande år. Beslut togs vidare om utvecklingsprogram avseende bl.a. fjärranalys och förbättring av Ariane-raketens lyftkapacitet. Vidare beslöts om att påbörja definitionsfasen av det s.k. Galileo-projektet i samarbete med EU. Galileo syftar till att utveckla ett europeiskt system för navigering, som på sikt skall ersätta eller komplettera det nuvarande amerikanska militära systemet GPS.

Rymdstyrelsen redovisar årligen utvecklingen inom svensk rymdindustri i form av indikatorer för lönsamhet, omsättning, teknik- och investeringsnivå samt andelen öppen internationell för-

säljning. Redovisningen baseras på en årlig enkät till ett 15-tal svenska företag som är direktleverantörer till rymdprojekt. Redovisningen för år 1998 visar att den sammanlagda omsättningen, beräknad i fasta priser, har ökat med ca 5% jämfört med år 1997. Lönsamheten mätt som bruttomarginal låg år 1998 för medianföretaget inom intervallet 3 - 6%, vilket är oförändrat jämfört med år 1997.

Basen för rymdföretagens verksamhet är i stor utsträckning deltagande i internationella utvecklingsprojekt framför allt inom ESA. Andelen öppen internationell försäljning är dock ökande och beräknas för de största företagen uppgå till ca 40% av omsättningen. Detta visar att den svenska rymdindustrins kompetens och konkurrensförmåga är ökande och att företagen kan konkurrera på den öppna internationella marknaden. Exempel på detta är att Saab Ericsson Space gjort inbrytningar på den amerikanska marknaden inom rymdområdet.

Den svenska rymdindustrin är i huvudsak komponent- och apparatleverantör till större systemleverantörer i Europa. Under 1998 har omstrukturering av den europeiska rymdindustrin fortsatt och systemföretagen i Europa är nu samlade i två stora grupper. De svenska företagen står utanför dessa grupper, vilket innebär en svårare konkurrenssituation i Europa men också större möjligheter på marknader utanför Europa.

Under år 1998 erhöll svenska högteknologiföretag ESA-kontrakt till ett värde motsvarande 400 miljoner kronor. Kontrakten fördelades på 12 företag, institut och högskoleinstitutioner. Utfallet vad gäller ESA-kontrakt för ett enskilt år är beroende av när ESA placerar stora kontrakt hos europeisk huvudleverantörer och vilka underkontrakt de svenska företagen då får.

Rymdverksamheten har en positiv inverkan på näringsverksamheten i Kiruna. ESA-samarbetet är en bas för denna verksamhet. Inom ramen för Rymdstyrelsens forskningsprogram finansieras också forskningsprojekt vid bl.a. Institutet för rymdfysik och Miljö- och rymdforskningsinstitutet, MRI, i Kiruna. Antalet direkt sysselsatta i rymdverksamhet i Kiruna-området uppgår till ca 400 personer, vilket är i stort oförändrat jämfört med år 1997.

Samarbetet mellan ESA som teknikansvarig och EU som beställare utvecklas ytterligare i syfte att snabbare nå tillämpningar med relevans för EU:s olika politikområden, som t.ex. telekommunikationer, system för navigation, över-

vakning av jordbruk och miljö. Det nämnda Galileo-projektet är ett exempel.

Bemyndiganden

För budgetåret 1999 har regeringen, i likhet med tidigare budgetår, av riksdagen bemyndigats att godkänna avtal och beslut, som rör rymdverksamhet, vilka innebär åtaganden för flera budgetår. Ingående bemyndigandeskuld år 2000 beräknas till 1594 miljoner kronor. Även under

budgetåret 2000 bör det skapas möjlighet att för delar av verksamheten göra ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga program under en flerårig planeringsperiod. Regeringen bör därför av riksdagen bemyndigas att under budgetåret 2000 få fatta beslut om stöd till rymdverksamhet som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1400 miljoner kronor efter år 2000.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Tabell 8.8 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Miljoner kronor

	2000 utfall	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	1594	1347	1333	994	
Nya förpliktelser	331	493	170		
Infriade förpliktelser*	578	507	509		
Utestående förpliktelser vid årets slut	1347	1333	994		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	1400				

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 1998.

Slutsatser

Regeringen bedömer att rymdverksamheten i allt väsentligt bedrivits på ett ändamålsenligt sätt och att de resultat som uppnåtts väl svarar mot de fastställda målen.

Resultatbedömningen har inte föranlett förändringar i de övergripande målen. Rymdverksamhet är av långsiktig karaktär och dess resultat syns främst på längre sikt. De gällande målen bör ligga fast i avvaktan på de mer genomgripande ställningstaganden regeringen ämnar göra under år 2000.

Tabell 8.9 Beräkning av anslaget för 2000

Tusentals kronor

Anslag 1999	529 568
Pris- och löneomräkning	4 925
Förslag 2000	534 493

D4 Bidrag till Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet

Tabell 8.10 Anslagsutveckling

År	Utfall	29 892	Anslags-sparande	
1998	Utfall	29 892		
1999	Anslag	29 892 ¹	Utgifts-prognos	29 892
2000	Förslag	29 892		
2001	Beräknat	29 892 ¹		
2002	Beräknat	29 892 ²		

¹ Varav x tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1999.

1. Motsvarar 29392 tkr i 2000 års prisnivå

2. Motsvarar 28816 tkr i 2000 års prisnivå

Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet (STATT) är en offentlig stiftelse med svenska staten och Ingenjörsvetenskapsakademien som stiftare. Syftet med verksamheten är enligt stadgarna att genom insamling, analys och överföring av teknisk information från utlandet bidra till Sveriges tekniskt industriella utveckling.

STATT har under senare år inriktat den anslagsfinansierade verksamheten på framför allt

teknikpolitiska analyser som syftar till att ge beslutsunderlag för utformning av teknikpolitik.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Resultaten från STATT:s verksamhet består av nätverksuppbyggnad och ett stort antal skriftliga rapporter huvudsakligen från de länder där stiftelsen är verksam. Attachéerna besöker dessutom regelbundet Sverige och förmedlar information vid olika möten och konferenser.

Omvärlden har under en följd av år förändrats och dessutom i en allt snabbare takt. Teknikens utveckling har gjort det svårt eller i stort sett omöjligt för företag att ta till sig teknikens senaste framsteg via ombud. Allmän information från hela världen har genom bl.a. Internet blivit också i praktiken allmänt tillgänglig.

Styrelsen för STATT har beslutat att avveckla konsultverksamheten av konkurrensneutralitets-skäl. Teknikpolitiska analyser utförs även av andra statliga organ.

Behovet av teknisk-vetenskaplig informationsförsörjning är stort och ökande. Det är därför av största vikt att de medel som satsas inom området ger största möjliga utbyte. Regeringen har låtit genomföra en internationell studie över hur andra länder inom OECD-området löser frågor kring teknisk-vetenskaplig informationsförsörjning. Studien visar exempel på att nya lösningar måste utvecklas om det ursprungliga ändamålet ska kunna uppfyllas.

Slutsatser

Regeringen avser att under år 2000 inleda strukturförändringar i den svenska modellen för teknisk vetenskaplig informationsförsörjning. Styrelsen och de anställda vid STATT har informerats om att verksamheten i nuvarande form inte kommer att få fortsatt finansiering utan att medlen kommer att styras över mot nyutvecklade sätt att tillgodose Sveriges behov av teknisk vetenskaplig information. Ett utvecklingsarbete har inletts i vilket också ingår att ta tillvara uppbyggda värden och verksamhet inom STATT som även framgent kan bidra till att det ursprungliga målet kan uppnås. Utvecklingsarbetet ska syfta till att skapa kommunikationsvägar över vilka spetskunnande kan överföras. Ett

flertal olika lösningar kan bli aktuella och kommer att övervägas i samband med pågående översyner av FoU-systemet och åtgärder för att främja fler och växande företag. Regeringen avser att närmare precisera sådana under år 2000.

Regeringen föreslår för år 2000 ett oförändrat anslag. Det bör ankomma på regeringen att besluta om den närmare fördelningen av medlen.

D5 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien

Tabell 8.11 Anslagsutveckling

1998	Utfall	5359	Anslags-sparande	0
1999	Anslag	5359	Utgifts-prognos	5359
2000	Förslag	5359		
2001	Beräknat	5359 ¹		
2002	Beräknat	5359 ²		

¹ Varav x tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1999.

1. Motsvarar 5269 tkr i 2000 års prisnivå.

2. Motsvarar 5166 tkr i 2000 års prisnivå.

Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) är ett samfund av invalda ledamöter som är verksamma inom teknik, vetenskap, industriell produktion och ekonomi. IVA:s huvuduppgift är att till samhällets gagn främja ingenjörsvetenskap och näringsliv. Verksamheten inriktas på att följa, analysera och informera om den tekniska och industriellt-ekonomiska utvecklingen, samt att skapa och initiera samverkan mellan olika teknikområden.

Från anslaget lämnas statens bidrag till grundläggande verksamhet, som till exempel IVA:s ledningsfunktion, utredningsverksamhet, utlands- och informationsverksamhet samt ekonomiverksamhet.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

IVA:s verksamhet bidrar till att stärka och utveckla Sveriges industriella kompetens och konkurrenskraft.

IVA genomför värdefulla utredningar och lämnar synpunkter som underlag till utformningen av FoU-politiken. Dess omfattande nationella och internationella kontaktnät är av stort

betydelse för information till regeringen om utvecklingstendenser och strömningar inom näringslivet.

IVA leder den pågående statliga satsningen på programmet teknisk framsyn.

För budgetåret 2000 beräknas bidraget till IVA:s grundläggande verksamhet till oförändrat belopp.

9 Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

9.1 Omfattning

Inom verksamhetsområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande redovisas ett antal olika verksamheter. Kommerskollegium är central myndighet på det handelspolitiska området. Sveriges exportråd drivs gemensamt av staten och Sveriges Allmänna Exportförening och är centralt serviceorgan för exportfrämjande åtgärder. Inom ramen för detta anslag ingår medel för satsningar på små och medelstora företag genom Marknadsplats Europa och genom insatser för informationsteknik. AB Svensk Exportkredit (SEK) tillhandahåller medel- och långfristiga exportkrediter, bl.a. inom ramen för särskild statsstödd exportkreditgivning. Delegationen för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA) är central myndighet för investeringsfrämjande åtgärder. Vidare omfattar verksamhetsområdet ett anslag för näringslivsriktade satsningar i Östersjöregionen (Östersjö-miljard 2). Exportkreditnämnden (EKN) har till uppgift att främja exporten genom att utfärda olika typer av garantier, i synnerhet exportkreditgarantier. Inom verksamhetsområdet redovisas även avgifter till internationella handelsorganisationer.

9.2 Utgiftsutveckling

Tabell 9.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor

Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts-prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
248	413	374	403	599	512

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen och förslag till tilläggsbudget i samband med statsbudgeten för budgetåret 2000.

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

De verksamheter som redovisas inom detta verksamhetsområde har hållit sig inom den totala budgetramen. EKN, som inte finansieras via anslag, visar ett överskott på 0,3 miljarder kronor för år 1998.

Mål

Målet för verksamhetsområdet är att medverka till genomförandet av en effektiv inre marknad, ett öppet och starkt multilateralt handelssystem, ökad svensk export samt ökade utländska

direktinvesteringar i Sverige. Målet är vidare att medverka till ekonomisk utveckling och ett ökat välbefinnande i Östersjöregionen.

Prioriteringar

Regeringen prioriterar särskilt insatser för att främja de små och medelstora företagens handel. Särskilda exportsatsningar på IT och miljöområdet, framför allt för små och medelstora företag, skall genomföras. De svenska företagens position i Östersjöregionen skall stärkas och förutsättningarna för svenska företags deltagande i utvecklingen av regionens näringsliv skall förbättras.

9.3 Resultatbedömning

9.3.1 Tillståndet och utvecklingen inom området

Sverige är ett utrikeshandelsberoende land. Exporten står för ca 45 procent av BNP och spelar en avgörande roll för tillväxten i den svenska ekonomin.

Importen är av stor betydelse för att tillfredsställa behovet av insatsvaror till industrin samt för att tillhandahålla konsumtionsvaror. Samtidigt spelar importen en viktig roll för att upprätthålla en väl fungerande konkurrens och medverka till att hålla inflationen nere.

Likaså är de utländska direktinvesteringarna mycket betydelsefulla för den ekonomiska utvecklingen. Den globala konkurrensen om dessa investeringar ökar.

Under 1998 ökade den svenska varuexporten med 6 procent och varuimporten med 8 procent i värde. Exporten gick främst till EU-länderna (58 procent). Exportandelarna ökade snabbast till EU samt Nord- och Sydamerika.

EU-länderna stod under året även för den värdemässigt största andelen av svensk import (70 procent, inklusive viss import från tredje land då varor som införts från andra EU-länder saknar uppgift om ursprungsland).

Tjänsteexporten ökade under samma tid med 4 procent och importen med 10 procent.

Under 1998 uppgick inflödet av utländska direktinvesteringar i Sverige till ca 154 miljarder

kronor, nära nog en fördubbling i förhållande till 1997, då motsvarande inflöde uppgick till 83 miljarder kronor. Utflydena av direktinvesteringar från Sverige uppgick under samma perioder till 179 respektive 96 miljarder kronor. Liksom i andra industrialiserade länder förklaras den största delen av företags förvärv och fusioner.

Av detta följer att Sverige har ett starkt intresse av att marknader hålls öppna för handel och investeringar på alla nivåer. Utvecklingen av EU:s inre marknad är av stor vikt, liksom fortsatta framsteg på global nivå. De möjligheter som detta ger till ökad export och den prispress som uppstår på importsidan kan lämna ett viktigt bidrag till den samhällsekonomiska utvecklingen i form av icke inflationsdrivande tillväxt.

EKN hade vid halvårsskiftet 1999 utestående förbindelser (pågående affärer) för 44 miljarder kronor och utestående utfästelser (offerter) för drygt 97 miljarder kronor. Omfattningen av verksamheten visar under senare år en påtaglig ökning.

9.3.2 De viktigaste statliga insatserna inom området

Inom programmen Marknadsplats Europa och Informationsteknik har Kommerskollegium inlett arbetet på två nya områden. Det ena området är att främja handeln i Östersjöregionen genom att relevant information tillhandahålls på Internet på ett lättillgängligt sätt. Det andra området är att tillsammans med berörda myndigheter och näringslivsorganisationer vidta särskilda åtgärder för att öka medvetandegraden hos svenskt näringsliv, främst små och medelstora företag, om betydelsen av ett aktivt deltagande i offentlig upphandling.

Exportrådet har som centralt serviceorgan aktivt genomfört åtgärder för att främja svensk export, bl.a. genom att förse svenskt näringsliv, främst små och medelstora företag, med information om exportmöjligheter och handelsteknik.

SEK:s verksamhet inom exportfinansiering har utgjort ett viktigt bidrag för att stärka svensk industris internationella konkurrenskraft.

Arbetet vid Delegationen för utländska investeringar i Sverige inriktades under år 1998 främst på att stärka den proaktiva projektverksamheten, utveckla ISA:s investerarservice och länderverksamhet, samt fördjupa samarbetet med regionala och lokala aktörer. Under första

halvåret 1999 har verksamheten i huvudsak inriktats på säkerställandet av resultat i form av beslut om etableringar samt införandet av en modell för att följa upp och utvärdera uppnådda resultat.

Riksdagen beslutade våren 1998 att anslå ytterligare 1 miljard kronor för näringslivssatsningar i Östersjöregionen.

Det internationella samarbete inom EU och OECD rörande statsstödd exportfinansiering, som EKN deltar i, har under 1998 och 1999 lett till förändringar beträffande garantigivning som minskar snedvridningen av konkurrensen.

9.3.3 Effekterna av de statliga insatserna

En effektiv handläggning vid Kommerskollegium av ärenden om tullåttnader har bidragit till en minskad tullbelastning för näringslivet.

Genom ett centralt exportfrämjande har små och medelstora företag fått tillgång till kvalificerad efterfrågestyrd exportinformation och rådgivning i flera steg i exportprocessen.

Under år 1998 har ISA bidragit i varierande grad till ett 90-tal etableringar av utländska företag i Sverige. Under första halvåret 1999 bidrog myndigheten till drygt 50 etableringar.

EKN:s garantigivning, liksom SEK:s exportkreditgivning, har medverkat till att svenska exportföretag kan offerera likvärdiga villkor i den internationella konkurrensen om exportkontrakten.

9.3.4 Regeringens slutsatser

Regeringen bedömer att verksamheterna inom området för utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande har uppfyllt målen för verksamhetsområdet samt bidragit till att stärka näringslivets tillväxt och internationella konkurrenskraft.

9.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för år 1998 avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

9.5 Anslag

E1 Kommerskollegium

Tabell 9.2 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor				
1998	Utfall	45 344	Anslags-sparande	1 662
1999	Anslag	53 640	Utgifts-prognos	55 342
2000	Förslag	56 776		
2001	Beräknat	57 646 ¹		
2002	Beräknat	58 562 ¹		

¹ Motsvarar 56 776 tkr i 2000 års prisnivå

Kommerskollegium är central förvaltningsmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik. Kollegiet skall verka för en väl fungerande inre marknad och ett öppet och starkt multilateralt handelssystem och fortsatt liberalisering av handeln.

Kommerskollegium är funktionsansvarig myndighet för funktionen Utrikeshandel inom civilt försvar.

Utöver det egna anslaget har myndigheten tillförts medel från anslaget E2 Exportfrämjande verksamhet inom utgiftsområde 24. Dessa medel avses användas för insatser inom programmen Marknadsplats Europa och Informationsteknik.

Med anledning av en förändring av anslagsförordningen fattade regeringen den 10 juni 1999 beslut om hur det utgående anslagssparandet, som översteg tre procent av anslaget för 1998, skall disponeras. Beslutet innebar att anslagssparandet skall disponeras av myndigheten. Anslagssparandet avses användas för delfinansiering av den skuld som Kommerskollegium har till Statens fastighetsverk.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Kommerskollegiums analyser och övriga insatser under år 1998 bidrog till att Sverige under perioden kunde driva på utvecklingen mot en bättre fungerande inre marknad inom EU och verka för fortsatta handelsliberaliseringar såväl regionalt som multilateralt, särskilt inför de globala handelsförhandlingar som planeras börja år 2000 inom Världshandelsorganisationen (WTO).

Arbetet med att granska och påverka utformningen av utländska och svenska tekniska regler och regelförslag, så att dessa inte hindrar handeln, var under år 1998 framgångsrikt genom bl.a. en ökad aktivitet i förhållande till andra länders anmälningar till EU-kommissionen.

Kommerskollegium har uppfyllt sitt effektivitetsmål att inom fem arbetsdagar handlägga licensärenden på industrivaruområdet. Den effektiva handläggningen av ärenden om tulllätnader har bidragit till en minskad tullbelastning för näringslivet.

Vad gäller EU:s yttre handelspolitik utgjorde Kommerskollegiums utredningar ett centralt beslutsunderlag för utrikesdepartementet inför Sveriges agerande i EU. Detta gäller även den process som påbörjats inom WTO för att förbereda organisationens tredje ministermöte i Seattle i slutet av 1999. Kollegiets yttranden utgjorde bas för svenska ställningstaganden inom ramen för de 30-tal anslutningsförhandlingar med länder som t.ex. Kina, Ryssland och Saudiarabien som pågår i WTO. Likaså var kollegiets utredningar ett oumbärligt instrument för svenskt agerande på antidumpningsområdet.

När det gäller arbetet med att förenkla och effektivisera de internationella handelsprocedurerna har kollegiet fått en ökad roll i och med bildandet av den informella arbetsgruppen i WTO. Kollegiet har medverkat i revisionen av WTO-avtalet om kontroll före skeppning (PSI). Avstämning av det svenska agerandet i dessa och andra fora har skett i Handelsprocedurrådet.

Vad gäller funktionen Utrikeshandel inom civilt försvar redovisar kollegiet att förmågan inom funktionen är "icke godtagbar" vid utgången av år 1998. Enligt propositionen Förändrad omvärld - omdanat försvar (prop.1998/99:74, bet. 1998/99:FöUO5, rskr. 1998/99:224) skall det civila försvaret anpassas till det nya säkerhetspolitiska läget. För funktionen Utrikeshandel har förutsättningarna därmed förändrats, bl.a. genom en förlängd anpassningsperiod för beredskapsåtgärder på 1, 5 resp. 10 år. Mot bakgrund av detta gör regeringen bedömningen att det finns förutsättningar för att funktionen skall uppnå en god förmåga i enlighet med de nya tidsramar som propositionen medger. Beslut om en utredning som skall se över helheten när det gäller planeringen för civilt försvar fattades av regeringen den 23 juni 1999 (Dir. 1999:63).

Kommerskollegium har tidigare fungerat som handelshindermyndighet med bevakning av den fria varurörligheten. Den 1 oktober 1997 utsågs

kollegiet till samordningscentral med ansvar för kontakterna med den Europeiska kommissionen och andra medlemsländer samt till nationell kontaktpunkt med ansvar för att ta hand om anmälda problem från företag och enskilda personer. Mandatet har därigenom vidgats till att omfatta de tre övriga friheterna, dvs. den fria rörligheten för tjänster, kapital och personer. Detta har inneburit intensiva informations- och marknadsföringsinsatser samt handläggning av handelshinderärenden inom EU. I ett antal fall ledde kollegiets arbete till att oklarheter reddes ut eller att handelshinder undanröjdes. Många problem visade sig vara svåra att lösa på grund av att principen om ömsesidigt erkännande inte fungerar som avsett.

Kommerskollegium lämnar kvartalsvis rapportering av de problem på den inre marknaden som inkommer till kollegiet. Åtterrporteringskravet är viktigt eftersom det ger en tydlig indikation på vilka sektorer som inte fungerar och därför i förlängningen bör vara föremål för politiska åtgärder. Genom information blir handelshinder synliga och möjligheter ges att åtgärda de hinder för import och export som företagen möter, vilket stärker näringslivets tillväxt och internationella konkurrenskraft.

Slutsatser

Tabell 9.3 Beräkning av anslaget för 2000

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 1999	53 640
Pris- och löneomräkning	356
Justering av premier	2 780
Förslag 2000	56 776

Kommerskollegiums insatser på handelspolitikens område som utredningsinstans och handelshindermyndighet på den inre marknaden har bidragit till att svenska intressen har tagits tillvara på ett effektivt sätt i det internationella arbetet.

Regeringen fäster också stor vikt vid de utredningar som Kommerskollegium gör avseende handelspolitiken mot länder utanför EU. Dessa är betydelsefulla för Sveriges bidrag till utformningen av EU:s handelspolitik mot omvärlden.

Regeringen bedömer att funktionen Utrikeshandel inom civilt försvar kommer att uppnå en god förmåga.

Arbetet med att bygga upp en fungerande samordningscentral och en nationell kontaktpunkt är viktigt för den inre marknadens funktion.

Kommerskollegium kommer att få en ökad arbetsbörda i samband med att WTO-förhandlingarna startar och i samband med att Sverige närmar sig ordförandeskapet i EU. Det är centralt att kollegiet upprätthåller sin kompetens för att utföra utredningar på den globala handelspolitikens allt bredare område. I detta sammanhang fäster regeringen stor vikt vid kollegiets nyligen utökade kontakter med det civila samhället.

Basanslaget föreslås bli oförändrat jämfört med föregående år. Vid anslagsberäkningen har teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 2,78 miljoner kronor.

E2 Exportfrämjande verksamhet

Tabell 9.4 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1998	Utfall	127 656		0
1999	Anslag	159 156 ¹		157 656
2000	Förslag	178 656		
2001	Beräknat	173 656		
2002	Beräknat	135 656		

¹Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med statsbudgeten för budgetåret 2000.

Sveriges Exportråd drivs sedan 1972 gemensamt av staten och Sveriges Allmänna Exportförening. Exportrådets verksamhet grundar sig på ett avtal mellan de båda huvudmännen. Nu gällande avtal är från 1998 (prop. 1997/98:1, rskr. 1997/98:130).

Exportrådet skall som centralt serviceorgan inom exportfrämjandet initiera, planera, samordna, marknadsföra och genomföra åtgärder för att främja svensk export.

Exportrådet skall ge efterfrågestyrd export-service. Exportrådet skall också genom affärsbevakning förse svenskt näringsliv med information om exportmöjligheter i syfte att förmedla affärer. Små och medelstora företag skall prioriteras. Gemensamma program, inriktade på de mindre företagens exportmöjligheter, genomförs

i Sverige i samverkan med ALMI Företagspartner AB, handelskammare och länsstyrelser.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Exportrådets totala verksamhet ökade under 1998 med ca 5 procent trots att det statliga uppdraget, inklusive vissa regionalpolitiska medel, var oförändrat. Tillväxten för den avgiftsbelagda konsultverksamheten var 10 procent.

Det ligger ett stort värde i att Exportrådet har regional närvaro, genom s.k. Exportcentra, för att fånga upp exportmogna och utvecklingsbara företag och idéer och förslag till aktiva insatser. Exportcentra finns på 20 platser i landet.

Regeringen anser att länsstyrelser och kommuner i större utsträckning borde kunna anlita Exportrådets kompetens såväl i Sverige som i utlandet när det gäller frågor av exportfrämjande natur.

Förslag till ändring av avtalet om Sveriges Exportråd

Exportrådets verksamhet grundar sig på ett avtal mellan staten och Sveriges Allmänna Exportförening. Nu gällande avtal är från år 1998 (prop. 1997/98:1, rskr. 1997/98:130).

För att kunna införa ett nytt debiterings-system föreslås ändringar i avtalet enligt följande:

11§ *Principerna för abonnemangavgift beslutas av parterna. Inom ramen härför beslutar rådet om avgifternas storlek och övriga villkor.*

13§ Rätt att anlita rådet, handelssekreterarna och utrikesrepresentationens exportfrämjande verksamhet samt de handelskammare som avses i 6§ tillkommer alla företag.

Rådet är skyldigt att inom ramen för den verksamhet, som anges i 2§, mot avgift utföra tjänster som begärs av svenska myndigheter.

För att uppnå likformighet med gällande stadgar för Exportrådet bör även följande ändring göras i avtalet.

7§ Rådet leds av en styrelse som består av *lägst* åtta ledamöter med erfarenhet inom exportområdet. Hälften utses av regeringen och hälften av Sveriges Allmänna Exportförening. Styrelsen utser inom sig ordförande och vice ordförande.

Marknadsplats Europa och Informationsteknik

Som ett resultat av förslag i 1998 års ekonomiska vårproposition har för 1999 anvisats särskilda medel för programmen Marknadsplats Europa och Informationsteknik. Förslaget avsåg treåriga program.

Programmet Marknadsplats Europa har inriktats på att främja i första hand små och medelstora företags handel med Europa. Programmet bör fortsätta även för år 2000. Vad avser åtgärder av övervägande branschkaraktär kan även utomeuropeiska marknader komma ifråga. Programmet bör i huvudsak inriktas på följande områden:

- En särskild satsning bör göras (5 miljoner kronor överförs från utgiftsområde 1) för att underlätta svenska företags export av varor och tjänster med hög miljöprestanda. Här bör en samfinansiering med andra intressenter eftersträvas.
- Satsningar bör vidare göras på nya och kompletterande instrument som kan bidra till att öka svenska företags exportmöjligheter. Härmed avses bl.a. möjligheter att lämna anbud på internationella projekt. Informationsinsatser om offentlig upphandling samt standard- och harmoniseringsregler bör göras, liksom en förstärkning av exportrådgivningen regionalt i Sverige. Möjligheten att kunna agera snabbt i särskilt angelägna situationer, där exportföretagens kompetens efterfrågas, bör stödjas.

Vad gäller programmet Informationsteknik avses medlen även år 2000 i huvudsak användas på följande vis:

- Skapa och vidareutveckla en databaserad informationsplats för Östersjöområdet med information som är relevant för små och medelstora företag, som vill etablera sig eller handla med länder inom området. Avsikten är att samtliga länder i området skall bygga upp databaser med samma struktur.
- Vidareutveckla Exportrådets användning av informationsteknik för att bättre tillfredsställa i första hand små och medelstora företags informationsbehov.
- Vidareutveckla den så kallade myndighetslänken inom SME-link, som tillhandahåller kvalitetssäkrad information via Internet anpassad till små och medelstora företags behov.

Den samordningsfunktion inom Exportrådet som inrättats i syfte att ge i huvudsak små och

medelstora företag stöd och vägledning inför och i samband med marknadssatsningar i Östersjöregionen (Marknadsplats Östersjön) bör fortsätta.

Slutsatser

Tabell 9.5 Beräkning av anslaget 2000

Tusental kronor	
Anslag 1999	159 156 ¹
Marknadsplats Europa och IT-användning	16 000
Miljöexport	5 000
Förslag 2000	178 656

¹Varav Marknadsplats Europa 12 000 och IT-program 10 000.

Regeringen anser att Exportrådet fortsätter att utvecklas positivt enligt de långsiktiga förutsättningar som lades fast i statsmakternas beslut år 1992 och att exportfrämjandet har fortsatt stor betydelse för närings- och handelspolitiken. Regeringen förutser att Exportrådets påbörjade insatser för att stärka det regionala exportfrämjandet fortsatt intensifieras.

Den av regeringen föreslagna anslagsnivån för år 2000 uppnås genom att basanslaget förblir oförändrat jämfört med året innan. Härutöver tillförs anslaget för exportfrämjande 28 miljoner kronor för Marknadsplats Europa, 10 miljoner kronor för IT-satsningar samt 5 miljoner kronor för miljöexport (enligt ovan).

Avtalet mellan staten och Sveriges Allmänna Exportförening från 1998-09-15 (prop. 1997/98:1, rskr. 1997/98:130) bör ändras.

E3 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning

Tabell 9.6 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor				
1998	Utfall	11 509	Anslags-sparande	5 232
1999	Anslag	5 255	Utgifts-prognos	6 000
2000	Förslag	1 172		
2001	Beräknat	137 ¹		
2002	Beräknat	140		

¹Motsvarar 134 tkr i 2000 års prismet.

AB Svensk Exportkredit (SEK) ägs till hälften av staten och till hälften av affärsbanker. Verksamheten syftar främst till att tillhandahålla medel-

och långfristiga exportkrediter till företag i Sverige.

Anslaget disponeras för ersättning till SEK för eventuellt underskott som utgör skillnaden mellan intäkter och kostnader, huvudsakligen ränteintäkter och räntekostnader, inom ramen för systemet med statsstödda exportkrediter. Villkoren för krediterna följer den överenskommelse om statligt stöd vid exportkreditgivning som Sverige biträtt inom ramen för OECD, den så kallade consensus-överenskommelsen.

SEK bedriver upp- och utlåning för statsstödda krediter i en särskild, avgränsad del av verksamheten och redovisar dem i särskild balans- och resultaträkning.

Anslaget omfattar även kostnader för räntestöd till finansiering av export av fartyg, en stödform som upphörde år 1989, och kostnader för vissa förmånliga krediter till u-länder, dock enbart åtaganden som gjorts t.o.m. år 1984. I den redovisning av anslagsbelastningen, som SEK gör tre gånger per år, särredovisas de ovan nämnda delposterna.

Statens ersättning till SEK, liksom SEK:s skyldighet att redovisa medel till staten, regleras i ett avtal från 14 maj 1990.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

På grund av ränteläget accepterade kredittagare inga av SEK offererade statsstödda krediter under 1998. Under 1999 har dock låntagare åter börjat acceptera sådana krediter.

Resultatet i systemet med den statsstödda exportkreditgivningen visade år 1998 ett överskott på 188 miljoner kronor (1997=198 mkr).

Regeringen bedömer att SEK uppfyllt sitt mål att inom systemet för statsstödd exportkreditgivning främja svensk export, vilket också återspeglas av den stora inestående offertvolymen.

Anslagsbelastningen hänförs för närvarande uteslutande till kostnader för vissa förmånliga krediter till u-länder. Kostnaderna minskar i takt med att dessa åtaganden upphör. Eftersom SEK för närvarande redovisar ett överskott i det övriga statsstödda systemet, förutses ett överskott i verksamheten, staten tillgodo, såväl för budgetåret 1999 som för de närmast följande budgetåren.

Slutsatser

Tabell 9.7 Beräkning av anslaget för 2000

Tusental kronor	
Anslag 1999	5 255
Anslagsminskning	-4 076
Pris- och löneomräkning	-7
Förslag 2000	1 172

Regeringen anser att det fortsatt är viktigt att svenska företag har tillgång till statsstödda exportkrediter.

E4 Investeringsfrämjande

Tabell 9.8 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor				
1998	Utfall	47 193	Anslags-sparande	18 459
1999	Anslag	46 941	Utgifts-prognos	64 400
2000	Förslag	49 393		
2001	Beräknat	50 304 ¹		
2002	Beräknat	51 275		

¹Motsvarar 49 393 tkr i 2000 års prinsnivå.

Delegationen för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA), är den centrala myndigheten för investeringsfrämjande åtgärder. Delegationen bedriver verksamhet i Sverige samt i Japan och USA genom egen utlandsrepresentation samt genom tio representationskontor i prioriterade länder i Europa, Nordamerika och Asien.

Verksamheten finansieras dels med anslagsmedel, dels med bidrag från regeringen avseende regionalpolitiska medel och från så kallade partners i projektverksamheten, dels till en mindre del med avgifter från deltagare i den regionala och lokala seminarieverksamheten. Det utgående anslagssparandet var för budgetåret 1998 18,5 miljoner kronor (inklusive en miljon kronor till regeringens disposition). Anslagssparandet uppstod huvudsakligen under budgetåret 1995/96 då verksamheten var i en uppbyggnadsfas.

Med anledning av en förändring av anslagsförordningen fattade regeringen den 10 juni 1999 beslut om hur det utgående anslagssparandet, som översteg tre procent av anslaget för 1998,

skall disponeras. Beslutet innebar att anslags-sparandet skall disponeras av myndigheten förutom den del av anslaget som även tidigare stått till regeringens disposition.

Av anslags-sparandet avses ca 14 miljoner kronor användas för att stärka myndighetens utlands- och projektverksamhet. Resterande ca 3 miljoner kronor avses utgöra en beredskaps reserv för särskilt prioriterade företagsspecifika insatser.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Direktinvesteringarnas betydelse för den globala ekonomin ökar alltmer. År 1998 nådde inflödet av direktinvesteringar i världen över 400 miljarder dollar. Det totala flödet av dessa investeringar växte mellan 1997 och 1998 dubbelt så snabbt som världshandeln. Ett ökat marknadstillsäkring, regional integration och den allt snabbare tekniska utvecklingen, bl.a. inom informationsteknologin, ökar konkurrensen och tillväxtpotentialerna, vilket ställer högre krav på löpande produkt- och tjänsteutveckling samt tillgång till nya marknader genom internationalisering. Samtidigt ökar konkurrensen om direktinvesteringarna. Faktorer som kompetens och innovationskraft får en allt större betydelse för att attrahera investeringar. Genom utländska direktinvesteringar ökar inflödet av ny kompetens, ny teknologi samt nytt kapital. För att säkra en uthållig ekonomisk tillväxt och därigenom en ökad sysselsättning är det därför av avgörande betydelse att kunna erbjuda ett konkurrenskraftigt investeringsklimat.

Mot denna bakgrund är främjandet av utländska direktinvesteringar i Sverige, i första hand genom ISA, en betydelsefull verksamhet.

Under första halvåret 1999 har myndigheten i varierande grad bidragit till 53 etableringar, vilka resulterat i ca 620 nya och ca 100 bevarade arbetstillfällen. Under 1998 bidrog ISA i varierande grad till 92 investeringsbeslut, vilka resulterat i ca 550 nya och ca 1 830 bevarade eller övertagna arbetstillfällen. För 1997 var motsvarande antal beslut 56, varvid ca 400 nya arbetstillfällen skapades.

Regeringen anser att ISA på ett målinriktat och metodiskt sätt genom sina olika verksamheter uppfyllt sitt uppdrag att främja utländska direktinvesteringar i Sverige.

Ett led i att ytterligare förbättra myndighetens resultatuppföljning introducerades 1999 genom ett nytt utvärderings- och kvalitetssystem för att följa upp och värdera uppnådda resultat.

I den externa utvärdering av myndigheten, som genomfördes under 1997, konstaterades att Delegationen på kort tid etablerat en informations- och utredningsverksamhet av hög klass. Det betonades dock att fokus borde flyttas från information till sälj- och projektarbete. Vidare framhölls att lokala/regionala myndigheter och organisationer på ett tidigare stadium borde ta huvudansvar i arbetet för att förfrågningar och projekt skall resultera i konkreta investeringar. Delegationens inriktning av verksamheten under 1998 har främst varit att stärka den proaktiva verksamheten så att de uppsökande aktiviteterna leder till beslut om investeringar samt att fördjupa samarbetet med regionala och lokala aktörer. Denna inriktning ligger helt i linje med utvärderingens rekommendationer.

Slutsatser

Tabell 9.9 Beräkning av anslaget för 2000

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 1999	46 941
Pris- och löneomräkning	1 160
Justering av premier	1 292
Förslag 2000	49 393

ISA har under 1998-2000 tilldelats medel för särskilda projekt från programmet för regional näringspolitik och särskilda regionalpolitiska insatser (500 miljoner kronors-programmet). Verksamheten i dessa projekt bör intensifieras. Mot denna bakgrund bör även samarbetet med regionala och lokala organ vidareutvecklas samt samspelet mellan nationell, regional och lokal nivå för ett effektivt investeringsfrämjande stärkas.

Eftersom delegationens verksamhet nu lämnat uppbyggnadsfasen och i sin helhet kan betraktas som operativ, kommer de för myndigheten angivna målen och återrapporteringskraven att ses över för att bättre motsvara den aktuella verksamheten. Översynen kommer att genomföras i nära samarbete med myndigheten i samband med beslut om regleringsbrev för 2000.

Som ett led i regeringens styrning och uppföljning av myndigheten kommer en preliminär

utvärdering av Delegationens verksamhet att initieras under hösten 1999.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna avseende avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 1,292 miljoner kronor.

E5 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Tabell 9.10 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1999	Anslag	150 000	Utgifts- prognos	90 000
2000	Förslag	100 000		
2001	Beräknat	300 000		
2002	Beräknat	250 000		

Regeringen har såväl i regeringsdeklarationen som i 1999 års vårproposition framhållit Östersjöregionens stora tillväxtpotential och Sveriges intresse av att främja en politisk, ekonomisk och social utveckling i regionen. Tillkomsten av förbindelsen över Öresund ger viktiga bidrag till den ekonomiska utvecklingen, inte bara i Öresundsregionen utan i hela Östersjöområdet.

Riksdagen beslutade våren 1998 att anslå en miljard kronor för näringslivsutveckling i Östersjöregionen under en femårsperiod. Det övergripande målet för insatsen var att, utifrån ett svenskt intresse, stimulera näringslivsutveckling i och handel med länderna i denna region. Anslaget för budgetåret 1999 var 150 miljoner kronor. Förslaget för budgetåret 2000 är att anslå 100 miljoner kronor.

Enligt 1998 års ekonomiska vårproposition skall medlen användas för näringslivs-satsningar och omfatta stöd till såväl företagsetableringar som projektexport och marknadssatsningar. Även vissa främjande- och informationsinsatser i regionen kan komma ifråga. Särskild vikt skall fästas vid små- och medelstora företags deltagande i Östersjöhandeln. Verksamheten skall samordnas med och komplettera utvecklings-samarbetet med Östersjöländerna.

En särskild Östersjöberedning tillkallades i december 1998 med uppgift att utarbeta en strategi för Sveriges agerande på det ekonomiska området i Östersjöregionen samt att, i ett första

steg, lämna förslag till prioriteringar, riktlinjer och beredningsordning för stöd ut anslaget för näringslivsutveckling i Östersjöregionen. Östersjöberedningen lämnade i maj 1999 ett delbetänkande med förslag på bland annat särskilda åtgärder för näringslivsutveckling marknadssatsningar, miljö- och energiprojekt, internationella kurser, kontaktskapande och nätverksbyggande aktiviteter samt vissa överväganden beträffande riskvillig finansiering för små och medelstora företag. Förslagen bereds för närvarande inom regeringskansliet.

Slutsatser

Tabell 9.11 Beräkning av anslaget 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	150 000
Anslagsminskning	-50 000
Förslag 2000	100 000

Medlen under anslaget skall utnyttjas för satsningar på näringslivsutveckling i Östersjöregionen. Regeringen föreslår att 100 miljoner kronor anslås för ändamålet budgetåret 2000. Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att få göra utfästelser under budgetåret 2000 som medför utgifter efter år 2000 om högst 300 miljoner kronor.

E6 Avgifter till internationella handelsorganisationer

Tabell 9.12 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998 ¹	Utfall	12 016	Anslags- sparande	2 003
1999 ¹	Anslag	15 310 ²	Utgifts- prognos	12 087
2000	Förslag	16 810 ³		
2001	Beräknat	16 810		
2002	Beräknat	16 810		

¹ Redovisade belopp för 1998 och 1999 avser utgifter under anslaget G4 Avgifter till vissa internationella organisationer, anslagspost 2, för avgifter till internationella handelsorganisationer.

² Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med statsbudgeten för budgetåret 2000.

³ Nytt anslag

Anslaget fanns år 1999 uppfört under utgiftsområde 24 som anslaget G4 Avgifter till vissa internationella organisationer. Den del av

anslaget som finansierat avgifter till internationella handelsorganisationer förs nu upp som eget anslag.

Anslaget disponeras för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella närings- och handelspolitiska organ.

Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta samt fluktuationer i valutakurser.

Anslaget disponeras av regeringen och belastas främst för avgifter och bidrag till nedanstående internationella organ. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen, för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden. Anslaget täcker avgifter till följande organisationer:

- Världshandelsorganisationen (WTO)
- Internationella rådet för samarbete på tullområdet (WCO)
- Internationella Tulltariffbyrån
- Internationella Kaffeorganisationen (ICO)
- Internationella Kakaorganisationen (ICCO)
- Internationella Naturgummiorganisationen (INRO)
- Internationella Byrån för Utställningar i Paris (BIE)
- Europeiska Organisationen för Proving och Kontroll (EOTC).

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Från anslaget finansieras också kostnader för råvarulagring enligt 1995 års internationella naturgummiavtal. Såväl köp till som försäljning från avtalets buffertlager kan förekomma i syfte att stabilisera världsmarknadspriset. Inkomster vid försäljning återförs till medlemsländerna. De krediteringar av anslaget som därvid blir aktuella bör tillföras anslaget och krediteringar från tidigare budgetår bibehållas.

Slutsatser

Tabell 9.13 Beräkning av anslaget för 2000

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 1999 ¹	15 310
Återföring ²	1 500
Förslag 2000	16 810

¹ Redovisat belopp avser utgifter under anslaget G4 Avgifter till vissa internationella organisationer, anslagspost 2, för avgifter till internationella handelsorganisationer.

² Återföring av tillfälligt överförda medel till anslaget E2 Exportfrämjande verksamhet utgiftsområde 24

Regeringen föreslår att anslaget för år 2000 uppgår till 16,8 miljoner kronor.

9.6 Övrig statlig verksamhet

Exportkreditnämnden

Exportkreditnämnden (EKN) skall genom att utfärda garantier främja svensk export. Garantin skyddar mot vissa förlustrisker i samband med export till och investeringar i utlandet. För garantin betalas en premie som beräknas motsvara risken. Garantigivningen sker med resultatkravet att verksamheten skall vara självbärande över tiden.

Den särskilda garantiramen för de baltiska staterna, Ryssland m.fl. länder, som EKN administrerar på regeringens uppdrag, behandlas under utgiftsområde 7, anslaget B2 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier.

Inom EKN pågår arbetet med att utforma en miljöpolicy för garantigivningen.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

EKN:s bokslut innehåller från och med verksamhetsåret 1998 en värdering av såväl de utestående fordringarna som risken i engagemanget.

Resultatet för 1998 visar ett överskott på 0,3 miljarder kronor. Årsresultatet har med de nya redovisningsprinciperna belastats med avsättningar om sammanlagt 1,3 miljarder kronor för förlustrisker i fordringarna och i det utestående engagemanget. EKN:s resultat för första halvåret 1999 visar ett överskott på 0,4 miljarder kronor.

Under 1998 kunde EKN amortera lån på sammanlagt cirka 1,8 miljarder kronor. Den största delen härav - en miljard kronor - avsåg lån som EKN tidigare erhållit från budgeten för erhållen räntekompensation för sin upplåning under perioden 1982-1997. Resterande betalning avsåg till största delen valutalån hos Riksgäldskontoret. EKN:s återstående skuld till staten för räntekompensation uppgick vid årsskiftet till 98/99 1,9 miljarder kronor.

Efterfrågan och åtaganden

Efterfrågan på EKN:s exportkreditgarantier har ökat väsentligt under 1998. Under året utfärdade utfästelser har ökat från ca 40 till 75 miljarder kronor. Den stora ökningen förklaras av ett antal stora projekt, men också av en ökande försiktighet på den privata marknaden. Utfärdade utfästelser under första halvåret 1999 uppgick till nära 18 miljarder kronor.

Under 1998 utfärdades garantier för ca 15 miljarder kronor, endast en marginell ökning jämfört med 1997. Första halvåret 1999 har uppvisat en kraftig ökning och under perioden utfärdades garantier för ca 10 miljarder kronor.

Efterfrågan på investeringsgarantier har också ökat kraftigt. Utestående garantier ökade under 1998 från 0,4 miljarder kronor till 0,7 miljarder kronor och uppgick vid halvårsskiftet 1999 till ca 2,6 miljarder kronor.

EKN:s totala engagemang vid slutet av år 1998 uppgick till 130 miljarder kronor. Vid halvårsskiftet 1999 hade totalengagemanget ökat till drygt 141 miljarder kronor, den högsta engagemangsnivån någonsin. Av engagemanget vid halvårsskiftet uppgick utestående förbindelser (pågående affärer) till 44 miljarder kronor och utfästelser (offerter) till drygt 97 miljarder kronor.

Omfattningen av verksamheten visar under senare år en påtaglig ökning, såväl för att stödja export till osäkra marknader, som i växande grad för att stödja leveranser till OECD-marknader som finansieras med medel- och långfristiga krediter.

Regeringen anser att EKN genom garanti-givning till exportföretag och finansierande banker i hög grad främjat svensk export av varor och tjänster.

Ramar

Den av riksdagen fastställda ramen för exportkreditgarantier uppgår för närvarande till 125 miljarder kronor. Regeringen har beslutat att EKN:s garantiåtaganden kan uppgå till 100 miljarder kronor, varav 5 miljarder kronor får avse så kallade SLV-garantier (stipulated loss value-garantier avseende export av civila flygplan). Utöver ramen för exportkreditgarantier finns en särskild ram för investeringsgarantier på 6 miljarder kronor.

Ramutnyttjandet uppgick vid halvårsskiftet till 86 miljarder kronor för exportkreditgarantier och till 2,6 miljarder kronor för investeringsgarantier. Siffrorna avser nettoengagemanget efter schablonmässiga justeringar av utfästelsebeloppen.

Regeringen gör bedömningen att den av riksdagen beslutade ramen för exportkreditgarantier inte behöver höjas för budgetåret 2000 och därför bör fastställas till 125 miljarder kronor. Med hänsyn till dels att utnyttjandet av ramen för investeringsgarantier ökat kraftigt under 1999 och dels att EKN fått förfrågningar beträffande ett antal större affärer, kan nuvarande ram för investeringsgarantier visa sig otillräcklig. För att EKN skall ha möjlighet att utfärda garantier för tillkommande affärer anser regeringen att ramen för investeringsgarantier bör höjas från 6 till 10 miljarder kronor.

Finansiering av verksamheten

EKN kan, när likvida reserver inte är tillräckliga, låna i bl.a. Riksgäldskontoret. EKN har sedan budgetåret 1997 en obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret. Det är regeringens bedömning att den obegränsade upplåningsrätten bör gälla även för budgetåret 2000. EKN förutser för närvarande inget upplåningsbehov under år 2000.

Det internationella arbetet inom EU och OECD

Ministerrådet antog i början av 1998 ett direktiv om harmonisering av medellånga och långa exportkreditgarantier: rådets direktiv 98/29/EG av den 7 maj 1998 om harmonisering av huvudbestämmelserna för medellånga och långa exportaffärer. Direktivet innebär framför allt större öppenhet om de olika systemen i

medlemsländerna. Direktivet genomfördes genom vissa mindre ändringar i förordningen (1998:1225) med instruktion för Exportkreditnämnden. Förordningsändringen trädde i kraft den 1 april 1999.

Inom ramen för OECD:s så kallade consensus-överenskommelse, i vilken EU är part, fastställdes i juni 1997 riktlinjer om premiesättning för politiska risker. Riktlinjerna, som trädde i kraft den 1 april 1999, innebär ett stort framsteg vad gäller att minska konkurrensnedvridning på detta område. Diskussioner har inletts rörande möjligheten att också inbegripa premier för kommersiella risker i riktlinjerna.

Consensus-överenskommelsen omfattar även sedan 1 september 1998 särskilda regler vid s.k. projektrisker.

Diskussioner om miljöhänsyn vid statsstödd exportfinansiering fortsätter att föras i OECD.

Regeringen anser att EKN genom sin garanti-givning medverkat till att svenska exportföretag kan offerera med konkurrentländerna likvärdiga villkor i den internationella konkurrensen om exportkontrakt.

Slutsatser

Regeringen föreslår att EKN även för år 2000 skall beviljas obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för att kunna infria gjorda åtaganden, om likvida reserver ej är tillräckliga.

Regeringen föreslår vidare för år 2000 att ramen för exportkreditgarantier fastställs till 125 miljarder kronor samt att ramen för investeringsgarantier höjs till 10 miljarder kronor.

10 Konsumentfrågor

10.1 Omfattning

Till konsumentområdet hör Marknadsdomstolen och myndigheterna Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden och Fastighetsmäklarnämnden. Inom området faller även tillsyn över Resegarantinämnden och dess tillämpning av resegarantilagen (1972:204). Vidare omfattar konsumentpolitiken frågor som rör stöd till konsumentorganisationer och konsumentforskning samt bidrag till miljömärkning av produkter.

Utgiftsutvecklingen inom verksamhetsområdet Konsumentfrågor framgår av nedanstående sammanställning.

10.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 10.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
101	113	120	123	124	125

¹Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Ett visst anslagssparande uppstod under budgetåret 1998 för Konsumentverket och Marknadsdomstolen. För Konsumentverkets del berodde sparandet bl.a. på några försenade utvecklingsprojekt samt på att vissa anslag under verket inte

belastades förrän en redovisning från projektmedelmottagare inkommit.

Underskott beräknades uppstå vid två myndigheter, Fastighetsmäklarnämnden och Allmänna reklamationsnämnden. I 1999 års ekonomiska vårpropositionen (prop. 1998/99:100) föreslogs därför vissa omdisponeringar inom verksamhetsområdet. Fastighetsmäklarnämnden och Allmänna reklamationsnämnden föreslogs erhålla medelstillskott för år 1999 om 800 tkr respektive 1 miljon kronor. Riksdagen beslutade (prop. 1998/99:100 utgiftsområde 24, bet.1998/99:FiU27, rskr. 1998/99:249) att bifalla de föreslagna förändringarna.

Förändringar

Intresset för konsumentpolitik har under de senaste åren ökat inom EU, både från Europeiska kommissionens och medlemsstaternas sida. Detta har bl.a. kommit till uttryck i Amsterdamfördraget som ratificerades under våren 1999. Genom det nya fördraget blir det tydligare att konsumentpolitiken är ett självständigt politikområde inom EU.

I början av 1999 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté, Konsumentpolitiken inför ett nytt sekel (dir 1999:1). Kommittén skall göra en översyn av de konsumentpolitiska målen. Kommittén skall även överväga vilka medel i form av lagstiftning och ekonomiska och andra resurser som bör utnyttjas för att bäst uppnå de mål som skall gälla framöver. Kommittén skall lämna två delrapporter, dels om finansiella tjänster senast den 15 september 1999 och dels en utvärdering av de organisatoriska formerna för verksamheten om det nordiska miljömärk-

ningssystemet senast den 30 november 1999. Kommitténs förslag skall redovisas senast den 15 mars år 2000.

När slutbetänkandet lämnats avser regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till ny medelsfördelning för det konsumentpolitiska området. Flera andra utredningar har under 1998 och 1999 arbetat inom konsumentområdet:

- Utredningen om konsumentinformation om dagligvaror (In 1998:13) lämnade sitt slutbetänkande i februari 1999 (SOU 1997:7),
- Utredningen om översyn av Fastighetsmäklarnämndens tillsyn över fastighetsmäklare (In 1998:09) lämnade sitt slutbetänkande i mars 1999 (SOU 1999:35),
- Utredningen om konsumenträttigheter i IT-samhället lämnar sitt slutbetänkande i oktober 1999, (In 1998:06) och
- Utredningen om översyn av resegarantilagen (In 1998:08) lämnar sitt slutbetänkande i slutet av år 1999.

Sverige har vidare fått en förfrågan från Europeiska kommissionen (generaldirektorat XXIV med ansvar för konsumentpolitik och konsumenthälsa) om att inrätta en så kallad Euroguichet – en form av rådgivningsbyrå – i Stockholm. Regeringen utreder för närvarande frågan.

För att säkerställa verksamheten inom verksamhetsområdets myndigheter samt för att uppnå de prioriteringar som föreslås gälla för år 2000 avser regeringen att göra vissa omDispositioner av anslagen. Dessa redovisas närmare under respektive anslag.

De konsumentpolitiska målen

Riksdagen har fastställt följande mål för konsumentpolitiken²:

- Att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden

- Att hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt
- Att konsumenternas hälsa och säkerhet skyddas
- Att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling

Prioriteringar för år 2000

Följande prioriteringar föreslås gälla på konsumentområdet för år 2000.

1. Att stärka konsumenternas möjligheter att få tillgång till begriplig information, bl.a. på det finansiella området och, med beaktande av att konsumenterna skall komma i åtnjutande av informationssamhällets fördelar.
2. Att stärka konsumenternas ställning på nya marknader, särskilt med beaktande av det svenska EU-ordförandeskapet våren 2001.
3. Att verka i enlighet med och påbörja uppföljningen av handlingsplanen för att uppnå miljömålet.

Kommentar till prioriteringarna

1. Regeringen kommer att arbeta för förbättrad information bl.a. på det finansiella området, samt på dagligvaruområdet. En särskilt satsning skall göras för att ge konsumenterna förbättrade möjligheter att utnyttja informationstekniken. Under året kommer en satsning att initieras för att stärka folkrörelsernas roll i konsumentpolitiken.
2. Konsumentpolitiken kommer att vara ett av Sveriges fyra prioriterade områden under ordförandeskapet i EU våren 2001. Förberedelserna inför detta pågår redan och kommer att bli omfattande under år 2000.
3. Regeringen kommer att eftersträva internationellt samarbete på området. Arbetet med att föra ut hushållsrelaterad miljöinformation på Konsumentverkets webbplats fortsätter.

² Prop. 1994/95:140, bet. 1994/95:LU32, rskr. 1994/95:438

10.3 Resultatbedömning

Resultatbedömningen görs utifrån de konsumentpolitiska målen.

Av betydelse för målet att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden är bl.a. Allmänna reklamationsnämndens (ARN) arbete med att pröva konsumenttvister och rekommendera lösningar av tvisterna.

Konsumentverkets och Konsumentombudsmannens (KO) arbete för en hög efterlevnad av den konsumentskyddande lagstiftningen har visat sig ge goda resultat genom att näringsidkarna oftast rättat sig efter de påpekanden som gjorts. Branschöverenskommelser, bl.a. om förbättringar av avtalsvillkor, har haft stor betydelse för att stärka konsumenternas ställning på marknaden.

Konsumentverket genomför vissa marknadskontroller vilka leder till förbättringar inom de kontrollerade produktgrupperna, t.ex. vad gäller leksaker och personlig skyddsutrustning. Vidare arbetar man aktivt inom standardiseringen för att få bättre regler för utformningen av produkter på marknaden. Ett exempel är den reviderade leksaksstandard som antagits och som nu innehåller regler för buller.

Miljöargument i marknadsföringen har granskats av Konsumentverket med stöd av marknadsföringslagen. Kontakter med näringsidkare har i stor utsträckning lett till frivillig rättelse.

Vidare har Konsumentverkets matkostnadsundersökningar utvecklats för att ge konsumenterna förbättrade möjligheter att påverka sina matutgifter. Undersökningarna bedöms av regeringen ha en prispressande effekt.

Som ett led i arbetet med att stärka konsumenternas ställning i informationssamhället har regeringen tillsatt en utredning om Konsumenträttigheter i IT-samhället (In 1998:06).

10.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för 1998 avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

10.5 Anslag

F1 Marknadsdomstolen

Tabell 10.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
1998	Utfall	5 534	Anslags-sparande	2 047
1999	Anslag	5 171	Utgifts-prognos	5 600
2000	Förslag	4 941		
2001	Beräknat	6 418 ¹		
2002	Beräknat	6 522 ²		

¹ Motsvarar 6 320 tkr i 2000 års prisnivå.

² Motsvarar 6 320 tkr i 2000 års prisnivå.

En jämförelse mellan budget och utfall 1998 visar att anslaget inte utnyttjats fullt ut. Det ackumulerade anslagssparandet uppgick vid årsskiftet 1998/99 till 2 047 000 kr.

Resultatinformation

Marknadsdomstolen, MD, är en specialdomstol som i enlighet med lagen (1970:417) om marknadsdomstol m. m. handlägger mål och ärenden enligt konkurrenslagen (1993:20), marknadsföringslagen (1995:450), lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare, produktsäkerhetslagen (1988:1604) samt lagen (1994:615) om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling. Vidare handlägger marknadsdomstolen mål och ärenden enligt lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker, tobakslagen (1993:581), konsumentförsäkringslagen (1980:38), prisinformationslagen (1991:601), konsumentkreditlagen (1992:830), valutaväxlingslagen (1996:1006), lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas, lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende samt lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Det övergripande målet för Marknadsdomstolen är att på ett rättssäkert sätt och inom rimlig tid avgöra de mål och ärenden som den har att handlägga samt att leda rättsutvecklingen och främja en enhetlig rättstillämpning inom det marknadsrättsliga området.

Marknadsdomstolen är första och enda instans i mål enligt avtalsvillkorlagarna, produktsäkerhetslagen och lagen om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling och

sedan 1 juli 1998 första och enda instans i vissa mål och ärenden enligt konkurrenslagen. Fr.o.m. den 1 april 1999 är Marknadsdomstolen första och sista instans i marknadsföringsmål ifråga om förbud och åläggande enligt marknadsföringslagen (MFL). Om det samtidigt med talan om förbud eller åläggande väcks en talan om marknadsstörringsavgift eller skadestånd skall dock en talan om förbud eller åläggande väckas vid Stockholms tingsrätt.

I samband med att instansordningen ändrades år 1998 överlämnades 22 mål enligt konkurrenslagen från Stockholms tingsrätt.

Domstolen har totalt sju anställda. Ordföranden tjänstgör på heltid.

För ärenden enligt konkurrenslagen har handläggningstiderna varit i genomsnitt sex månader, för ärenden gällande marknadsföringslagen fyra månader samt för mål enligt produktsäkerhetslagen 12 månader. Generellt har handläggningstiderna ökat med cirka en månad.

Antalet mål enligt konkurrenslagen har ökat kraftigt, vilket förklaras av den nya instansordningen och överföringen av 22 mål från Stockholms tingsrätt per den sista juni 1998. Av domstolens samtliga balanserade ärenden är två stycken äldre än ett år. Under år 1998 inhämtade domstolen inget förhandsbesked från EGDomstolen.

Då antalet nya ärenden har minskat de senaste åren och de inkomna ärendenas omfattning ökat har antalet avgjorda domar och beslut medfört att de fasta kostnaderna fördelats på ett lägre antal avgöranden, vilket medfört en högre styckkostnad.

Vid ingången av år 1999 uppvisade Marknadsdomstolen ett anslagssparande om drygt 2 000 000 kronor. Detta anslagssparande är planerat att förbrukas senast vid utgången av år 2002. Av denna anledning har Marknadsdomstolens anslag ej ökat i relation till domstolens stigande kostnader.

Slutsatser

Regeringen bedömer att Marknadsdomstolens verksamhet har bedrivits i enlighet med de av regeringen fastslagna riktlinjerna och att domstolen har utfört de uppdrag och bedrivit de aktiviteter som följer av verksamhetsmålen.

Under tidigare år har rättegångskostnader utdömts Marknadsdomstolen och skett utav allmänna medel som belastat anslaget F7 Diverse

kostnader för rättsväsendet under utgiftsområde 4 Rättsväsendet. Detta anslag planeras att avskaffas fr.o.m år 2000 och de myndigheter som tidigare fått belasta detta anslag skall själva via sitt anslag belastas kostnaderna. Av denna anledning föreslås Marknadsdomstolens anslag att nivåhöjas med 1 000 000 kronor årligen fr.o.m. år 2000. Kostnaderna kan vissa år överstiga det anslagstillskott som tillförs domstolen.

Marknadsdomstolens anslagssparande kommer att tas upp för diskussion med anledning av att den parlamentariska kommittén ”Konsumentpolitiken inför ett nytt sekel” (dir 1999:01) lämnar sitt slutbetänkande den 15 mars år 2000.

För att finansiera den planerade satsningen på konsumentorganisationer under anslaget F 5 har medel omfördelats från anslaget F 1 Marknadsdomstolen till anslaget konsumentorganisationer såsom en tillfällig nivåhöjning under år 2000.

För att kompensera Marknadsdomstolen för omfördelningen till Allmänna reklamationsnämnden för budgetåret 2000 föreslås Marknadsdomstolen erhålla medel om 500 000 kronor från anslaget F1 Marknadsdomstolen som år 1997 ställdes till regeringens disposition.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att Marknadsdomstolen anvisas ett anslag på 4 941 000 kronor.

Anslag för år 2000 har beräknats enligt följande:

Tabell 10.3 Beräkning av anslaget för år 2000

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 1999	5 171
<i>Pris- och löneomräkning</i>	149
<i>Justering av premier</i>	121
<i>Engångsvis överföring till anslaget F3 Allmänna reklamationsnämnden UO 24</i>	- 500
<i>Engångsvis överföring till anslaget F 6 Stöd till konsumentforskning UO 24</i>	-1 000
<i>Överföring från anslaget F 7 Diverse kostnader för rättsväsendet UO 4</i>	1 000
Förslag 2000	4 941

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts medel om 121 000 kronor.

F2 Konsumentverket

Tabell 10.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	63 800	Anslags- sparande	4 577
1999	Anslag	76 802	Utgifts- prognos	78 888
2000	Förslag	84 340		
2001	Beräknat	85 626 ¹		
2002	Beräknat	86 975 ²		

¹Motsvarar 84 340 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 84 340 tkr i 2000 års prisnivå.

Konsumentverket är en central förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor. De övergripande målen för verksamheten är att ge hushållen möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, ge konsumenterna en stark ställning på marknaden, skydda konsumenternas hälsa och säkerhet och medverka till att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling.

I anslutning till de övergripande målen för politikområdet fullgörs de uppgifter som ankommer på Konsumentombudsmannen (KO) enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, marknadsföringslagen (1995:450), produktsäkerhetslagen (1988:1604) och lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister (från december år 1997) samt radio- och TV-lagen (1996:844). Verket fullgör vidare uppgifter enligt lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker, konsumentförsäkringslagen (1980:38), prisinformationslagen (1991:601), konsumentkreditlagen (1992:830), lagen (1992:1231) om märkning av textilier, lagen (1992:1672) om paketresor, lagen (1992:1232) om märkning av hushållsapparater, lagen (1992:1326) om personlig skyddsutrustning för privat bruk och lagen (1992:1327) om leksakers säkerhet, tobakslagen (1993:581), lagen (1995:669) om märkning av skor samt lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas.

Konsumentverket har också bemyndigande att ge ut föreskrifter enligt lagen (1994:1772) om tillämpningen av det europeiska miljömärknings-systemet och förordningen (1994:1169) om europeisk miljömärkning. Verket fullgör också uppgifter enligt förordningen (1994:577) om landsbydsstöd och stöd till kommersiell service.

Utöver egna anslag får Konsumentverket disponera medel inom utgiftsområde 21 under anslaget B3 Åtgärder för effektivare energianvändning, om totalt 40 000 000 kronor under åren 1997 t.o.m. år 2002.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Nedan redovisas ett urval av de viktigaste aktiviteterna som under året bedrivits av Konsumentverket/KO.

Konsumentombudsmannens verksamhet

Konsumentombudsmannen har prövat två produktsäkerhetsfall i Marknadsdomstolen. I ett fall träffade KO en förlikning och i det andra fallet biföll inte Marknadsdomstolen KO:s talan.

KO har utfärdat 29 förbuds förelägganden och sex informationsförelägganden, bl.a. gällande marknadsföring av krediter gentemot konsumenter.

KO har granskat 21 ärenden och prövat om de innehåller principiellt intressanta frågor som kan aktualisera KO:s biträde i enskild tvist.

Förlikning har nåtts i ett ärende, övriga ärenden som KO prövat har varken rört en principiell fråga som tidigare inte prövats av domstol eller haft betydelse för många konsumenter. KO utreder dock f.n. ytterligare fall som kan vara av intresse.

KO har ej utnyttjat grupptalan i ARN under året.

Tidigare fall som KO fört till ARN har inte följts upp av KO, vilket påpekats från regeringen.

Finansiella tjänster

Antalet ärenden som inkommit till verket som rör finansiella tjänster har ökat med 27 procent från föregående år.

Konsumentverket har på området bl.a. gjort en undersökning om finansiella tjänster i ett konsumentperspektiv t.ex. hur hushållen använder betaltjänster, sparande, lån och försäkringar. Verket har även gjort beräkningar av hur förändringar i ekonomin kan komma att drabba olika pensionärsgrupper samt genomfört en undersökning om vilka krav och regler som bör ställas på reklam för fondsparande.

Verket har sedan länge ett samarbete med Finansinspektionen vilket är till fördel i förhandlingar med branschen.

Produktsäkerhet och standardisering

Konsumentverket har genomfört marknadskontroller på ett urval från säkerhetssynpunkt viktiga konsumentprodukter. Verket har publicerat sina provningar via Råd & Rön och genom pressmeddelanden. Verket har under året varnat för olika farliga produkter, vilket har fått stort genomslag i media.

Konsumentverket har vidare fortsatt sitt arbete inom den internationella standardiseringsverksamheten. Under 1998 har bl.a. ett förslag till internationell standard för höga barnstolar tagits fram. En europastandard för leksaker är antagen i alla delar och gäller som svensk standard fr.o.m. den 1 januari 1999.

Information och utbildning

Konsumentverket har genomfört matkostnadsundersökningar i samarbete med konsumentvägledare i 15 kommuner. Verket har vidare undersökt utbud och priser på ett antal KRAV-märkta varor i två orter, samt vidareutvecklat sin metod för matkostnadsberäkningar bl.a. när det gäller miljöaspekter.

Konsumentverket har givit omfattande praktiskt stöd till den kommunala konsumentverksamheten i form av utbildning och material. Bland annat har man utbildat ca 100 av medborgarkontorens samhällsvägledare i konsumentrådgivning. Cirka 88 procent av Sveriges befolkning hade vid årets slut tillgång till konsumentrådgivning, vilket är oförändrat sedan tidigare år.

Konsumentverket har genomfört en undersökning rörande gymnasieungdomars kunskaper om konsumentfrågor. Nära 2000 elever i 10 kommuner deltog.

Konsumentverkets webbplatser (KOV samt Råd & Rön) hade vid årets slut över 50 000 besökare per månad.

Övrigt

Antalet ärenden från enskilda konsumenter har ökat med 9 procent jämfört med föregående år. Antalet ärenden från kommuner har dock minskat med 34 procent från 1997 till 1998.

Kostnaderna för verkets EU- och övriga internationella arbete uppgick under 1998 till 9,4 miljoner, varav kostnaderna för kostnaderna för EU-arbetet uppgick till 6,3 miljoner netto.

Personalkostnaderna har i procent av de totala kostnaderna ökat mellan åren 1997 och 1998 från 53 procent till 55 procent.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Råd & Rön

Tabell 10.5 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1998 (varav tjänsteexport)	20 200	20 200	0
Prognos 1999 (varav tjänsteexport)	20 443	20 443	0
Budget 2000 (varav tjänsteexport)	20 000	20 000	0

Tidskriften Råd & Rön skall finansieras med avgifter. Ambitionen är full kostnadstäckning, vilket uppnåddes under 1998. Antalet prenumarer minskade från 155 000 till 144 000 mellan åren 1997 och 1998.

Varuprovning

Tabell 10.6 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1998 (varav tjänsteexport)	1 678	1 848	-190
Prognos 1999 (varav tjänsteexport)	2 014	1 926	88
Budget 2000 (varav tjänsteexport)	2 000	2 000	0

Varuprovning på uppdrag omfattar bland annat hushållsapparater. Antalet uppdrag ökade från föregående år men minskade i omfattning. Den största enskilda produktgruppen bestod av tvättmaskiner. Intäkterna från denna verksamhet minskade med cirka 800 000 kr från föregående år.

Slutsatser

Regeringens bedömning är att Konsumentverket i stort uppfyllt de uppsatta målen. Regeringen kommer även i fortsättningen att inom ramen för myndighetsdialogen med verket utveckla och förbättra verksamhetsmål samt resultat- och kvalitetsmått. Konsumentverket föreslås att i relation till föregående års anslagsnivå tilldelas ett högre anslag. Regeringens mål med detta är att Konsumentverket i framtiden skall kunna ta ett samlat ansvar för prisinformation till konsumenterna. För att verket skall ha möjlighet att påbörja detta arbete tilldelas verket nya medel. Regeringen avser att återkomma i vårpropositionen år 2000.

Med anledning av den konsumentpolitiska kommitténs slutbetänkande i mars år 2000 kommer regeringen att ytterligare fördjupa diskussionen om Konsumentverkets framtida roll och inriktning i det konsumentpolitiska arbetet.

Mot denna bakgrund föreslås Konsumentverket anvisas ett anslag på 84 340 000 kronor.

Anslag för år 2000 har beräknats enligt följande:

Tabell 10.7 Beräkning av anslaget för år 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	76 804
Justering av premier	4 681
Pris- och löneomräkning	1 355
Utveckling för prisinformation till konsumenter	1 500
Förslag 2000	84 340

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts medel om 4 681 000 kronor.

F3 Allmänna reklamationsnämnden

Tabell 10.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	14 500	Anslags-sparande	0
1999	Anslag	15 123 ¹	Utgifts-prognos	15 423
2000	Förslag	16 132		
2001	Beräknat	15 319 ²		
2002	Beräknat	15 561 ³		

¹ Varav 1000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1999.

² Motsvarar 15 088 tkr i 2000 års prisnivå.

³ Motsvarar 15 088 tkr i 2000 års prisnivå.

Underskottet som uppstått under budgetåret 1998 täcktes via lån i Riksgälden, genom nyttjande av beviljad anslagskredit uppgående till 407 tkr för budgetåret 1998.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Allmänna reklamationsnämnden har till uppgift att pröva tvister mellan konsumenterna och näringsidkare rörande varor, tjänster och andra nyttigheter som tillhandahållits huvudsakligen för enskilt bruk, så kallade konsumenttvister, samt ge rekommendationer om hur tvister bör lösas. Nämnden skall också yttra sig i konsumenttvister på begäran av domstolar, stödja den kommunala konsumentverksamhetens medling i konsumenttvister genom bland annat utbildning, rådgivning och information samt informera konsumenterna och näringsidkare om nämndens praxis.

Prövning av konsumenttvister

Antalet ärenden som inkommit under budgetåret 1998 till nämnden har sedan föregående år ökat med ca 2 procent. Ärendebalansen har minskat med ca 12 procent från föregående år, vilket beror på att antalet sammanträden med nämndbeslut samt kanslibeslut ökat från föregående år.

Den genomsnittliga handläggningstiden för ärenden som avgjordes med intresseledamöter (nämndbeslut) var för 1998 5,5 månader och för 1997 5,7 månader. Regeringens mål är en genomsnittlig handläggningstid om 5 månader, vilket alltså uppnåddes.

Den genomsnittliga tiden för ärenden som avgjordes utan intresseledamöter samt kanslibeslut, var för 1998 1,7 månader och för 1997 2 månader. Regeringens mål är en genomsnittlig handläggningstid om 2 månader, vilket också uppnåddes.

Näringsidkares benägenhet att följa nämndens beslut har ökat med i genomsnitt en (1) procentenhet mellan åren 1997 och 1998 till 72 procent. Sämst följsamhet uppvisar ärenden vid bostadsavdelningen (59 procent) och bäst vid försäkringsavdelningen (100 procent). För 1998 gäller genomsnittet för första halvåret 1998, då uppföljningen i denna del ännu inte är slutförd. Nämnden bedömer dock att följsamheten i praktiken är högre än vad som redovisas ovan, eftersom undersökningar om följsamhet görs efter en viss tid (fyra månader efter beslut) och näringsidkaren kan ta längre tid på sig att uppfylla nämndens rekommendationer.

Stödet till den kommunala medlingen

I de ärenden som inkommit till nämnden under 1998 har 54 procent av konsumenterna först varit i kontakt med den kommunala konsumentverksamheten. Det går dock inte att utvärdera vilken typ av stöd som erhållits från den lokala kommunala konsumentverksamheten. För 1997 var samma andel 51 procent.

Övrigt

Nämnden har haft god framgång i sitt arbete med att i internationella sammanhang presentera och få gehör för den svenska modellen för tvistlösning. Detta har medfört ett ökat engagemang i internationella forum och utländska besök, inte minst från de länder som ansöker om medlemskap i EU.

Nämnden hade 26 personer anställda under 1998, vilket motsvarar 24 årsarbetskrafter.

Slutsatser

I vårpropositionen för år 1999 erhöll Allmänna reklamationsnämnden ett tillskott om 1 000 000 kr för att säkerställa nämndens verksamhet under året. I avvaktan på den parlamentariska kommitténs betänkande den 15 mars år 2000 avser regeringen att förstärka nämndens anslag även för år 2000. För att finansiera detta föreslås att nämnden erhåller medel om 500 000 kronor från anslaget F1 Marknadsdomstolen. Utöver

detta planeras att tillföra Allmänna reklamationsnämnden 500 000 kronor från anslaget F6 Konsumentforskning.

Mot denna bakgrund föreslås Allmänna reklamationsnämnden anvisas ett anslag om 16 132 000 kronor.

Anslag för år 2000 har beräknats enligt följande:

Tabell 10.9 Beräkning av anslaget för år 2000

Tusental kronor	
Anslag 1999	14 123
Reglering överdrag budgetåret 1999	- 196
Pris- och löneomräkning	85
Justering av premier	520
Engångsvis anslagsökning på tilläggsbudget 1999	1 000 ¹
Engångsvis anslagsökning	1 600
Förslag 2000	16 132

¹ Överföring av 1 000 tkr från anslaget F7 Bidrag till miljömärkning engångsvis på 1999 på tilläggsbudget skall inte påverka beräkningen av förslag 2000.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 520 000 kronor.

F4 Fastighetsmäklarnämnden

Tabell 10.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
1998	Utfall	6 620	Anslags-sparande 90
1999	Anslag	6 998 ¹	Utgifts-prognos 7 315
2000	Förslag	7 247	
2001	Beräknat	6 385 ²	
2002	Beräknat	6 513 ³	

¹ Varav 800 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1999.

² Motsvarar 6 266 tkr i 2000 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 266 tkr i 2000 års prisnivå.

Fastighetsmäklarnämnden inrättades den 1 oktober 1995 i enlighet med fastighetsmäklarlagen (1995:400) som trädde i kraft samma dag. T.o.m. utgången av år 1998 har Kammarkollegiet utfört kansligöromål åt nämnden. Från den 1 januari 1999 är nämnden en egen fristående myndighet med egen personal och kan därför fortsättnings-

vis inte räkna med att Kammarkollegiet tillskjuter medel för att täcka eventuella underskott, vilket var möjligt tidigare.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Fastighetsmäklarnämnden har, som central myndighet för frågor som rör registrering av och tillsyn över fastighetsmäklare, de uppgifter som anges i fastighetsmäklarlagen (1995:400) och fastighetsmäklarförordningen (1995:1028). Förutom registrering och tillsyn skall nämnden sprida information om vad god fastighetsmäklarsed är samt se till att fastighetsmäklarna har en god utbildning för sin uppgift. Fastighetsmäklarnämnden får meddela närmare föreskrifter om innehållet i och omfattningen av den utbildning som krävs för att en fastighetsmäklare skall bli registrerad.

Nämnden har ett verksamhetsmål som består i att Fastighetsmäklarnämnden skall kontrollera att fastighetsmäklarna följer god fastighetsmäklarsed.

Myndigheten har under år 1998 erhållit ekonomiskt stöd från Kammarkollegiet om cirka 1 miljon kronor. Man uppvisar därmed inget underskott för budgetåret 1998, men kostnaderna har alltså överstigit det beviljade anslaget.

Tillsyn

Fastighetsmäklarnämndens tillsyn kan indelas i tre olika huvudgrupper:

- lämplighetsprövning
- prövning av frågor om s.k. självinträde m.m.
- prövning av formella krav

Nämnden har beslutat att samtliga registrerade mäklare någon gång under en femårsperiod skall kontrolleras vad gäller skulder och brottslighet. Under 1998 genomfördes 980 stycken sådana kontroller och resulterade i 25 tillsynsärenden initierade av nämnden.

Under 1998 genomförde nämnden fyra fördjupade kontroller vilket innebär att en mäklares samtliga akter och ekonomi genomgås. I Fastighetsmäklarnämndens tillsynsverksamhet aktualiseras ibland frågan huruvida någon förmedlar fastigheter utan att vara registrerad. Om nämnden har anledning att anta att så är fallet skall

nämnden enligt fastighetsmäklarförordningen anmäla det allmän åklagare.

Nämnden har sedan 1995 totalt anmält 12 personer till åklagare. Under 1998 anmäldes tre personer.

Under 1998 initierades 298 ärenden som rör lämplighetsprövning, vilket är en ökning jämfört med 1997 på 31 procent. Av dessa ärenden var 45 egeninitierade och 253 hänför sig till anmälningar. Nämnden har ökat de egeninitierade ärendena rörande lämplighetsprövning med 104 procent (från 22 ärenden till 45 ärenden) i förhållande till föregående år. Antalet anmälningar som rör lämplighetsprövning har ökat med 23 procent från 1997. Under 1998 har 308 ärenden avgjorts. Styckkostnaden för dessa ärenden har ökat med 33 procent under 1998 till 17 000 kronor.

Självinträdesprövning innebär att nämnden prövar förbudet för en fastighetsmäklare att själv köpa en fastighet han har i uppdrag att förmedla samt förbudet att bedriva handel med fastigheter. Under 1998 initierades 32 ärenden och avgjordes 35 ärenden, styckkostnaden uppgick till 3 500 kronor (3 200 kronor under 1997).

Kontrollen av de formella kraven avser kontroll av att redan registrerade fastighetsmäklare uppfyller fastighetsmäklarlagens krav, dvs. att mäklaren inte är försatt i konkurs, har näringsförbud eller dylikt, att han har ansvarsförsäkring samt betalar föreskriven årsavgift. Under 1998 beslutade nämnden om 1 411 ärenden, av dessa ledde 21 procent till återkallande av mäklarens registrering. Styckkostnaden uppgick till 350 kronor, vilket är en minskning med 50 kronor från föregående år.

Handläggningstiden för tillsynsärenden har sjunkit med 40 dagar till 55 dagar under 1998. För anmälningar och egeninitierade ärenden som rör lämplighet har handläggningstiden sjunkit från 262 dagar under 1997 till 181 dagar under 1998.

Information och utbildning

Nämnden skall sprida information om vad god fastighetsmäklarsed är och har under 1998 producerat en praxissammanställning. Sammanställningen har distribuerats till branschorganisationerna, samtliga konsumentvägledare samt till journalister och de som önskat den. Nämnden har även deltagit i ett antal möten vid branschorganisationer och informerat om nämndens verksamhet. Nämnden svarar dagligen på frågor från både organisationer, företag och allmänhet.

Nämnden har en hemsida på Internet där information om verksamheten publiceras.

Nämnden genomförde under 1998 två provtillfällen för blivande fastighetsmäklare. Nämnden beslutade hösten 1998 efter överläggningar med bl.a. mäklarorganisationerna att utbildningen för blivande fastighetsmäklare fr.o.m. 1999 skall omfatta minst 80 högskolepoäng i för fastighetsmäklarverksamhet centrala ämnen.

Talan i domstol

Sedan maj 1996 är Fastighetsmäklarnämnden part i mål vid förvaltningsdomstol, vilket har medfört att betydande resurser tas i anspråk för att föra nämndens talan. De mål som förekommer är dels när en enskild mäklare överklagar nämndens beslut, dels om nämnden beslutar överklaga en domstols avgörande. Under 1998 har nämndens beslut överklagats i 88 fall, varav 53 avser beslut i tillsynsärenden, 21 stycken i registreringsärenden samt 14 ärenden rörande utbildning. Nämnden beräknar att en årsarbetskraft tas i anspråk för denna verksamhet.

Avgifter

Nämnden beräknar att ca 300 ansökningar kommer in årligen och att cirka 4 500 mäklare betalar årsavgiften vilket ger en intäkt som f.n. redovisas gentemot inkomsttitel i statsbudgeten. Dessa medel disponeras för närvarande inte av myndigheten. Under 1998 var styckkostnaden för registreringsärenden (ansökningar) 1 550 kronor.

Nämnden har föreslagit en höjning av fastighetsmäklarnas årsavgift från 1 200 kronor till 1 700 kronor. Enligt nämnden erfordras en höjning till lägst 1 600 kronor för full kostnadstäckning av verksamheten enligt de förutsättningar som för närvarande gäller och som enligt nämnden inte ger ekonomiskt utrymme för mer omfattande informationsinsatser och för annat än ett mycket begränsat antal inspektioner hos mäklare. Den totala intäkten av ansöknings- och årsavgifter skulle vid en höjning av årsavgiften enligt nämndens förslag bli 8 100 000 kronor.

En ändring av fastighetsmäklarförordningen (1995:1028) träder i kraft den 1 september 1999. Ändringen innebär att den som är registrerad som fastighetsmäklare ska betala en årlig avgift med 1 700 kronor.

Slutsatser

Ett av förslagen från Utredningen om översyn av Fastighetsmäklarnämnden var att genomföra en översyn av fastighetsmäklarlagen (1995:400) för att uppnå en effektivare tillsyn av fastighetsmäklare. Efter remittering bereds betänkandet nu i Regeringskansliet, och kan föranleda ytterligare förändringar under anslaget. I vårpropositionen för år 1999 erhöll Fastighetsmäklarnämnden ett tillskott om 800 000 kr för att säkerställa nämndens verksamhet under året. I avvaktan på den parlamentariska kommitténs betänkande den 15 mars år 2000 avser regeringen att förstärka nämndens anslag även för år 2000. Medel omfördelas från anslaget F 7 Stöd till miljömärkning om 1 000 000 kronor.

Mot bakgrund av vad som ovan angivits föreslås att Fastighetsmäklarnämnden anvisas ett anslag om 7 247 000 kronor för år 2000.

Tabell 10.11 Beräkning av anslaget för år 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	6 198
Engångsvis anslagsökning på tilläggsbudget 1998	800 ¹
Engångsvis överföring från anslaget F7 Stöd till miljömärkning UO 24	1 000
Pris- och löneomräkning	49
Förslag 2000	7 247

¹ Överföring av 800 tkr från anslaget F 7 Stöd till miljömärkning t engångsvis bå 1999 på tilläggsbudget skall inte påverka beräkningen av förslag 2000.

F5 Stöd till konsumentorganisationer

Tabell 10.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	4 100	Anslags-sparande	635
1999	Anslag	4 100	Utgifts-prognos	4 735
2000	Förslag	6 100		
2001	Beräknat	4 019 ¹		
2002	Beräknat	4 019 ²		

¹ Motsvarar 4 100 tkr i 2000 års prisnivå.

² Motsvarar 4 100 tkr i 2000 års prisnivå.

Sedan år 1990 har särskilda medel anslagits till stöd för ideella konsumentorganisationer. Anslaget skall bl.a. användas för stöd till redan existerande konsumentorganisationer men även

stimulera uppbyggnaden och tillkomsten av nya organisationer. Under 1998 disponerade Regeringskansliet 2 300 000 kronor och Konsumentverket 1 800 000 kronor. Av de medel Regeringskansliet disponerade utgick bidrag till paraplyorganisationerna Sveriges Konsumentråd och Konsumenter i samverkan om 2 000 000 kronor respektive 300 000 kronor.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Konsumentverket har under budgetåret 1998 beviljat bidrag på sammanlagt 1 860 000 kronor till organisationer för olika konsumentprojekt. Totalt har organisationerna ansökt om 4 614 000 kronor. Totalt inkom 32 ansökningar under året varav 23 ansökningar beviljades.

En inriktning av projektmedlen har under året gjorts till förmån för området konsumenterna och miljön, och drygt hälften av de beviljade projekten är också inriktade på detta arbetsområde.

Regeringen anser att konsumentorganisationerna spelar en viktig roll i det nordiska och europeiska samarbetet. I sin egenskap av frivilliga organisationer utövar de inflytande genom andra kanaler än de som de nordiska och EU-ländernas regeringar har. De båda paraplyorganisationerna har under året medverkat i ett antal samarbetsorgan och projekt i såväl det nordiska som det europeiska konsumentensamarbetet.

Slutsatser

Det är regeringens bedömning att de båda paraplyorganisationerna även fortsättningsvis skall kunna medverka till en fördjupad diskussion och debatt om hur konsumentskyddet skall kunna stärkas i Norden samt i Europa och sprida informationen till sina respektive medlemsorganisationer. Mot denna bakgrund anser regeringen att såväl Sveriges konsumentråd som Konsumenter i samverkan bör få fortsatt ekonomiskt stöd för att företräda konsumenterna inom Norden och EU.

Under året kommer en satsning att initieras för att stärka folkrörelsernas roll i konsumentpolitiken. Även andra organisationer bör liksom hittills kunna få ekonomiskt stöd för konsu-

mentprojekt och medlen bör som tidigare fördelas av Konsumentverket.

Kommittén Konsumentpolitiken inför ett nytt sekel skall enligt sitt uppdrag lämna förslag om vilket engagemang, t.ex. ekonomiskt, det offentliga bör ha i framtiden i konsumentorganisationerna.

För att stärka de redan existerande konsumentorganisationerna men även för att stimulera dels nya organisationer dels arbetet med konsumentrelaterade frågor planerar regeringen att omfördela medel uppgående om totalt 2 000 000 kronor från anslagen F1 Marknadsdomstolen samt anslaget F 6 Stöd till konsumentforskning.

Mot denna bakgrund föreslås att ett anslag på 6 100 000 kronor anvisas för stöd till konsumentorganisationer.

F6 Stöd till konsumentforskning

Tabell 10.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	1 200	Anslags- sparande	1 450
1999	Anslag	2 159	Utgifts- prognos	2159
2000	Förslag	679		
2001	Beräknat	2 268 ¹		
2002	Beräknat	2 272 ²		

¹ Motsvarar 2 186 tkr i 2000 års prisnivå.

² Motsvarar 2 186 tkr i 2000 års prisnivå.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Konsumentverket och Forskningsrådsnämnden, FRN, har hitintills disponerat medlen under detta anslag. Dessa har tillsammans utformat en strategi för hur de forskningsmedel som finns kan användas mest effektivt för att initiera och bygga upp en långsiktig forskningskompetens inom konsumentområdet.

Forskningsmedlen har under år 1998 primärt använts för att följa upp och komplettera tidigare initierade forskningsprojekt.

Slutsatser

Vid ingången av år 1999 uppgick det ackumulerade anslagssparandet under anslaget vid Konsumentverket till drygt 1 000 tkr. Detta anslagssparande planeras att överföras till FRN. Genom detta erhåller FRN anslag som motsvarar föregående års tilldelning.

Kommittén Konsumentpolitiken inför ett nytt sekel (Fi 1999:01) skall enligt sitt uppdrag lämna förslag om hur samhällets ansvar för bl.a. konsumentforskning bör utformas och finansieras, vilket kan föranleda ytterligare förändringar under anslaget.

Mot denna bakgrund föreslås att ett anslag om 679 000 kronor anvisas för stöd till Konsumentforskning.

F7 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tabell 10.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	4 600	Anslags- sparande	0
1999	Anslag	2 800	Utgifts- prognos	2 800
2000	Förslag	3 600		
2001	Beräknat	5 509 ²		
2002	Beräknat	5 509 ³		

¹ Till följd av förslag på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositi o-nen 1999 minskades anslaget med 1 800 tkr.

² Motsvarar 4 600 tkr i 2000 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 600 tkr i 2000 års prisnivå.

Genom att stimulera utveckling och användning av produkter som ur miljösynpunkt är bättre än andra i övrigt jämförbara produkter bidrar miljömärkning till att miljömålet inom konsumentpolitiken uppnås.

Ett nordiskt system för miljömärkning av produkter infördes under år 1989. Verksamheten bedrivs i ett av staten och SIS Standardiseringen i Sverige ägt icke vinstgivande bolag, SIS Miljömärkning AB.

Den nordiska miljömärkningen skall på sikt finansieras genom avgifter och ersättningar från de företag som får sina produkter miljömärkta. De utgifter som hänförs till det nordiska systemet består främst i kostnader för kriterieutveckling och revidering av redan fastställda kriterier samt information om och marknadsföring av systemet.

Sedan den 1 maj 1992 gäller inom EU en förordning om miljömärkning. Enligt förordningen skall medlemsstaterna utse ett eller flera behöriga organ som skall ansvara för de arbetsuppgifter som föreskrivs i förordningen. Regeringen har utsett SIS Miljömärkning AB att vara svenskt behörigt organ.

De kostnader som följer av EU:s miljömärkningsförordning hänför sig i huvudsak till att delta i kommissionsmöten av olika karaktär såsom möten med behöriga organ och arbetsgruppsmöten för kriterieutveckling.

Ca 90 procent av den nordiska miljömärkningsverksamheten finansierades genom licensintäkter. Kostnaderna för de svenska åtagandena som följer av EU:s miljömärkningsförordning täcktes genom statliga medel.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Det nordiska miljömärkningssystemet är för närvarande föremål för en utvärdering inom ramen för ett tvärsektorielt samarbete mellan konsument- och miljösektorn under Nordiska ministerrådet. Utvärderingen kommer att vara slutförd under år 2000.

I det nordiska miljömärkningssystemet har licenser tilldelats inom 33 produktgrupper av de 47 för vilka kriterier har fastställts. Under år 1998 har antalet svenska miljömärkningslicenser ökat från 264 till 381, det vill säga en ökning med 44 procent. De svenska licenserna inom produktgruppen trycksaker har ökat från 70 till 195 licenser.

Antalet produkter på den europeiska marknaden vilka är märkta med EU-blomman uppgår för närvarande till ca 300. Vid 1998 års slut fanns kriterier fastställda för 12 produktgrupper.

Slutsatser

Med hänsyn till att det nordiska miljömärkningssystemet kräver ett omfattande nordiskt samarbete samt att EU:s miljömärkningssystem inte förutses ge intäkter av någon betydande storlek anser regeringen att miljömärkningsverksamheten bör få fortsatt statligt stöd under år 2000.

Stödet är avsett att bidra till att täcka kostnader för kriterieutveckling och revidering av fast-

ställda kriterier inom det nordiska miljömärkningssystemet samt att täcka de kostnader som kan hänföras till EU:s miljömärkningsordning.

Kommittén Konsumentpolitiken inför ett nytt sekel skall genomföra en utvärdering av de organisatoriska formerna för verksamheten och lämna förslag om omfattning och innehåll av det

statliga engagemanget i det nordiska miljömärkningssystemet.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att för år 2000 lämnas bidrag med 1 800 000 kronor till kostnaderna för det nordiska arbetet och 1 800 000 kronor för att täcka kostnaderna för arbetet som kan hänföras till EU:s miljömärkningssystem.

11 Övriga åtaganden

11.1 Omfattning

Inom verksamhetsområdet redovisas åtaganden avseende täckande av förluster vid viss garantigivning, medel till AB Göta kanalbolag för upp- rustning och drift av kanalen, kostnader för om- strukturering av vissa statligt ägda företag samt avgifter till vissa internationella organisationer.

11.2 Utgiftsutveckling

Tabell 11.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
41	113	113	69	68	49

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

De verksamheter som redovisas inom detta verksamhetsområde har hållit sig inom beslutade ekonomiska ramar. Enligt beslut av riksdagen lämnar regeringen varje år en skrivelse till riksdagen med en redogörelse avseende statligt ägda företag.

Förändringar

Anslaget G4 Avgifter till vissa internationella organisationer delas år 2000, anslagsposten som finansierar avgifter till internationella handelspoli- tiska organ tas upp i nytt anslag under

verksamhetsområde E Utrikeshandel, export - och investeringsfrämjande inom UO 24 Näringsliv

G1 Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.

Tabell 11.2 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	4 977	Anslags- sparande	15 358
1999	Anslag	5 000 ¹	Utgifts- prognos	5 000
2000	Förslag	4 000		
2001	Beräknat	2 000		
2002	Beräknat	2 000		

¹ Till följd av förslag på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositi- onen 1999 minskades anslaget med 1 000 tkr.

Från anslaget Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m. täcks kostnader

- för att infria statliga garantier enligt förordningen (1978:507) om industrigarantilån m.m. (upphävd 1987:424),
- för räntestöd m.m. till varvsindustrin enligt förordningen (1989:824) om statligt stöd till fartygsfinansiering (upphävd 1992:1064) eller motsvarande äldre bestämmelser,
- för bidrag till ALMI Företagspartner AB för att till viss del täcka förluster på grund av tidigare garantigivning av de dåvarande regionala utvecklingsfonderna (jfr prop. 1983/84:40 bil. 10).

Sedan 1993 fattas inga nya beslut om stöd enligt några av dessa bestämmelser. Några nya åtaganden som kan leda till utbetalningar från anslaget görs således inte längre.

G2 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen

Tabell 11.3 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	15 000	Anslags-sparande	
1999	Anslag	15 000	Utgifts-prognos	15 000
2000	Förslag	15 000		
2001	Beräknat	15 000		
2002	Beräknat	15 000		

Regeringens överväganden

Anslaget disponeras för kostnader i samband med upprustning och drift av Göta kanal.

I samband med riksdagens beslut våren 1992 om riktlinjer för att föra över verksamheten vid Domänverket till aktiebolagsform (prop. 1991/92:134, bet. 1991/92:NU33, rskr. 1991/92:351) behandlades även det framtida ansvaret för AB Göta kanalbolag. Riksdagen ansåg att det är en statlig angelägenhet att ansvara för att Göta kanal i framtiden rustas upp och drivs så att kanalens värde som ett kulturhistoriskt byggnadsverk och attraktivt turistmål kan vidmakthållas. Staten skall därför även i fortsättningen äga AB Göta kanalbolag i vilket kanalbolaget och kanalfastigheten skall vara en sammanhållen enhet. Finansiering av kanalens upprustning skall säkerställas genom statsmakternas försorg.

Efter riksdagsbeslutet om Domänverkets bolagisering har förvaltningen av aktierna i AB Göta kanalbolag överförts från Domänverket till Kammarkollegiet. Från och med den 1 juli 1992 förvaltar Näringsdepartementet aktierna i AB Göta kanalbolag.

Varje budgetår sedan anslaget inrättades budgetåret 1992/93 har riksdagen anvisat 15 miljoner kronor för upprustning och drift av kanalen. De statliga insatserna har bidragit till att kanalens värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och attraktivt turistmål ökat. Även för år 2000 bedöms 15 miljoner kronor vara tillräckligt för att klara av nödvändig upprustning och drift av ka-

nalen. Preliminärt bedöms denna nivå även vara tillräcklig för åren 2001 och 2002.

G3 Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.

Tabell 11.4 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	2 433	Anslags-sparande	40 666
1999	Anslag	75 000	Utgifts-prognos	75 000
2000	Förslag	45 000		
2001	Beräknat	45 000		
2002	Beräknat	25 000		

Anslaget disponeras för kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.

De utgifter som belastar anslaget är kostnader i samband med förvaltningen av företag med statligt ägande.

Regeringens överväganden

Riksdagen har i olika sammanhang beslutat att förvaltningen av företag med statligt ägande skall ske på ett aktivt och professionellt sätt. Syftet med anslaget är att möjliggöra detta. Riksdagen har också vid olika tillfällen beslutat om inriktningen och omfattningen för hur anslaget får disponeras. En översyn av hur anslaget på bästa sätt disponeras sker kontinuerligt.

Riksdagen har beslutat att anslaget får disponeras för att täcka sådana kostnader som kan uppkomma vid ägarförvaltningen av samtliga statligt ägda bolag för erforderliga utredningar, analyser m.m. i samband med omstruktureringsåtgärder (prop. 1997/98:1 utg.omr. 24, bet. 1997/98:NU1, rskr. 1997/98:130). Anslaget fick också tills vidare belastas för att täcka kostnader för förändring av ägandet, omstrukturering och åtgärder samt i viss omfattning kapitaltillskott i enlighet med bemyndigande för förvaltning av åtta statligt ägda företag (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26, rskr. 1995/96:302). Riksdagen har också beslutat att anslaget får disponeras för att täcka vissa kostnader som kan uppkomma till följd av försäljning av aktier m.m. (prop. 1996/97:1 utg.omr. 24, bet. 1996/97:NU1, rskr. 1996/97:120).

I behandlingen av budgetpropositionen för 1999 beslutade riksdagen att anslaget får utnyttjas för alla de företag med direkt statligt ägande som redovisas i regeringens årliga redogörelse till riksdagen över företag med statligt ägande. Kapitelltillskott, förvärv av aktier m.m. får dock endast belasta anslaget efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall. När beslut fattas rörande utförsäljning, bildande eller omstrukturering av företag kan i vissa fall inte alla kringkostnader som är nödvändiga för att genomföra den av riksdagen beslutade förändringen förutses. Anslaget får disponeras för denna typ av oförutsedda kostnader (prop. 1998/99:1 utg.omr. 24, bet. 1998/99:NU1, rskr. 1998/99:108).

Dessa villkor för hur anslaget får disponeras bör gälla även i fortsättningen, dock bör användningen av anslaget avseende bolagiseringar inte begränsas till kostnader för genomförande av riksdagens beslut, utan också för kostnader för förberedande av konkreta förslag till riksdagen avseende bolagiseringar.

Enligt beslut av riksdagen lämnar regeringen varje år en skrivelse till riksdagen med redogörelse för företag med statligt ägande.

Regeringen arbetar med att genomföra de beslut riksdagen fattat avseende det statliga ägandet. Regeringens ambition är att utveckla förvaltningen av det statliga ägandet till att bli mer aktiv och professionell. Samtidigt förbereds och genomförs de beslut riksdagen fattat avseende ett antal specifika bolag.

Belastningen på anslaget beräknas med anledning av detta öka jämfört med de senaste årens utfall, men hålla sig inom de beräkningar regeringen tidigare gjort av anslagets nivå de kommande åren.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med åiterrapportering och förslag avseende förvaltningen av det statliga ägandet i en proposition under hösten.

Riksdagen har vidare bemyndigat regeringen att besluta om att låna inom en ram av 100 miljoner kronor får tas upp i Riksgäldskontoret för att tillfälligt täcka kostnader i samband med en sammanslagning av Telia AB och Telenor AS (prop. 1998/99:100, bet. 1998/99:FiU27, rskr. 1998/99:249).

Regeringen bedömer att förberedelserna av en börsintroduktion av Telia/Telenor och aktieförsäljning kommer att innebära indirekta kostnader om ca 150 miljoner kronor. Regeringen föreslår att riksdagen beslutar om en låneram uppgående till 150 miljoner kronor för att tillfäl-

ligt täcka dessa kostnader. Lånet är avsett att lösas med medel som frigörs vid en försäljning av statens aktier i det sammanslagna bolaget. Räntor för lånet kommer att belasta anslaget G3 *Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.*

Sveaskog AB, regeringens redovisning av förvaltningen

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för år 1999 (prop. 1998/99:1, utgiftsområde 24, sid 86 ff.) att statens innehav i AssiDomän AB skulle minskas och att staten skulle i sin helhet ta över ett nybildat skogsbolag som AssiDomän avsåg att dela ut till sina aktieägare. Regeringen föreslog även att regeringen skulle få riksdagens medgivande att minska statens ägarandel utöver aktiebytet. Riksdagen beslöt i linje med regeringens förslag (bet. 1998/99:NU1, rskr. 1998/99:108). Utskottet såg fördelar med ett separat statligt skogsbolag, bl.a. genom att marknaden för vedråvara vidgas. I fråga om förvaltningen av det nya skogsbolaget, namnet är numera Sveaskog AB, ansåg utskottet att de riktlinjer som angavs i propositionen inte var helt tillfredsställande. Enligt utskottets mening borde regeringen och Naturvårdsverket föra fortsatta diskussioner med AssiDomän beträffande möjligheterna till markbyten. Likaså borde enligt utskottet motsvarande diskussioner föras med Sveaskog AB. Enligt utskottet bör det vara en uttalad strävan att få tillgång till mer mark i södra Sverige som kan användas som bytesmark. Utskottet framhöll att det avtal som ingicks år 1992 mellan staten och Domän om hanteringen av från naturvårdssynpunkt värdefull mark skall fortsätta att gälla. Utskottet utgick från att avsättningen av sådan värdefull mark sker uteslutande från naturvårdsmässig utgångspunkt så att inte råvaruförsörjningen till inlandsägverken missgynnas.

Utskottet uppdrog åt regeringen att i lämpligt sammanhang återkomma till riksdagen med en redovisning av hur utskottets synpunkter på riktlinjerna för förvaltningen av Sveaskog AB har beaktats. En första redovisning lämnas i det följande. Regeringen avser att återkomma till frågan årligen i lämpligt sammanhang.

Sveaskog AB bildades enligt plan i slutet av år 1998. Utdelningen av aktierna till ägarna i AssiDomän beslutades vid ordinarie bolagsstämma i AssiDomän den 14 juni i år. Vid det tillfället ha-

de anmälningar inkommit i sådan utsträckning att staten kunde vara säker på att erhålla drygt 98 % av aktierna i Sveaskog AB. Byteserbjudandet har därefter förlängts till den 1 oktober i år.

Sveaskog AB, som kommer att ha sitt säte i Kalix, förvaltar för närvarande ca 900 000 ha skogsmark. Till detta kommer annan mark så att den totala landareal Sveaskog AB förvaltar är ca 1,22 miljoner ha. Under år 1999 har några mindre områden, några tusental ha, främst mark med intresse för naturvården förvärvat från Assi-Domän. Diskussioner pågår mellan Sveaskog AB och Assi-Domän om ytterligare förvärv, bl.a. för att förbättra arronderingen och förenkla gränsdragningen.

Sveaskog AB har i sin bolagsordning fått i uppdrag att bedriva skogsbruk, medverka i markbyten i linje med riksdagsbeslutet samt beakta naturvårdshänsyn, vilt- och faunavård.

Sveaskog AB har arbetat sedan i juni i år som ett statligt skogsbolag. Staten äger ca 99% av aktierna. För att staten skall kunna bli ägare till samtliga aktier måste en tvångsinlösen av utestående aktier genomföras. Enligt aktiebolagslagen måste den inlösande parten vara ett aktiebolag. Regeringen behöver vid detta förfarande lägga över sitt nuvarande ägande i ett aktiebolag. På grundval av riksdagsbeslutet år 1999 avser regeringen att genomföra tvångsinlösen och därvid överföra samtliga aktier i Sveaskog AB till ett aktiebolag. När tvångsinlösen är slutförd kommer ägandet till aktierna i Sveaskog AB att överföras direkt till staten och förvaltas av Näringsdepartementet.

Sveaskog AB har ekonomiska möjligheter till ytterligare förvärv av skogsmark. Som tidigare angivits har diskussioner förts med Assi-Domän om förvärv. Det är regeringens bedömning att fortsatta omstruktureringar inom skogsindustrin kommer att leda till utbud av större skogsinnehav på marknaden. Det finns skäl för att Sveaskog AB skall förvärva ytterligare skogsmark. Redan nu finns ett handlingsutrymme inom ramen för bolagets balansräkning. Regeringen har för avsikt att överväga huruvida staten, direkt eller indirekt, skall förvärva ytterligare skogsmark.

G4 Avgifter till vissa internationella organisationer

Tabell 11.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	18 763	Anslags-sparande	18 859
1999	Anslag	17 329 ¹	Utgifts-prognos	18 136
2000	Förslag	5 519 ²		
2001	Beräknat	6 519		
2002	Beräknat	6 519		

¹ Till följd av förslag på tilläggsbudget i den ekonomiska vårpropositionen minskades anslaget med 6 000 tkr.

² Anslaget G4 delas år 2000. Den del av anslaget som finansierar avgifter till internationella handelspolitiska organ tas upp i nytt anslag, E6 Avgifter till internationella handelsorganisationer, under verksamhetsområde E Utrikeshandel, export- och investeringsträmmande inom UO 24 Näringsliv.

Anslaget disponeras för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella näringspolitiska organ. Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta samt fluktuationer i valutakurser. Anslaget disponeras av regeringen och belastas främst för avgifter och bidrag till bl.a. följande internationella organ. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen, för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden.

- Internationella byrån för mått och vikt (BIPM)
- Internationella organisationen för legal metrologi (OIML)
- Organisationen för intellektuell äganderätt (WIPO)
- Internationella bly- och zinkstudiegruppen (ILZSG)
- Internationella nickelstudiegruppen (INSG)
- EUREKA
- EFTA, Ädelmetallkonventionen
- COST, 4:th Fund (tekniskt-vetenskapligt samarbete)
- Internationella frysinstitutet
- Energistadskonferensen

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 1 miljon kronor år 2000. Minskningen skall fi-

nansiera en ökning av anslaget A4 Turistfräm-
jande inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

Bilaga 1

Småföretagsdelegationen
- Regeringens åtgärder
för ett bättre
småföretagsklimat

Bilaga 1

Småföretagsdelegationen

Innehållsförteckning

Småföretagsdelegationen - Regeringens åtgärder för ett bättre småföretagsklimat	5
Regelförenkling	5
Myndigheters information och service	7
Kapitalförsörjning och vissa skattefrågor	8
Konkurrensfrågor	8
Kompetensutveckling och samverkan mellan småföretag m.m.	9

Småföretagsdelegationen - Regeringens åtgärder för ett bättre småföretagsklimat

Regeringen har fått riksdagens uppdrag (1998/99:NU6) att lämna en årlig redogörelse om regelförenklingsarbetet, samt att därvid formulera ett mål för detta arbete. Dessutom ingick i uppdraget att genomföra en avstämning mot Småföretagsdelegationens samtliga förslag i budgetpropositionen för år 2000.

Småföretagsdelegationen gjorde på regeringens uppdrag en kartläggning av hinder för företagsetablering och tillväxt i Sverige. Kartläggningen slutredovisades under 1998. En rad viktiga frågor berördes och flera centrala områden pekades ut för att förbättra företagsklimatet: Regelförenkling, myndigheters information och service, kapitalförsörjning, konkurrensfrågor, kompetensutveckling och samverkan mellan småföretag.

Regeringen tillsatte under hösten 1998 en interdepartemental arbetsgrupp för att gå igenom samtliga förslag från Småföretagsdelegationen. Arbetsgruppen redovisade sitt arbete till regeringen i mars 1999. Regeringens bedömning, mot bakgrund av arbetsgruppens rapport, är att åtgärder nu vidtagits för att undanröja majoriteten av de hinder för företagande som delegationen kartlagt. Arbetet med frågorna sker fortlöpande inom Regeringskansliet, hos myndigheter och i pågående utredningar. I flera fall har regeringen valt andra lösningar än exakt de som föreslagits. Inom ett antal områden har aktiviteter påbörjats efter det att Småföretagsdelegationen lämnat sina rapporter. Ungefär en fjärdedel av förslagen föranleder i nuläget ingen åtgärd från regeringens sida.

Småföretagsdelegationens uppdrag och därmed även dess betänkanden skiljer sig till viss del från andra utredningar, eftersom förslagen i många fall inte kan genomföras utan ytterligare utredning. Flera av de områden och förslag som Småföretagsdelegationen har lyft fram kommer därför att analyseras i olika utredningar. Ett exempel på detta är den övergripande översyn av statens aktörer inom det näringspolitiska området och de näringspolitiska instrument som idag används för att främja tillväxt och ökad sysselsättning, som påbörjades våren 1999. En central fråga är vilka insatser som skall tillhandahållas av staten och vilka insatser privata aktörer kan utföra. Utredningen skall lämna förslag på hur framtida statliga insatser skall utformas och hur insat-

serna kan samordnas för att förenkla för företagen. Analysen skall enligt direktiven utgå från företagets perspektiv och deras efterfrågan på statliga insatser.

Regelförenkling

Komplicerade regler och krav på uppgiftslämnande innebär många gånger en belastning för entreprenörer och småföretag. Till skillnad från större företag saknar ofta de mindre företagen resurser att i tillräcklig omfattning nå erforderlig överblick och kunskap om reglernas utformning och innebörd.

Småföretagsdelegationen har föreslagit en rad åtgärder för att förstärka det systematiska arbetet med regelreformer, bl.a. en särskild regelreformeringsenhet, åtgärder för effektivare problem- och konsekvensanalyser samt att det inrättas småföretagspaneler.

Regeringen har, i linje med vad Småföretagsdelegationen föreslagit, introducerat ett system för effektivare problem- och konsekvensanalyser av reglers effekter för små företags villkor. Systemet har införlivats genom beslut om ändringar i kommittéförordningen (1998:1474), beslut om särskild förordning (1998:1820) avseende myndigheter samt beslut om riktlinjer för Regeringskansliet. Regeringen har lagt ett politiskt ansvar för regelförenklingsarbetet hos en särskild statssekreterargrupp. Inom Näringsdepartementet har en särskild grupp, SimpLex, bildats för att leda det operativa arbetet med regelförenkling. Till SimpLex-gruppen har knutits en referensgrupp, bestående av personer med bred erfarenhet av företagande. Till Näringsdepartementet har också kopplats en större referensgrupp - Nybyggarna - där både SimpLex-gruppen och Näringsdepartementet i övrigt i direktkontakt med småföretagare bl.a. kan få synpunkter och idéer kring olika förslag och andra principiella frågor inom småföretagsområdet. En av grundtankarna bakom de ökade kontakterna är att de skall leda till att regeringens småföretagspolitik blir mer efterfrågestyrd och träffsäker.

SimpLex-gruppen har till uppgift att driva frågor om färre, mer rättvisa och mer begripliga regler, som skall främja företagande, tillväxt och sysselsättning.

Gruppen skall se till att problem- och konsekvensanalyser görs redan då behovet av en ny regel utreds och att offentliga utredningar och

myndigheter granskar alla förslag till nya eller förändrade regler ur ett mindre företags perspektiv. I uppdraget ingår också att fortlöpande granska bl.a. regeringens direktiv till nya utredningar samt myndigheters och verks problem- och konsekvensanalyser. I förekommande fall lämnas förslag till tilläggsdirektiv och råd om hur problem- och konsekvensanalyser kan göras. Detta har skett avseende bl.a. förslag till nya föreskrifter om arbetsmiljörisker. SimpLex-gruppen uppmärksammar och prövar vidare frågor om tidsbegränsning av reglers giltighet.

I syfte att skapa regler som är lättförståeliga och så få som möjligt utarbetar SimpLex-gruppen en handledning för problem- och konsekvensanalyser i författningsarbetet, till stöd för olika regelgivare. Denna handledning kommer att åtföljas av information om och utbildning i det praktiska arbetet med dessa analyser. För att skapa en hävstångseffekt kommer s.k. förändringsagenter att utbildas och verka för regelförenkling inom Regeringskansliet, verk och myndigheter.

Under hösten kommer SimpLex-gruppen att uppmärksamma nödvändigheten av en revidering av t.ex. vissa arbetsrättsliga författningar, såsom semesterlagen, samt lagen om obligatorisk platsanmälan. Regeringen överväger också åtgärder för att ytterligare förtydliga och förstärka SimpLex-gruppens förutsättningar att föreslå ändringar i befintlig lagstiftning.

Småföretagsdelegationen har föreslagit att ett tydligt och kvantifierbart mål för regelreformeringsarbetet bör införas. Målet kan enligt delegationen utformas som ett krav på minskad regelvolym i viss given omfattning eller som ett krav på att företagens administrativa belastning av regelverket skall minska. Regeringen gör bedömningen att det är mer ändamålsenligt med ett mål som relateras till den administrativa börda som regelverket skapar för företagen. Detta mot bakgrund av att reglerna har olika innehåll och betydelse för företagsamheten. Åtgärderna kan därför inte enbart bedömas utifrån en kvantitativ angivelse av antalet avskaffade regler. En viktig utgångspunkt för att kunna formulera ett sådant mått är den kundundersökning bland utvalda myndigheter som Näringsdepartementet nu genomför.

Myndigheter skall enligt SimpLex-förordningen (1998:1820) årligen rapportera till regeringen om sitt arbete med problem- och konsekvensanalyser under det gångna verksamhetsåret. Myndigheterna skall därvid ange de praktiska erfarenheterna och resultaten av detta

arbete. Regeringen kommer därefter att lämna till riksdagen en årlig redogörelse för regelförenklingsarbetet och de nya mål som ställs upp i det fortsatta arbetet. En första redovisning sker under våren 2000.

I överensstämmelse med Småföretagsdelegationens förslag innefattar regeringens kommande regelförenklingsarbete också en samordning av det svenska arbetet med EU:s regelgivning i frågor som berör näringslivet. I detta arbete ingår även förhindrande av s.k. goldplating.

I linje med delegationens förslag skall det bli enklare att registrera företag. Riksskatteverket (RSV) och Patent- och registreringsverket (PRV) har avlämnat slutrapport avseende regeringens uppdrag om förenklad företagsregistrering och arbetar nu med att genomföra de åtgärder som föreslagits i rapporten. Åtgärderna kommer att förenkla registreringsproceduren, öka informationen till företagen och förkorta handläggningstiderna. Förslagen bygger på en Internetbaserad lösning.

PRV har på regeringens uppdrag också övervägt och lämnat förslag till åtgärder som skall leda till ett snabbare och enklare förfarande för registrering av företagsnamn (firmor). Bland annat föreslås att företagare via Internet får möjlighet att själva undersöka om ett tänkt företagsnamn är möjligt att registrera. Dessutom ska företagaren kunna få råd och anvisningar om reglerna för firmaregistrering. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har vidare slopat det obligatoriska uppgiftslämnandet om sjukfrånvaro till Försäkringskassan för småföretag, genomfört lättnader i beviljandet av F-skattsedel och slopat kravet på licens och tillstånd i den form som återfanns i den nu upphävda datalagen. Ett omfattande arbete bedrivs också för att förenkla tullprocedurerna i linje med delegationens förslag. Regeringen har dessutom tidigare aviserat att förseningsavgiften vid för sent inlämnad deklaration bör differentieras. Ett förslag kommer att läggas under hösten som bättre anpassas efter de små företagens förutsättningar. Regeringen har också genomfört det förslag som delegationen lämnat angående regler för uppställande av resultaträkning i årsredovisningen. Reglerna har ändrats så att det inte längre krävs konkurrensskäl och dispens från PRV för att använda en förkortad resultaträkning.

Vad gäller delegationens förslag om förenklad redovisning och självdeklaration för egenföretagare kommer regeringen under hösten 1999 att

ta ställning till Förenklingsutredningens förslag om en kontantmetod för småföretagare (SOU 1999:28).

På flera områden pågår utredningar som bör avvaktas innan regeringen slutligt kan ta ställning till Småföretagsdelegationens förslag. Det gäller t.ex. förslag om att förenkla reglerna för redovisning av alkohol för restauranger och förslag om att genomföra lättnader i reglerna för skatte-tillägg vid periodiseringsfel.

Myndigheters information och service

Småföretagsdelegationen har föreslagit en rad åtgärder för att förbättra myndigheternas information och service till företag. Delegationen anser att myndigheternas attityder, kvalitet och kompetens bör förbättras. Regeringen delar delegationens uppfattning och har därför vidtagit flera åtgärder inom detta område. Genom en årligen återkommande kundundersökning påbörjas en process som successivt skall förbättra myndigheternas information och service till företagen. Undersökningen, som riktas till utvalda myndigheters företagskunder, skall visa hur myndigheterna uppfyller sin uppgift vad gäller att lämna god information och service. Regeringen har vidare tagit beslut om att dessa myndigheter skall åtgärda de brister som framkommer i undersökningen. Resultatet skall följas upp och redovisas i myndigheternas årsredovisningar. Undersökningen skall också kunna användas för benchmarking.

Myndigheterna måste i större utsträckning ge snabb och korrekt service och i god tid informera om regelförändringar som berör individer och företag. Inom många myndigheter pågår ett omfattande arbete med att förbättra information och service. Regeringen har dessutom i regleringsbrev gett flera myndigheter i uppgift att föreslå åtgärder för att korta sina handläggningstider. Detta arbete följs upp under hösten 1999. En annan åtgärd som initierats för att förbättra myndigheternas service är obligatoriskt öppet-hållande under klämdagar. Regeringen har dessutom gett Statskontoret i uppdrag att kartlägga och föreslå åtgärder för att förenkla tillståndsgivningen hos olika myndigheter. I Statskontorets uppdrag ingår att ta fram förslag på olika områden där det skulle vara lämpligt att pröva att införa bindande löften om handläggningstid och

att ersätta tillståndsprövning med enbart en anmälan till ansvarig myndighet.

Småföretagsdelegationen har föreslagit att myndigheterna skall samverka mer och att uppgifter endast skall behöva lämnas av företag till myndigheter en gång. I linje med detta föreslås också att urvalet av små och medelstora företag vid uppgiftslämnande till SCB minskas och att fastighetsägare inte skall behöva lämna uppgifter till det s.k. lägenhetsregistret. Regeringen har gett PRV och Statskontoret ett omfattande uppdrag att utforma ett samordnat uppgiftskravregister för företagsdata. Målet är att väsentligt minska företagets uppgiftslämnande till olika myndigheter. Företagen skall i så stor utsträckning som möjligt endast behöva lämna en och samma uppgift till myndigheter en gång. Regeringen reserverar redan nu 5 miljoner kronor för detta ändamål och avser att efter PRV:s första redovisning i januari år 2000 återkomma i den ekonomiska vårpropositionen med ytterligare medel. Arbetet beräknas leda till avsevärda förändringar för mindre företag.

Under våren 1999 lanserades en bred satsning på utbildning och information om kooperativt företagande. Regeringen har också satsat ca 8 miljoner på att öka informationen och rådgivningen till invandrarföretagare.

Småföretagsdelegationen har föreslagit att staten skall ansvara för ett Internetbaserat informationssystem samt en skriftlig handledning för företagare. Det finns redan idag flera olika aktörer som verkar för det som småföretagsdelegationen vill uppnå. NUTEK erbjuder exempelvis via "Startlinjen" sedan ett antal år kostnadsfri service och information till personer som vill starta och driva en egen rörelse. Startlinjen har i år bl.a. utvidgat sin service på Internet genom en utökad webbtjänst för nyföretagare. Regeringen delar delegationens bedömning av betydelsen av åtgärder för att förbättra informationen till småföretagare och har i vårpropositionen avsatt medel för satsningar på information om företagande till blivande och befintliga företagare. NUTEK genomför för närvarande en kartläggning av vilken information riktad till blivande och befintliga företagare som idag finns på Internet. När kartläggningen avslutats i september 1999 kommer regeringen att besluta om hur de avsatta medlen skall användas.

Delegationen har också föreslagit åtgärder för snabbare patent och patentskydd för enklare uppfinningar. Regeringen har gett PRV i uppdrag att fortlöpande komma med förslag på vilka

åtgärder verket avser att genomföra för att med bibehållen kvalitet och tillförlitlighet förkorta handläggningstiderna för patent till högst 18 månader. När det gäller patentskydd för enklare uppfinningar pågår inom EU ett arbete för att harmonisera reglerna kring bruksmönsterskydd och för att utforma ett direktiv på området.

Ett av Småföretagsdelegationens förslag är att införa ett enhetligt beräkningsunderlag för ersättning i de allmänna försäkringarna. Regeringen anser inte att det för närvarande finns skäl att föreslå förändringar som påverkar grunden för arbetsskadeförsäkringen utan att samtidigt göra en omprövning av försäkringen i sin helhet.

Några förslag från delegationen rör kommunala servicefrågor som enligt regeringens uppfattning i första hand bör hanteras av respektive kommun och inte av regeringen. Det gäller förslag om informations- och samrådspåikt för kommuner och andra aktörer med berörda näringsidkare vid markarbeten, utformandet av näringslivsprogram i landets kommuner och krav på Internetanslutna datorer på bibliotek eller näringslivskontor i varje kommun.

Kapitalförsörjning och vissa skattefrågor

En väl fungerande riskkapitalförsörjning för små och medelstora företag är en förutsättning för tillväxt. Regeringen delar Småföretagsdelegationens bedömning att det finns anledning att pröva ytterligare åtgärder för att förbättra kapitalförsörjningen för mindre företag. Den svenska riskkapitalmarknaden har utvecklats positivt under senare år, men fortfarande finns brister när det gäller små företags möjligheter att erhålla riskfinansiering. Genom avtal mellan ALMI Företagspartner AB och Europeiska Investeringsfonden skapas möjlighet för svenska småföretag att erhålla ett tillskott av riskvillig finansiering. ALMI kommer, inom ramen för bolagets ekonomiska mål, att kunna utöka sin upplåning till småföretag med ca 300 miljoner kronor per år under en tvåårsperiod.

Småföretagsdelegationen har föreslagit att avsättningsmöjligheterna till periodiseringsfond bör utökas. Regeringen lägger i årets budgetproposition förslag på en förstärkning av reserveringsmöjligheterna för företag. En höjning med 5 procentenheter görs för samtliga företag fr.o.m. inkomståret 2001. Dessutom förlängs tiden för

hur länge periodiseringsfonderna får behållas innan beskattning utlöses, från fem till sex år.

Regeringen har, som småföretagsdelegationen föreslagit, avskaffat den s.k. 5%-regeln för försäkringsbolag. Regeringen kommer under hösten att ta ställning till motsvarande regel för banker och påbörja en översyn av lagstiftningen för värdepappersfonder.

Den arbetsgrupp som tillsattes av regeringen för att gå igenom Småföretagsdelegationens förslag gjorde bedömningen att förslagen om ett s.k. småföretagarkonto och om statliga garantier till särskilda riskkapitalbolag inte bör införas. Regeringen delar denna uppfattning. Det föreslagna småföretagarkontot har alltför många brister och avviker på flera punkter från skattesystemets nuvarande uppbyggnad. Regeringen föreslår istället andra åtgärder, som exempelvis utvidgade reserveringsmöjligheter för företag, för att minska de problem med kapitalförsörjningen som delegationen lyft fram.

När det gäller statliga garantier till särskilda riskkapitalbolag är regeringen tveksam till att nu införa nya garantisystem till särskilt utvalda riskkapitalbolag. Detta särskilt mot bakgrund av att det för närvarande pågår en översyn av de statliga aktörernas insatser inom näringspolitiken. Inte heller är förslagen om nätverkslån och lån med statliga garantier till andra organ än banker i nuläget prioriterade.

Regeringen är öppen för att pröva olika alternativa åtgärder för att förbättra kapitalförsörjningen för småföretagen. Ytterligare analyser behövs dock innan eventuella åtgärder kan vidtas. Detta gäller främst delegationens förslag rörande kedjebesättning av riskkapitalbolag.

Småföretagsdelegationen har föreslagit att en regional försöksverksamhet införs med sänkt skatt för hushållsnära tjänster. Regeringen menar att en regionalt avgränsad försöksverksamhet - i förhållande till mer generellt inriktade åtgärder - har ett antal väsentliga svagheter. En regional avgränsning skulle exempelvis oundvikligen skapa en rad gränsdragningsproblem.

Konkurrensfrågor

Småföretagsdelegationens förslag inom konkurrensområdet avser främst frågor om bättre konkurrensneutralitet mellan offentlig och privat näringsverksamhet och möjligheterna för småföretag att genom avreglering och ett effek-

tivt regelverk på upphandlingsområdet komma in på nya marknader. Eftersom offentlig och privat näringsverksamhet skiljer sig i grunden finns ibland en risk för konkurrenssnedvridning när offentliga och privata aktörer möts på marknaden. Offentlig näringsverksamhet kan slå ut arbetstillfällena eller hindra tillväxtpöjligheterna i den privata sektorn. Småföretagsdelegationen har mot den bakgrunden bl.a. föreslagit att det skall vara möjligt för företag att vända sig till en oberoende instans för att få klagomål mot såväl statlig som kommunal näringsverksamhet prövade. Vidare menar delegationen att möjligheterna bör förbättras för företag att överklaga kommunala beslut som rör kommunal näringsverksamhet. Delegationen föreslår dels att offentliga regleringar inom vissa särskilt angivna områden bör avvecklas så att verksamheten utsätts för konkurrens, dels att regelverket och myndighetstillsynen på upphandlingsområdet effektiviseras.

Regeringen delar delegationens bedömning att det är angeläget att undanröja alla kvarvarande konkurrenshinder mellan privat och offentlig sektor och att småföretagens konkurrensförutsättningar behöver stärkas genom att nya marknader öppnas för konkurrens och genom ett effektivt system för offentlig upphandling. En ökad konkurrens stärker innovationsförmågan och pressar kostnader och priser. Ett antal åtgärder har därför vidtagits sedan delegationen lagt sina förslag, inom bl.a. följande områden.

För att minska risken för konkurrenssnedvridningar mellan offentliga och privata aktörer inrättades under år 1997 ett partssammansatt prövningsorgan - Rådet för konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor. Rådet, som bedrivs som en treårig försöksverksamhet, har till uppgift att behandla klagomål om konkurrenssnedvridningar och att försöka nå en samsyn om de långsiktiga spelreglerna på området.

Regeringen har vidare tagit upp överläggningar med kommun- och landstingsförbunden om formerna för kommunal näringsverksamhet på konkurrenssatta marknader. Diskussionerna med förbunden kommer att fortsätta, i ett försök att nå en samsyn om utformningen av en långsiktig konkurrenspolicy och en strategi i frågan om sanktioner mot överträdelser av kommunala regler och principer med konkurrenshämmande effekter inom ramen för marknadsrättslig, kommunalrättslig eller annan lagstiftning.

Regeringen har vidare, när det gäller den statliga sektorns näringsverksamhet, i juni 1999 givit

Statskontoret i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder mot konkurrenssnedvridande effekter av konkurrenssatta verksamhet i den statliga sektorn. Uppdraget skall redovisas våren år 2000.

När det gäller frågor om offentlig upphandling har regeringen i juni 1998 tillsatt en utredning med uppgift att utreda organisationen av Nämnden för offentlig upphandling (NOU) och vilken roll samt vilka uppgifter nämnden bör ha i framtiden enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). I uppgifterna ingår att överväga frågan om talerätt för myndighet eller företrädare för berörda företag, upphandlingar under de s.k. tröskelvärdena samt bestämmelserna i LOU om skadestånd.

I syfte att öppna nya marknader för konkurrens har etableringsbegränsningar på flera områden avvecklats. Sedan den 1 januari 1999 har skadlighetsprövningen tagits bort för långväga linjetrafik med buss och etableringsfrihet råder numer. Vidare har tandvårdsstödet reformerats på så sätt att den etableringsprövning som gällt för tandläkare sedan mitten av 1970-talet slopats och ersatts med en anmälan till försäkringskassan för registrering av vårdgivare. Med vårdgivare avses ett företag som bedriver tandvård eller den landstingsdrivna vården. Inom vårdområdet har vidare tagits initiativ till fritt tandläkarval i barn- och ungdomstandvården. Principen om fritt tandläkarval gäller för personer över tjugo år och är reglerad i den allmänna tandvårdsförsäkringen. Landstingsförbundet har härutöver under hösten 1998 gått ut med en allmän uppmaning till landstingen att införa fritt val även i barn- och ungdomstandvården. Regeringen ser därmed f.n. inga skäl för staten att driva frågan om lagstiftning på området.

Kompetensutveckling och samverkan mellan småföretag

En god matchning mellan utbud och efterfrågan på kompetens är en grundläggande förutsättning för näringslivets utveckling och därmed för tillväxtpolitiken. Regeringen delar Småföretagsdelegationens uppfattning att nya system och metoder för att underlätta kompetensförsörjningen skall utgå från företagets behov och undvika att snedvrida konkurrensen. En generell höjning av kompetensnivån gagnar individ, företag och den svenska arbetsmarknaden som helhet. Arbetsgivaren har det primära ansvaret för verksamhets-

relaterad kompetensutveckling. Det är arbetstygarens ansvar att bidra till att sådan kompetensutveckling kommer till stånd och att styra över sin egen utveckling, inte minst för att främja sin anställningsbarhet.

Regeringen föreslog i 1999 års ekonomiska vårproposition att inom ramen för Socialfondens mål 3 avsätta 2,4 miljarder kronor som stimulans för verksamhetsrelaterad kompetensutveckling under perioden 2000-2002.

Småföretagsdelegationen har föreslagit att en utredning ges i uppgift att ta fram ett förslag till ett system för individuella kompetenskonton. Regeringen föreslår att 1,35 miljarder kronor år 2000 och 1,15 miljarder kronor årligen fr.o.m. år 2001 avsätts i form av reducerad skatt för att stimulera kompetensutveckling i arbetslivet. Formerna för kompetensutveckling i arbetslivet får övervägas i särskild ordning. Regeringen avser att ge en utredare i uppdrag att föreslå hur kompetensutvecklingen kan utformas.

Delegationen har inom kompetensområdet lämnat förslag som är inriktade på informations- och rådgivningsinsatser till företagare. Det finns också förslag om konsultbank på Internet, frivilliga rådgivare med specialistkompetens samt information om extern kompetens, såsom mentorer och styrelsemedlemmar. Förslagen inom kompetensområdet täcks till viss del redan i dag av statliga och/eller privata aktörer. Till exempel arbetar ALMI Företagspartner AB med förmedling av mentorer och externa styrelseledamöter till små och medelstora företag. I linje med delegationens förslag har regeringen också i 1999 års ekonomiska vårproposition redovisat att informationen om företagande till blivande och verk samma företagare skall förstärkas. Regeringen kommer dessutom att utveckla nya former för kontakter med småföretag.

Småföretagsdelegationen föreslår att ett nationellt virtuellt utbildningscentrum inrättas. På regional nivå har ett liknande projekt påbörjats, men ett projekt på nationell nivå är enligt regeringens bedömning inte prioriterat.

Delegationen föreslår vidare ett nationellt ramkoncept med akademiker på "öppet köp", som skall utformas och bedrivs av intresserade högskolor och andra institutioner i kontakt med företag. Målet är att öka rekryteringen av akademiker till små och medelstora företag och samtidigt få företagarna intresserade av att anställa akademiker. Redan idag finns möjligheter för små och medelstora företag att under en begränsad tid ta emot akademikerpraktikanter, dels som

en del av utbildningen och dels som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det finns även privata aktörer som specialiserat sig på att mäkla projekt och examensarbeten. Högskolor och universitet skall dessutom enligt den s.k. tredje uppgiften ha ett nära samarbete med det omgivande samhället.

I stället för att tillskapa ytterligare aktörer på området har regeringen, liksom delegationen föreslagit och som tidigare nämnts, tillsatt en utredning av de befintliga stödorganisationerna och vilka roller de skall ha. Utredningen skall bl.a., utifrån ett efterfrågeperspektiv, ge förslag till framtida statliga insatser för att främja tillväxt bland småföretag. Som delegationen föreslår ingår såväl ALMI Företagspartner AB som Lokala kooperativa utvecklingscentra i översynen. Även förslaget att kooperativa frågor samordnas med övriga småföretagsfrågor i Regeringskansliet har tillgodosetts genom bildandet av Näringsdepartementet den 1 januari år 1999.

Delegationen föreslår vidare att regeringen under fem år skall avsätta resurser för att stimulera forskning om småföretagssamverkan. Redan i dag bedrivs forskning inom området entreprenörskap och småföretagande. Detta sker bl.a. på Stiftelsen Forum för småföretagsforskning, Institutet för entreprenörskaps- och småföretagsforskning samt på universitet och högskolor. Arbetslivsinstitutet driver också ett projekt i Gnosjö för att stimulera nätverkssamarbete i regionen.

Småföretagsdelegationen presenterar förslag för ökad företagssamverkan som berör regionala och lokala nivåer. Dessa ligger i linje med det arbete som för närvarande bedrivs inom de regionala tillväxtavtalen. Avtalen syftar bl.a. till att uppnå effektivare samordning mellan statliga och privata aktörer, där det lokala näringslivets engagemang är en grundläggande förutsättning för ett bra resultat. Ett lyckat exempel där näringslivet haft stort inflytande över genomförandet är arbetet med Mål 4. En undersökning har visat att ju mer inflytande näringslivsrepresentanterna har över utformningen av programmen, desto mer positiva till medverkan tenderar de att vara.

Delegationen har föreslagit att det, inom ramen för existerande organisationer, skapas speciella stödresurser för att utveckla företagarkompetens och samverkan inom kultur- och vård- och omsorgssektorn. Det finns ett flertal aktörer som bistår med information och rådgivning kring nyföretagande. Till hösten 1999 lanseras en nationell informationssatsning om kooperativt företagande som kan medverka till att fler ko-

operativa företag startas, inte minst inom vård- och omsorgssektorn. För närvarande planerar regeringen inga ytterligare åtgärder på området.

Småföretagsdelegationen föreslår också en IT-kampanj för att öka småföretagens kunskaper på området. Regeringen anser att detta är ett viktigt område och avser att undersöka behovet av åtgärder som syftar till att stödja de mindre företagens IT-kompetens.

Arbetsgivarnas rehabiliteringsansvar kommer att behandlas av den utredning om arbetslivsinriktad rehabilitering som tillsatts av Socialdepartementet. I utredningens uppdrag ingår att klargöra hur ansvar och uppgifter effektivast kan fördelas mellan olika aktörer i rehabiliteringsarbetet. Utredningen skall redovisa förslag senast den 1 juli 2000.